

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet samt 45 § i inkomstskattelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet ändras så att sådana orealiserade värdeförändringar på vissa finansiella instrument som redovisats i resultaträkningen betraktas som skattepliktiga inkomster respektive avdragbara utgifter. Skattebehandlingen av orealiserade index- och valutakursvinster föreslås bli ändrad så att orealiserade index- och valutakursvinster under vissa förutsättningar ska betraktas som skattepliktiga inkomster. Som skattepliktiga inkomster och avdragbara utgifter ska enligt förslaget betraktas också sådana i bokslutet redovisade orealiserade värdeförändringar på vissa instrument som skyddar mot valutakursförändringar.

Försäkrings- och pensionsanstaltens möjligheter att dra av förväntade kreditförluster på försäkringspremiefordringar utsträcks till att gälla samtliga försäkrings- och pensionsanstalter. Avdragbara blir enligt förslaget sådana nedskrivningar av försäkringspremiefordringar som i bokslutet ska kostnadsföras som nedskrivningsförluster. Förfarandet med schablonmässiga kreditförlustreserveringar slopas i fråga om försäkrings- och pensionsanstalter och kreditförlustreserveringar som dragits av vid beskattningen räknas som skattepliktig inkomst för skatteåret 2009. På yrkande av den skattskyldige kan kreditförlustreserveringar enligt vissa bestämmelser periodiseras som skattepliktig inkomst skatteåren 2009—2013 .

Bestämmelserna om skattebehandling av anslutningsavgifter föreslås bli så ändrade att anslutningsavgifter som är överförbara men inte återbetalbara blir skattepliktig inkomst för mottagaren och avdragbar utgift för betalaren. Vidare föreslås en precisering av bestämmelserna om anskaffningsutgifter för tillgångar, värdering av omsättningstillgångar samt periodisering av inkomster.

I propositionen föreslås också att aktiebolags överlåtelsevinster av egna aktier ska vara skattefria och att överlåtelseförluster inte får dras av. Det belopp som ett aktiebolag betalat för egna aktier som överlåtits till anställda ska vara avdragbart under vissa förutsättningar. Bestämmelserna om företagsomstruktureringar föreslås bli så ändrade att också aktier som innehas av bolaget självt får användas som vederlag. Bestämmelsen om verksamhetsöverlåtelse föreslås bli ändrad så att det inte längre krävs att tillgångar som överförs måste redovisas till oavskrivna värden.

Inkomstskattelagen föreslås bli så ändrad att aktiebolags överlåtelser av egna aktier inte vid beskattningen ska betraktas som överlåtelse.

Avsikten är att lagarna ska träda i kraft så snart som möjligt efter att de godkänts. Enligt förslaget ska lagarna första gången tillämpas vid beskattningen för skatteåret 2009.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 BEDÖMNING AV NULÄGET.....	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
2.2 Den internationella utvecklingen samt utländsk lagstiftning och EG-lagstiftning.....	23
3 PROPOSITIONENS MÅL OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	23
3.1 Behandling av orealiserade värdeförändringar vid beskattningen	23
3.2 Orealiserade värdeförändringar på finansiella instrument	25
3.3 Orealiserade värdeförändringar på förvaltningsfastigheter.....	26
3.4 Orealiserade värdeförändringar på biologiska tillgångar	27
3.5 Avdrag för försäkrings- och pensionsanstalters nedskrivningsförluster	27
3.6 Fastställande av anskaffningsvärde.....	28
3.7 Värdering av omsättningstillgångar	29
3.8 Periodisering av inkomster.....	30
3.9 Anslutningsavgifter.....	30
3.10 Index- och valutakursdifferenser.....	30
3.11 Placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar	31
3.12 Förtydligande av bestämmelserna om avdragbara förluster som uppkommit genom överlåtelse av aktier och bolagsandelar som hör till anläggningstillgångarna samt definitionen av begreppet koncernbolag	32
3.13 Överlåtelse av egna aktier	33
3.14 Avdragsrätten i samband med options- och aktiepremiesystem	33
3.15 Användning av egna aktier som vederlag vid företagsomstruktureringar	34
3.16 Slopande av kravet på bundenhet till bokföringen i samband med verksamhetsöverlåtelse	34
3.17 Precisering av bestämmelsen om fission.....	35
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	35
4.1 Allmänt.....	35
4.2 Orealiserade värdeförändringar på finansiella instrument samt skattepliktighet för index- och valutakursvinster	36
4.3 Revidering av systemet med kreditförlustreserveringar.....	37
4.4 Övriga förslag	37
5 ÄRENDETS BEREDNING.....	38
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	39
DETALJMOTIVERING	39
1 LAGFÖRSLAGEN	39
1.1 Lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.....	39
1.2 Inkomstskattelagen.....	48
2 IKRAFTTRÄDANDE	48
LAGFÖRSLAGEN.....	50
om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet	50
om ändring av 45 § i inkomstskattelagen	56
BILAGA	57
PARALLELTEXTER	57
om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet	57
om ändring av 45 § i inkomstskattelagen	70

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Av tradition finns det i Finland ett fast samband mellan beskattning och bokföring. På lagnivå är beskattningen emellertid inte direkt bokföringsbaserad. Lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968), nedan näringskattelagen, innehåller ett i princip komplett regelverk för resultatberäkning.

Enligt näringskattelagen är i regel endast realiserade inkomster skattepliktiga. På motsvarande sätt är endast realiserade utgifter avdragbara vid beskattningen. Som undantag kan nämnas t.ex. kreditinstituts värdering av vissa finansiella instrument samt försäkrings- och pensionsanstalters investeringstillgångar. I fråga om dessa anses också orealiserade värdestegringar och -minskningar under vissa förutsättningar utgöra skattepliktiga inkomster och avdragbara utgifter. Också sannolika värdenedgångar på försäljningsfordringar är avdragbara enligt näringskattelagen.

De faktiska inkomsterna vid beskattningen har i stort sett motsvarat de faktiska inkomsterna i bokföringen. Skillnaden mellan beskattningens och bokföringens inkomstbegrepp är sålunda nästan obefintliga. I fråga om avdragsrätten för förluster skiljer sig beskattningen från bokföringen i det avseendet att förluster i regel är avdragbara vid beskattningen först när de är slutliga. Den nedan beskrivna utvecklingen av redovisningsdirektiven samt införandet av de internationella redovisningsstandarderna har emellertid lett till att beskattningens inkomstbegrepp har fjärmats från bokföringens.

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog år 2002 förordningen (EG) nr 1606/2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder (nedan IAS-förordningen). Enligt IAS-förordningen ska de företag som är underställda en medlemsstats lagstiftning för varje räkenskapsår som inleds den 1 januari 2005 eller därefter upprätta sin koncernredovisning i enlighet med de internationella redovisningsstandarderna. Med internationella redovisningsstandarder avses i förordningen IAS-standarder och IFRS-standarder med tillhörande SIC/IFRIC-

tolkningar. Utöver det obligatoriska tillämpningsområdet får medlemsstaterna tillåta eller kräva att internationella redovisningsstandarder, nedan IFRS-standarder, tillämpas också när noterade företag utarbetar sina årsredovisningar och när andra än noterade företag utarbetar sin koncernredovisning och/eller sin årsredovisning. Redan tidigare, dvs. år 2001, antog Europaparlamentet och rådet direktivet 2001/65/EG om ändring av direktiven 78/660/EEG, 83/349/EEG och 86/635/EEG med avseende på värderingsreglerna för årsbokslut och sammanställd redovisning i vissa typer av bolag samt i banker och andra finansiella institut (nedan fair-value -direktivet). Enligt direktivet ska medlemsstaterna i fråga om alla bolag eller vissa kategorier av bolag tillåta eller fordra en värdering till verkligt värde av finansiella instrument, inklusive derivatinstrument. Medlemsstaterna får emellertid begränsa ett sådant tillstånd eller krav till sammanställda redovisningar. Vidare antog Europaparlamentet och rådet år 2003 direktivet 2003/51/EG om ändring av det fjärde och sjunde bolagsrättsliga direktivet samt direktiven om årsbokslut och sammanställd redovisning i vissa typer av bolag, banker och andra finansinstitut samt försäkringsföretag så att deras bestämmelser inte står i strid med IFRS-standarderna (nedan moderniseringsdirektivet).

Utöver de ovan nämnda direktiven antog Europaparlamentet och rådet i juni 2006 direktivet 2006/46/EG om ändring av det fjärde och sjunde bolagsrättsliga direktivet, redovisningsdirektivet för banker och andra finansiella institut och redovisningsdirektivet för försäkringsföretag, (nedan det andra moderniseringsdirektivet). I det sammanhanget fogades till det fjärde bolagsrättsliga direktivet en bestämmelse som ger medlemsstaterna möjlighet att tillåta värdering av finansiella instrument i enlighet med standarden IAS 39 också då bokslutet i övrigt upprättas i enlighet med den nationella bokföringslagstiftningen.

Den ovan relaterade utvecklingen har också i Finland orsakat ändringar i bokföringslagstiftningen. I Finland har alla företag som har

en godkänd revisor enligt 2 § i revisionslagen (459/2007), med undantag för försäkrings- och pensionsanstalter, getts möjlighet att upprätta bokslut eller koncernbokslut i enlighet med IFRS-standarderna. Det är obligatoriskt att upprätta bokslut endast för noterade bolag som inte upprättar koncernbokslut. Fair-value -direktivet genomfördes vidare så att alla bokföringsskyldiga kan värdera finansiella instrument till verkligt värde i sina bokslut och koncernbokslut. Det andra moderniseringsdirektivet har i Finland genomförts endast i fråga om kreditinstituts finansiella instrument.

En av de viktigaste skillnaderna mellan IFRS-standarderna och Finlands bokföringslagstiftning gäller värderingen. IFRS-standarderna kräver eller tillåter i stor utsträckning att man utgår från det verkliga värdet. I bokföringslagen (1336/1997) tillåts användning av det verkliga värdet endast i fråga om finansiella instrument. Enligt bokföringslagen är det inte möjligt att i andra sammanhang använda det verkliga värdet i enlighet med moderniseringsdirektivet. Användning av verkligt värde i bokföringen innebär att värderingsgrunden avviker från den vid beskattningen traditionellt tillämpade, på anskaffningsutgiften baserade grunden. Vid beskattningen måste man sålunda ta ställning till frågan om hur poster som i bokföringen värderats till verkligt värde ska behandlas vid beskattningen. En annan viktig skillnad är att reserver inte får kostnadsföras i bokslut som upprättas i enlighet med IFRS-standarderna. Det är därför nödvändigt att avgöra frågan om hur bundna reserverna och avskrivningssystemet är till redovisningen i ett IFRS-bokslut.

2 Bedömning av nuläget

2.1 Lagstiftning och praxis

Skattebehandling av finansiella instrument

Värderingen av finansieringsmedel vid beskattningen bestäms i första hand på basis av vilken typ av tillgångar det är fråga om. Finansieringsmedel kan hänföras till finansierings-, omsättnings-, investerings- eller anläggningstillgångarna.

Dessutom kan ett företag ha sådana till finansieringsmedlen hörande poster som inte kan hänföras till någon inkomstkälla inom näringsverksamheten utan utgör en s.k. personlig inkomstkälla och sålunda beskattas i enlighet med inkomstskattelagen (1535/1992). Sådana poster som hänförs till en personlig inkomstkälla är bl.a. långvariga innehav av passiv karaktär som inte har något direkt samband med näringsverksamheten.

Finansieringstillgångar är enligt näringskattelagens 9 § pengar, bank- och kontofordringar, växelfordringar och andra dylika finansieringsmedel. Till kategorin andra finansieringsmedel hör t.ex. värdepapper och övriga tillgångar som består av tillfälliga placeringar för affärsverksamhet samt tillgångar som utgör betalning för prestationer.

Finansieringstillgångar värderas vid beskattningen till sitt nominella belopp. I näringskattelagens 17 § föreskrivs uttryckligen om värdenedgångar på försäljningsfordringar samt om slutliga konstaterade värdenedgångar på övriga finansieringstillgångar.

Omsättningstillgångar är enligt näringskattelagens 10 § handelsvaror, råämnen, halvfabrikat och övriga nyttigheter som i näringsverksamhet är avsedda för överlåtelse som sådana eller i förädlad form. Finansieringsmedel kan hänföras till omsättningstillgångarna endast om de säljs i samband med den skattskyldiges sedvanliga affärsverksamhet. I rättspraxis har omsättningstillgångarna ansetts omfatta bl.a. depositionsbevis som innehas av bolag som säljer, köper och förmedlar sådana.

Omsättningstillgångar värderas vid beskattningen till anskaffningsvärdet, som är en kostnad det skatteår under vilket tillgångarna har överlåtits, förbrukats eller förlorats. Till skatteårets kostnader räknas emellertid alltid den del varmed anskaffningsutgiften överstiger den sannolika anskaffningsutgiften för motsvarande omsättningstillgångar eller det överlåtelsepris som fås för dem. På värderingen av omsättningstillgångar tillämpas sålunda lägsta värdets princip.

Ett undantag från regeln om värdering av omsättningstillgångar på basis av anskaffningsutgiften är näringskattelagens 5 § 6 a punkten enligt vilken de värdestegringar på i

151 § 1 mom. i kreditinstitutslagen (121/2007) avsedda finansiella instrument som innehas för handel och vilka med stöd av nämnda paragrafs 5 mom. eller motsvarande utländsk lagstiftning har bokförts som intäkter utgör skattepliktiga inkomster. Enligt näringskattelagens 8 § 1 mom. 2 a punkten är avdragbara utgifter på motsvarande sätt de värdenedgångar på i 151 § 1 mom. i kreditinstitutslagen avsedda finansiella instrument som innehas för handel, vilka med stöd av nämnda paragraf eller motsvarande utländsk lagstiftning har bokförts som kostnader.

Investeringsstillgångar är i enlighet med näringskattelagens 11 § penninginrättningarna samt försäkrings- och pensionsanstalterna tillhöriga värdepapper, fastigheter och annan sådan egendom som anskaffats för investering av medel eller tryggnad av investeringar. Investeringsstillgångar ska enligt huvudregeln värderas till anskaffningsutgiften som kostnadsförs på det skatteår under vilket investeringstillgångarna avyttras eller går förlorade. Enligt näringskattelagens 29 § ska emellertid på skatteåret kostnadsföras den del varmed anskaffningsutgiften överstiger den sannolika anskaffningsutgiften eller överlåtelsepriset. Lägsta värdets princip tillämpas också vid värdering av investeringstillgångar.

Ett undantag från regeln om värdering av investeringstillgångar på grundval av anskaffningsutgiften utgör näringskattelagens 5 § 6 punkten, enligt vilken skattepliktiga näringsinkomster bland annat är i försäkringsbolags, försäkringsföreningars, försäkringskassors och andra därmed jämförbara försäkringsanstalters samt pensionsstiftelsers bokföring gjorda uppskrivningar av investeringstillgångar. En återtagen uppskrivning är på motsvarande sätt en avdragbar utgift, i likhet med andra anskaffningsutgifter, om anskaffningsutgiften för investeringstillgångar inklusive uppskrivningar överskrider den anskaffningsutgift eller det överlåtelsepris som sannolikt behövs för anskaffningen.

Begreppet investeringstillgångar förekommer också i försäkringsbolagslagen (521/2008) men inte i kreditinstitutslagen. I praktiken har försäkrings- och pensionsanstalter i större utsträckning än kreditinstitut sådan egendom som vid beskattningen kan klassificeras som investeringstillgångar.

Anläggningstillgångar är enligt näringskattelagens 12 § för bestående bruk i näringsverksamheten avsedda jordområden, värdepapper, byggnader, maskiner och inventarier. För anläggningstillgångar har uppställt kriteriet att nyttigheterna med sitt bruksvärde ska tjäna den skattskyldiges näringsverksamhet. Anläggningstillgångar skiljer sig från långvariga investeringar på det sättet att anskaffningsutgifterna för anläggningstillgångar hänförs till den skattskyldiges egentliga produktion och är oundgängliga för denna. Värdepapper ska anses höra till anläggningstillgångarna bl.a. i sådana fall då den skattskyldige har skaffat dem i syfte att öka, trygga eller underlätta avsättningen av sina prestationer eller i syfte att göra förmånligare eller säkrare anskaffningar av produktionsfaktorer. Som anläggningstillgångar betraktas i allmänhet bl.a. dotterbolagsaktier, också i sådana fall då dotterbolaget är verksamt inom en annan bransch. Om värdepapperen inte har samband med den skattskyldiges näringsverksamhet ska de vid beskattningen hänföras till den skattskyldiges personliga inkomstkälla.

I anläggningstillgångarna ingående finansieringsmedel värderas till anskaffningsutgiften och uppskrivningar tillåts inte. Från andra värdepapper än aktier kan i enlighet med näringskattelagens 42 § göras avskrivning på grund av värdeminskning.

Såsom framgår ovan utgör orealiserade värdestegringar på egendom i regel inte skattepliktig inkomst enligt näringskattelagen. Orealiserade värdestegringars avdragbarhet beror på vilken typ av tillgångar det är fråga om.

I näringskattelagen finns uttryckliga bestämmelser om när optionspremier blir skattepliktiga och avdragbara. Enligt näringskattelagens 27 d § är den premie som utställaren av en option erhåller för sitt åtagande skattepliktig inkomst under det skatteår då optionen har utställts. Den premie som utställaren av en option som har en löptid om högst 18 månader och är föremål för offentlig handel erhåller är emellertid skattepliktig inkomst för det skatteår under vilket avtalet stängs, utnyttjas eller förfaller. Den premie som innehavaren av en option erlägger till utställaren av optionen är avdragbar utgift för det

skatteår under vilket optionsavtalet stängs, utnyttjas eller förfaller. Enligt paragrafens 4 mom. tillämpas paragrafen till den del något annat inte följer av bestämmelserna i 5 § 6 a punkten, 8 § 1 mom. 2 a punkten och 27 e §. Bestämmelserna om värdering av kreditinstituts och värdepappersföretags finansiella instrument till verkligt värde är sålunda primära i förhållande till bestämmelserna om optionspremier.

Näringskattelagen har knapphändiga bestämmelser om värdering av finansiella skulder. Vid beskattningen ska skulder värderas till nominellt belopp och räntan redovisas som kostnad för det skatteår som de hänför sig till. Enligt näringskattelagens 26 § ska sådana kurs- och indexförluster på gäld, som härrör från näringsverksamhet dras av såsom kostnad för det skatteår under vilket kursen på utländsk valuta eller pris- eller kostnadsindex eller annan jämförelsegrund har förändrats eller, om det skattskyldige så yrkar, såsom kostnad för senare skatteår, likväl så att nämnda förluster ska dras av senast från intäkterna för det skatteår under vilket det mot förlusten svarande beloppet har erlagts.

Behandlingen av finansiella instrument i bokföringen

IFRS-standarderna

Standarden IAS 39 innehåller regler för redovisning och värdering av finansiella tillgångar och finansiella skulder. Enligt standarden ska företaget, när en finansiell tillgång eller finansiell skuld redovisas första gången, värdera den till det verkliga värdet. Om det är fråga om ett instrument som inte senare värderas till verkligt värde via resultaträkningen ska också transaktionskostnader som är direkt hänförliga till förvärvet eller emissionen av den finansiella tillgången eller finansiella skulden fogas till det verkliga värdet. För efterföljande värdering klassificeras finansiella tillgångar och finansiella skulder på följande sätt:

- 1) finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen,
- 2) investeringar som hålles till förfall,
- 3) lånefordringar och övriga fordringar,

4) finansiella tillgångar som kan säljas och

5) andra finansiella tillgångar än sådana som värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

Finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen ska värderas till sitt verkliga värde utan avdrag för transaktionskostnader. Vinster och förluster som uppkommer vid värdering ska redovisas via resultaträkningen.

En förutsättning för användning av verkligt värde är alltid att detta kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt. Till verkligt värde kan därför inte värderas investeringar i sådana egetkapitalinstrument som inte har ett noterat marknadspris på en aktiv marknad och vars verkliga värde inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Detta gäller också derivatinstrument som är kopplade till och måste regleras genom leverans av onoterade egetkapitalinstrument som ska värderas till anskaffningsvärde.

En finansiell tillgång eller en finansiell skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen är en finansiell tillgång eller finansiell skuld om den uppfyller villkoret att instrumentet klassificeras som att det innehas för handel. En finansiell tillgång eller finansiell skuld klassificeras som att den innehas för handel om den förvärvades eller uppkom med huvudsyfte att säljas eller återköpas på kort sikt eller om den ingår i en portfölj med identifierade finansiella instrument som förvaltas tillsammans och för vilka det finns ett bevisat nyligen använt faktiskt mönster av kortfristiga realiseringar av vinst. Också derivat klassificeras som att de innehas för handel, förutom ett derivat som är ett finansiellt garantiavtal eller ett identifierat och effektivt säkringsinstrument. Finansiella instrument som klassificerats som att de innehas för handel kan inte senare överföras till andra kategorier av finansiella tillgångar eller finansiella skulder.

Ett typexempel på finansiella skulder som innehas för handel är s.k. blankningsaffärer med aktier. Företag som bedriver sedvanlig affärsverksamhet innehar i allmänhet inga större finansiella tillgångar eller finansiella skulder för handel.

Utöver finansiella tillgångar som innehas för handel kan ett företag via resultaträkning-

en klassificera finansiella instrument till verkligt värde enligt verkligt värdeoptionen. Klassificeringen ska göras när det finansiella instrumentet redovisas för första gången och klassificeringen kan därefter inte ändras. Enligt punkt 9 (b) i standarden IAS 39 kan ett finansiellt instrument värderas till verkligt värde via resultaträkningen om det eliminerar eller i betydande utsträckning minskar inkonsekvenser i värdering eller redovisning som annars skulle uppkomma vid värdering av tillgångar eller skulder eller redovisning av vinsterna och förlusterna avseende dem på olika grunder. Verkligt värdeoptionen kan användas också då en grupp av finansiella tillgångar, finansiella skulder eller en kombination av dem förvaltas och resultatet utvärderas baserat på verkligt värde, i enlighet med en dokumenterad riskhanterings- eller investeringsstrategi, och information om gruppen tillhandahålls internt på denna grund. För det tredje kan verkligt värdeoptionen enligt punkt 11 A användas i det fall att ett kontrakt innehåller ett eller flera inbäddade derivat och där det inbäddade derivatet i enlighet med standarden IAS 39 ska avskiljas från huvudinstrumentet.

Verkligt värdeoptionen kan vara ett alternativ till säkringsredovisning och användas för värdering av både finansiella instrument och säkringsinstrument till verkligt värde. På basis av en sådan option kan också aktier som innehas t.ex. inom investeringsverksamhet och som medför ett betydande inflytande eller vilka till sin karaktär motsvarar joint ventures, värderas till sitt verkliga värde via resultaträkningen. Verkligt värdeoptionen kan inte användas i fråga om eget kapitalinstrument som inte har något noterat marknadspris på en aktiv marknad och vars verkliga värde inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Redovisningen av derivat som hålls i säkringssyfte är beroende av vilken typ av säkring det är fråga om. Vid säkring av verkligt värde värderas både säkringsinstrumentet och säkringsobjektet till verkligt värde via resultaträkningen. Vid kassaflödessäkring samt säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamhet ska den effektiva delen i resultaträkningen redovisas direkt i eget kapital och den ineffektiva i resultaträkningen.

Investeringar som hålles till förfall, dvs. till förfalldagen, är finansiella tillgångar som inte är derivat med fastställda eller fastställbara betalningar och fastställd löptid och som ett företag har för avsikt och förmåga att hålla till förfall. Som investeringar som hålles till förfall klassificeras emellertid inte finansiella tillgångar som ett företag vid första redovisningstillfälle identifierar som tillhörande kategorin poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen eller som ett företag identifierar som att de kan säljas och motsvarar definitionen på lånefordringar och kundfordringar. Om förutsättningarna för att identifiera finansiella tillgångar som investeringar som hålles till förfall upphör ska investeringarna hänföras till kategorin finansiella tillgångar som kan säljas.

Finansiella tillgångar som hålles till förfall är låneinstrument, t.ex. obligationslån. En investering som hålles till förfall förutsätter avtalsarrangemang varmed för skuldebrevsinnehavaren fastställs ränte- och amorteringsbeloppen samt betalningstidpunkterna. Till denna kategori kan hänföras t.ex. skuldinstrument med rörlig ränta eller i samband med värdepapperisering förvärvade andelar av andra företags lånefordringar eller kundfordringar. Aktier kan inte hänföras till denna kategori eftersom de inte har någon förfalldag. Till denna kategori hör inte heller lån som beviljats av företag.

Investeringar som hålles till förfall ska efter den första redovisningen värderas till upplupet anskaffningsvärde i enlighet med internräntemetoden. För finansiella tillgångar och finansiella skulder som redovisas till upplupet anskaffningsvärde redovisas en vinst eller förlust i resultaträkningen när den finansiella tillgången eller finansiella skulden tas bort från balansräkningen eller skrivs ned, samt genom periodisering.

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som är förenade med fastställda eller fastställbara betalningar och som inte noteras på en aktiv marknad. Till lånefordringar och kundfordringar räknas emellertid inte finansiella tillgångar om avsikten är att sälja dem omedelbart eller på kort sikt, varvid de klassificeras som att de kan säljas, och inte heller finansiella tillgångar som vid det första redovis-

ningstillfället klassificerats enligt verkligt värdeoptionen. Till kategorin lånefordringar och kundfordringar hör inte heller finansiella tillgångar som vid det första redovisningstillfället identifieras som att de kan säljas eller sådana för vilka det finns en risk att innehavaren inte kommer att återfå huvudsakligen hela den initiala investeringen annat än på grund av kreditrisk. De sist nämna finansiella tillgångarna ska klassificeras som att de kan säljas.

Lånefordringar och kundfordringar ska efter det första redovisningstillfället värderas till upplupet anskaffningsvärde i enlighet med internräntemetoden. För de finansiella tillgångar och finansiella skulder som redovisas till upplupet anskaffningsvärde redovisas vinst eller förlust i resultaträkningen när den finansiella tillgången eller finansiella skulden tas bort från balansräkningen eller skrivs ned, samt genom periodisering.

Till denna kategori hör t.ex. lånefordringar, leverantörsskulder och varulån. Om företaget emellertid har för avsikt att omedelbart eller på kort sikt sälja sina lånefordringar eller leverantörsskulder klassificeras de finansiella tillgångar som uppkommer på detta sätt inte som företagens lånefordringar och kundfordringar. Om användningsändamålet för lånefordringar och kundfordringar ändras så att de innehas för handel, ska posten till sitt verkliga värde överföras till de finansiella tillgångar som redovisas via resultaträkningen.

Finansiella tillgångar som kan säljas är sådana tillgångar som inte är derivat, där tillgångarna identifieras som att de kan säljas eller inte klassificeras som lånefordringar och kundfordringar, investeringar som hålles till förfall eller finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

När finansiella tillgångar redovisas första gången, ska företaget värdera dem till det verkliga värdet, utan avdrag för transaktionskostnader. En förändring av det verkliga värdet som beror på en post som hör till finansiella tillgångar som kan säljas redovisas direkt i eget kapital via en omräkning av det egna kapitalet, med undantag för nedskrivningar och förändringar i valutakurserna. När en post tas bort från balansräkningen ska vinst eller förlust som tidigare redovisats i eget

kapital redovisas på räkenskapsperioden via resultaträkningen. Den enligt internräntemetoden beräknade räntan ska likväl redovisas i resultaträkningen, liksom även de utdelningar som företaget får från investeringar i eget kapitalinstrument som kan säljas.

Standarden IAS 1 om utformning av finansiella rapporter har emellertid ändrats så att också vinster och förluster som beror på värdering av finansiella tillgångar som kan säljas ska redovisas i slutet balansräkningen som en skild post. Ändringen ska tillämpas senast den 1 januari 2009 eller den räkenskapsperiod som börjar därefter. Den får tillämpas också tidigare.

Till kategorin finansiella tillgångar som kan säljas hör finansiella tillgångar som kan användas flexibelt utan någon systematisk logik för anskaffning av tilläggsinkomster. Finansiella tillgångar som kan säljas kan omfatta t.ex. aktieinvesteringar samt investeringar i obligationer och ränteinstrument.

Finansiella tillgångar som förekommer i samband med sedvanlig affärsverksamhet är huvudsakligen lånefordringar och kundfordringar samt finansiella tillgångar som kan säljas. I sedvanlig affärsverksamhet förekommer av dessa grupper av finansiella tillgångar huvudsakligen lån som beviljas av företaget och andra fordringar samt finansiella tillgångar som kan säljas. Finansiella tillgångar som hör till dessa poster kan vara antingen lång- eller kortfristiga och de ska i balansräkningen i enlighet med standarden IAS 1 redovisas antingen som långfristiga eller kortfristiga tillgångar. Alla finansiella tillgångar förutom de som tillhör kategorin finansiella tillgångar eller finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen ska prövas för nedskrivning. En förutsättning för nedskrivning är att det finns objektiva belägg för att en post som hör till de finansiella tillgångarna har minskat i värde till följd av en händelse som inträffat efter det första redovisningstillfället. Nedskrivningen redovisas via resultaträkningen om det verkliga värdet för en post som hör till finansiella tillgångar som kan säljas har redovisats direkt i eget kapital. Om det finns objektiva belägg för en nedskrivning, ska förlust som tagits upp direkt i eget kapital redovisas via resultaträkningen.

Finansiella skulder ska efter det första redovisningstillfället med användning av internräntemetoden värderas till upplupet anskaffningsvärde, med undantag för finansiella skulder som ska värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Finansiella skulder värderas till verkligt värde via resultaträkningen, inklusive derivat som är skulder, förutom vad gäller skuldderivat som är kopplat till och måste regleras genom leverans av ett noterat egetkapitalinstrument vars verkliga värde inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Ett sådant skuldderivat ska värderas till anskaffningsvärde.

En vinst eller förlust på en finansiell tillgång eller finansiell skuld som är kategoriserad så att den tas upp till verkligt värde ska redovisas i resultaträkningen. För de finansiella tillgångar och finansiella skulder som tas upp till upplupet anskaffningsvärde redovisas vinst eller förlust i resultaträkningen när posten tas bort från balansräkningen eller skrivs ned, samt genom periodisering.

Om ett företag redovisar finansiella tillgångar i enlighet med IFRS-standarderna, ska det i övergångsskedet alltid redovisa förändringarna genom justering av eget kapital. I punkt 11 i standarden IFRS 1 konstateras att dessa justeringar ska redovisas direkt i balanserade vinstmedel eller, i tillämpliga fall, i en annan post under eget kapital. Finansiella tillgångar och finansiella skulder som redovisats i ingångsbalansräkningen ska redovisas i enlighet med IFRS-standarderna.

Bokföringslagens bestämmelser

Bokföringslagen tillåter två alternativa sätt att hantera finansiella instrument. Enligt bokföringslagens 5 kap. 2 § ska fordringar i balansräkningen upptas till nominellt belopp, likväl högst till det sannolika värdet. Värdepapper som hör till finansieringstillgångarna och andra sådana finansieringsmedel ska upptas till anskaffningsutgiften eller, om deras sannolika överlåtelsepris på bokslutsdagen är lägre, till detta värde. Skulder upptas till nominellt belopp, eller om skulden är bunden vid index eller någon annan jämförelsegrund, till det högre belopp som den stiger till på grund av den förändrade jämförelsegrunden.

Utöver denna på anskaffningsutgiften och det nominella värdet baserade redovisningsmetod har alla bokföringsskyldiga i enlighet med bokföringslagens 5 kap. 2 a § möjlighet att både i bokslut och i koncernbokslut värdera finansiella instrument till det verkliga värdet. Förändringar i det verkliga värdet upptas såsom intäkter eller kostnader i resultaträkningen eller i fonden för verkligt värde som i balansräkningen ingår i det egna kapitalet. Närmare bestämmelser om förutsättningar för värdering till verkligt värde, fastställande av det verkliga värdet, hur förändringar i det verkliga värdet redovisas i resultaträkningen och balansräkningen samt om noter till finansiella instrument och uppgifter som ska ges i verksamhetsberättelsen utfärdas i handels- och industriministeriets förordning (1315/2004), nedan förordningen. Bokföringslagens bestämmelser är baserade på redovisningsdirektivet och dess senare intagna artiklar 42 a—42 d om värdering av finansiella instrument. Redovisningsdirektivets bestämmelser om finansiella instrument är i sin tur huvudsakligen baserade på standarden IAS 39.

Enligt förordningens 3 § kan finansiella instrument vilka har tagits upp bland aktiva i balansräkningen och vilkas verkliga värde kan fastställas tillförlitligt värderas till verkligt värde. Värdering till verkligt värde tillämpas dock inte på

- 1) finansiella instrument som inte är derivat och som hålls till sin förfallodag,
- 2) lånefordringar samt andra fordringar som inte hålls i syfte att bedriva handel med dem,
- 3) andelar i dotter-, ägarintresse- och samföretag,
- 4) finansiella instrument som den bokföringsskyldige har emitterat på villkor för eget kapital,
- 5) avtal som gäller villkorligt vederlag i fusion mellan företag, och inte heller på
- 6) andra finansiella instrument som i enlighet med allmänt godkänd praxis värderas avvikande från det verkliga värdet.

Av finansiella skulder värderas sådana finansiella instrument till verkligt värde som är derivatinstrument eller ingår i en handelsportfölj. Enligt förordningens 4 § kan en tillgång eller skuld som kan anses som en säk-

rad post i enlighet med det säkringsredovisningsförfarande som gäller verkligt värde eller en specificerad del av en sådan tillgång eller skuld värderas till ett belopp som förutsetts i förfarandet i fråga.

Bokföringslagens bestämmelser om värdering av finansiella instrument skiljer sig från standarden IAS 39 på så sätt att lagen inte tillåter tillämpning av verkligt värdeoptionen. Till den kategori av finansiella instrument som via resultaträkningen kan redovisas till verkligt värde kan sålunda höras endast finansiella instrument och derivat som innehas för handel. En annan skillnad gäller värderingen av aktier i dotter- och ägarintresseföretag. Värdering av finansiella instrument i enlighet med bokföringslagen tillåter inte att aktier i dotter- och ägarintresseföretag värderas till verkligt värde i enlighet med standarden IAS 39.

Förändringar i verkligt värde ska i enlighet med förordningens 6 § upptas i resultaträkningen som räkenskapsperiodens intäkt eller kostnad, med de undantag som nämns i 7 §. Förändring i det verkliga värdet upptas i fonden för verkligt värde, som ingår i eget kapital, om det är fråga om upptagning av ett finansiellt instrument i ett säkringsredovisningsförfarande, enligt vilket det är möjligt att lämna hela värdeförändringen eller en del av den obeaktad i resultaträkningen under ifrågavarande räkenskapsperiod eller om en dylik värdeförändring orsakas av en kursförändring i en valutapost som ingår i nettoinvesteringar som den bokföringsskyldige har gjort i ett utländskt företag. Förändringar i det verkliga värdet upptas i fonden för verkligt värde också när det är fråga om ett finansiellt instrument som inte innehas för handel och inte är ett derivatinstrument, dvs. när det är fråga om en post som hör till finansiella tillgångar som kan säljas. Enligt aktiebolagslagens (624/2006) 8 kap. 1 § hänförs fonden för verkligt värde till det bundna egna kapitalet. I en förändring av det verkliga värdet ingående beräknade skatteskulder eller skattfordringar får redovisas i balansräkningen med iakttagande av särskild försiktighet.

IFRS-standarderna känner inte till begreppet fond för verkligt värde. De poster som i enlighet med bokföringslagen ska redovisas uttryckligen i fonden för verkligt värde som

hör till det egna kapitalet, ska i enlighet med IFRS-standarderna redovisas i eget kapital genom en justering av detta. IFRS-standarderna ställer emellertid inga hinder för användning av en fond för verkligt värde.

Kreditinstitutslagens bestämmelser

Kreditinstitutslagens bestämmelser om värdering av finansiella instrument är också baserade på standarden IAS 39. Kreditinstitutslagens bestämmelser skiljer sig från bokföringslagen i det avseendet att det i enlighet med kreditinstitutslagens 151 § är obligatoriskt för kreditinstitut och värdepappersföretag att värdera vissa finansiella instrument till verkligt värde. I enlighet med kreditinstitutslagens 151 § 4 mom. är det tillåtet för kreditinstitut att använda verkligt värdeoptioner. Med avvikelse från standarden IAS 39 ska sådana förändringar i verkligt värde som enligt kreditinstitutslagen tas upp i eget kapital redovisas i fonden för verkligt värde. Kreditinstitutslagen tillåter inte heller att dotter- och ägarintresseföretags aktier värderas till verkligt värde, såsom enligt standarden IAS 39.

Enligt kreditinstitutslagens 151 § 1 mom. ska fordringar och derivatinstrument samt den bokföringsskyldiges aktier, andelar och andra finansiella instrument som i balansräkningen redovisats under aktiva tas upp i bokslutet till sitt verkliga värde per bokslutsdagen, med undantag för

- 1) krediter och med dem jämförbara finansieringsavtal som inte innehas för handel,
- 2) fordringsbevis som innehas till förfalldagen,
- 3) aktier och andelar i dotterföretag och ägarintresseföretag samt egetkapitalinstrument som den bokföringsskyldige har satt i omlopp,
- 4) övriga finansiella tillgångar som Finansinspektionen bestämmer och som enligt de internationella redovisningsstandarder som avses i bokföringslagens 7 a kap. 1 § inte ska värderas till sitt verkliga värde.

Med stöd av den valmöjlighet att redovisa till verkligt värde som ingår i kreditinstitutslagen kan ett kreditinstitut likväl i bokslutet redovisa krediter som innehas i annat syfte än för handel och med dem jämförbara fi-

nansiella instrument samt fordringsbevis som innehas till förfallodagen till sitt verkliga värde på bokslutsdagen, i samband med att posten redovisas för första gången. En förutsättning för att en post ska tas upp till sitt verkliga värde är att till denna ansluter sig ett eller flera sådana inbäddade derivat som i bokföringen annars skulle värderas separat till sitt verkliga värde eller att detta eliminerar inkonsekvenser i värderingen eller bokföringen. En förutsättning kan också vara att posten är baserad på sådana beräkningar utifrån det verkliga värdet som har gjorts i samband med riskhantering av de finansiella tillgångarna och skulderna eller den helhet som de utgör.

Finansiella tillgångar som ska värderas till sitt verkliga värde är sålunda tillgångar som innehas för handel, inklusive derivat, och likaså finansiella tillgångar som kan säljas samt finansiella tillgångar som ska värderas med tillämpning av verkligt värdeoptionen. Fordringsbevis som innehas till förfallodagen samt lånefordringar och kundfordringar som inte innehas för handel ska sålunda värderas till upplupet anskaffningsvärde eller, om det konstateras att redovisningsdagens värde till följd av nedskrivning är lägre än anskaffningsvärdet, till det nedskrivna anskaffningsvärdet.

Sådana förändringar i finansiella tillgångar som innehas för handel och redovisas till verkligt värde ska redovisas som räkenskapsperiodens intäkt eller kostnad. Värdeförändringar på finansiella tillgångar som kan säljas, dvs. andra finansiella tillgångar än sådana som innehas för handel och värderas till verkligt värde, ska redovisas i balansräkningens fond för verkligt värde. Värdeförändring ska redovisas i fonden för verkligt värde också när det är fråga om redovisning av finansiella instrument som har använts vid värderingsredovisning och som innebär att hela värdeförändringen eller en del av den inte behöver redovisas i resultaträkningen eller då en värdeförändring orsakas av en valutakursförändring som berör en valutapost i ett kreditinstituts nettoinvesteringar i ett utländskt företag.

Till det verkliga värdet per bokslutsdagen värderas dessutom skulder som ingår i en handelsportfölj eller som är derivatinstru-

ment. Förändringar i verkligt värde redovisas som räkenskapsperiodens intäkt eller kostnad. Övriga skulder redovisas till sitt nominella belopp.

En uppskjuten skatteskuld eller skattefordran som ingår i det förändrade verkliga värdet ska tas upp i balansräkningen med iakttagande av särskild försiktighet. Fonden för verkligt värde ska korrigeras när ett finansiellt instrument förfaller till betalning eller överläts. Enligt kreditinstitutslagens 154 § är fonden för verkligt värde bundet eget kapital.

Bestämmelser om försäkringsanstalters och pensionsanstalters bokföring

Enligt försäkringsbolagslagens 8 kap. 24 § får försäkrings- och pensionsanstalter upprätta bokslut bolagsvis i enlighet med IFRS-standarderna endast om försäkringsbolaget eller försäkringsholdingsammanslutningen är ett offentligt noterat bolag enligt artikel 4 i IAS-förordningen men inte har skyldighet att upprätta koncernbokslut. I praktiken upprättar för närvarande inte ett enda försäkringsbolag sitt bokslut enligt IFRS-standarderna.

Enligt den nationella lagstiftningen är det emellertid möjligt för försäkringsföretag samt för pensionsstiftelser och försäkringskassor att värdera finansiella instrument till verkligt värde. Försäkrings- och pensionsanstalter kan värdera vissa finansiella instrument till verkligt värde med stöd av 8 kap. 17 § i försäkringsbolagslagen, 10 kap. 5 c § 6 mom. i lagen om försäkringsföreningar (1250/1987), 41 a § 4 mom. i lagen om pensionsstiftelser (1774/1995) samt med stöd av 74 b § 4 mom. i lagen om försäkringskassor (1164/1992). Närmare bestämmelser om redovisning av finansiella instrument i försäkringsföretags bokslut ingår i förordningen om social- och hälsovårdsministeriet (1412/2004) och i social- och hälsovårdsministeriets förordning om ändring av social- och hälsovårdsministeriets förordning om försäkringskassors och pensionsstiftelsers bokslut (1327/2004). Med försäkringsföretag avses försäkringsbolag, försäkringsföreningar, försäkringsbolagsrepresentationer i tredje land, sjömanspensionskassan samt lantbruksföretagarnas pensionsanstalt.

Försäkrings- och pensionsanstalter kan värdera sådana finansiella instrument till verkligt värde som redovisas i balansräkningsposten ”Placeringar”. Av finansiella instrument under placeringar får instrument som innehåller för handel och finansieringstillgångar som ska säljas värderas till verkligt värde. Enligt försäkringsbolagslagens 8 kap. 15 § ska enhetliga värderingsprinciper tillämpas på tillgångar som hänförs till ett visst användningsändamål och den valda värderingsmetoden skall följas konsekvent. För försäkrings- och pensionsanstalter är det inte möjligt att tillämpa verkligt värdeoptionen, utom i den ovan nämnda situationen där försäkringsbolaget eller holdingföretaget är skyldigt att upprätta ett IFRS-bokslut. Bestämmelserna om värdering av försäkrings- och pensionsanstalters finansiella instrument till verkligt värde är sålunda inte lika utförliga som motsvarande bestämmelser i bokföringslagen och kreditinstitutslagen.

Enligt försäkringsbolagslagens 8 kap. 16 § 3 mom. har försäkringsanstalter fortfarande möjlighet att enligt prövning göra uppskrivningar i bokslutet. Bestämmelser om motsvarande uppskrivningsmöjlighet finns dessutom i 10 kap. 5 c § 3 mom. i lagen om försäkringsföreningar, 41 a § 3 mom. i lagen om pensionsstiftelser och i 74 b § 3 mom. i lagen om försäkringskassor. Uppskrivningen kan avse ett jord- eller vattenområde, en byggnad, ett värdepapper eller någon annan jämförbar tillgång om dess värde på bokslutsdagen är väsentligt högre än anskaffningsvärdet. Uppskrivningen får vara högst så stor som skillnaden mellan det verkliga värdet och det oavskrivna anskaffningsvärdet. En tillgång kan sålunda ha värderats till ett högre belopp än det anskaffningsvärde som redovisats i bokslutet, men detta behöver inte vara det verkliga värdet. I fråga om en tillgång som betraktas som en investeringstillgång ska värdeförändringen i resultaträkningen redovisas som en intäkt medan värdeförhöjningen på en nytthet som hör till anläggningstillgångarna ska redovisas i uppskrivningsfonden under eget kapital. En uppskrivning enligt prövning är inte i egentlig mening en värdering till verkligt värde utan den har karaktären av en värdering som baserar sig på anskaffningsutgiften. Både med

beaktande av redovisningsdirektiven och de internationella redovisningsprinciperna är möjligheten att enligt prövning göra uppskrivningar som intäktsförs tämligen exceptionell.

Enligt försäkringsbolagslagens 8 kap. 19 § ska placeringar som utgör täckning för fondförsäkringars ansvarsskuld tas upp i balansräkningen särskilt, till verkligt värde. Förändringar i det verkliga värdet tas upp som intäkter eller kostnader i resultaträkningen. Till denna del avser bestämmelserna uttryckligen värdering till verkligt värde. Enligt uppgift från Försäkringsinspektionen gör försäkrings- och pensionsanstalterna i praktiken uppskrivningar enligt prövning också när det gäller värdering till verkligt värde av placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar. För närvarande finns det inga särskilda bestämmelser om beskattning av fondförsäkringar.

Försäkrings- och pensionsanstalters avdrag för kreditförluster

Avdragsrätt för kreditförluster vid beskattningen

Avdragbara inom näringsverksamhet är enligt näringskattelagens 7 § utgifter för inkomstens förvärvande och bibehållande samt därav härrörande förluster. I 7 § avsedda avdragbara förluster är enligt näringskattelagens 17 § 2 punkten bland andra värdenedgångar på försäljningsfordringar samt slutliga konstaterade värdenedgångar på övriga finansieringstillgångar. Enligt näringskattelagens 22 § 2 mom. utgör förlust kostnad för det skatteår varunder den konstaterats.

Försäkrings- och pensionsanstalter kan emellertid förbereda sig för framtida kreditförluster genom kreditförlustreservering enligt näringskattelagens 46 §. En pensionsanstalt i enlighet med näringskattelagens 46 § 1 mom. dra av en under skatteåret gjord kreditförlustreservering, vars belopp är högst 0,6 procent av summan av institutets eller anstaltens fordringar vid skatteårets utgång. Det sammanlagda beloppet av oupplösta kreditförlustreserveringar som gjorts under skatteåret eller tidigare år får inte överstiga fem procent av summan av institutets eller anstal-

tens fordringar vid skatteårets utgång. Enligt näringskattelagens 54 § får reserveringar avdras såsom kostnad endast om motsvarande poster har intagits i bokföringen.

Försäkringsanstalter får dra av kreditförlustreserveringar på grund av andra fordringar än premiefordringar. En under ett skatteår gjord kreditförlustreservering är avdragbar om det sammanlagda beloppet av kreditförlustreserveringarna inte överstiger en procent av det sammanlagda beloppet av nämnda fordringar eller den sannolika större risk för kreditförluster som den skattskyldige visar föreligga. Sannolika värdenedgångar på premiefordringar är avdragbara i enlighet med näringskattelagens 17 § 2 punkten.

Försäkringsanstalter som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring får emellertid enligt näringskattelagens 46 § 1 mom. göra en kreditförlustreservering på basis av andra fordringar än premiefordringar. Försäkringsanstalter som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring får dra av också kreditförlustreserveringar som de under skatteåret har gjort på basis av premiefordringar, om det sammanlagda beloppet av sådana kreditförlustreserveringar inte överstiger två procent av summan av premiefordringar eller den sannolika större risken för kreditförluster som den skattskyldige påvisar. Om en försäkringsanstalt bedriver lagstadgad pensionsförsäkring ska näringskattelagens 17 § 2 punkten inte tillämpas på premiefordringarna.

Om en pensionsanstalt får dra av en reservering som avses i näringskattelagens 48 a § får den inte dra av kreditförlustreservering. Sannolika värdenedgångar på en sådan anstalts premiefordringar är avdragbara i enlighet med näringskattelagens 17 § 2 punkten.

Avdrag för nedskrivningsförluster i bokföringen

I försäkrings- och pensionsanstalters bokslut ska andra fordringar än sådana som redovisats som investeringar i enlighet med försäkringsbolagslagens 8 kap. 14 § upptas i balansräkningen till nominellt värde, likväl högst till sannolikt värde. Till kategorin fordringar hänförs premiefordringar samt andra fordringar, till vilka enligt Försäkringsinspektionens föreskrift dnr 1/002/2008 hör

bl.a. fordringar på samma koncerns företag samt på förhand betalda ersättningar. Nedskrivningar som på bokslutsdagen visar sig vara obefogade ska tas upp som rättelser av kostnadsföringen.

Förvaltningsfastigheter

Redovisning av förvaltningsfastigheter i bokslut

Förvaltningsfastigheter är enligt standarden IAS 40 fastigheter, dvs. mark eller en byggnad — eller en del av en byggnad — eller båda, som innehas i syfte att generera hyresinkomster eller värdestegring snarare än för användning i produktionen eller tillhandahållande av varor eller tjänster eller för administrativa ändamål eller försäljning i den löpande verksamheten.

Vid det första redovisningstillfället ska förvaltningsfastigheter redovisas till anskaffningsvärdet men därefter kan som värderingsgrund användas också det verkliga värdet. Vinst eller förlust som uppkommer vid förändring av en förvaltningsfastighets verkliga värde ska redovisas i resultaträkningen för den period under vilken vinsten eller förlusten uppkommer. Om ett företag väljer att redovisa ett värde baserat på anskaffningsvärdet ska det värdera alla förvaltningsfastigheter enligt de krav i standarden IAS 16 som rör denna värderingsmetod. Vid övergång till IFRS-redovisning ska den värdestegring som beror på användningen av verkligt värde enligt standarden IFRS 1 redovisas bland eget kapital i den ingående IFRS-balansräkningen.

Också kreditinstitut och värdepappersföretag får enligt kreditinstitutslagens 153 § på motsvarande sätt som enligt standarden IAS 40 värdera sådana fastigheter till verkligt värde som inte är i eget bruk. Kreditinstituten får också i enlighet med bokföringslagens 5 kap. 17 § skriva upp värdet på en fastighets jordområde då de värderar fastigheten till anskaffningsvärdet.

Enligt 8 kap. 17 § 2 mom. i försäkringsbolagslagen, 10 kap. 5 c § 7 mom. i lagen om försäkringsföreningar, 41 a § 5 mom. i lagen om pensionsstiftelser samt 74 b § 5 mom. i lagen om försäkringskassor är det dessutom

tillåtet för försäkrings- och pensionsanstalter att värdera förvaltningsfastigheter till verkligt värde.

Om försäkrings- och pensionsanstalter inte på det sätt som beskrivs ovan värderar förvaltningsfastigheter till verkligt värde kan de enligt försäkringsbolagslagens 8 kap. 16 § 3 mom., 10 kap. 5 c § 3 mom. i lagen om försäkringsföreningar, 41 a § 3 mom. i lagen om pensionsstiftelser samt 74 b § 3 mom. i lagen om försäkringskassor göra en uppskrivning av anskaffningsutgiften för ett jord- eller vattenområde och en byggnad. Uppskrivningen är högst så stor som skillnaden mellan det verkliga värdet och den oavskrivna anskaffningsutgiften. Ett belopp som motsvarar uppskrivningen ska i fråga om en till placeringstillgångarna hänförd tillgång tas upp i resultaträkningen och i fråga om en till anläggningstillgångarna hänförd tillgång i uppskrivningsfonden bland eget kapital.

Behandling av förvaltningsfastigheter vis beskattningen

Vid beskattningen kan byggnader och mark hänföras till anläggnings-, investerings- eller omsättningstillgångarna eller höra till en inkomstkälla enligt inkomstskattelagen och beskattas enligt denna.

Byggnader som hör till anläggningstillgångarna värderas vid beskattningen till anskaffningsutgiften och från dem görs i enlighet med näringskattelagens 34 § avskrivningar som får uppgå till högst 4 eller 7 procent av den icke avskrivna anskaffningsutgiften. Enligt näringskattelagens 40 § är det också möjligt att göra en tilläggsavskrivning. Jordområden är anläggningstillgångar som inte är underkastade förslitning och på sådana görs inga regelmässiga avskrivningar. Enligt näringskattelagens 42 § görs inte heller avdrag för värdeminskning.

Också fastigheter som hör till investeringsstillgångarna ska i regel värderas till anskaffningsvärdet vid beskattningen. Enligt näringskattelagens 5 § 6 punkten är i försäkrings- och pensionsanstalters bokföring gjorda uppskrivningar av investeringstillgångar skattepliktiga inkomster. En avdragbar utgift är på motsvarande sätt en återtagen eller minskad uppskrivning som en del av an-

skaffningsutgiften för investeringstillgångar. På avskrivningar som kan dras av från en byggnads anskaffningsutgift och eventuellt uppskrivning tillämpas bestämmelserna om anläggningstillgångar.

Biologiska tillgångar

Redovisning av biologiska tillgångar i bokslut

Med biologiska tillgångar avses enligt standarden IAS 41 levande djur och levande växter. I Finland är växande trädbestånd den viktigaste tillgången som hör till denna kategori. Biologiska tillgångar ska enligt IFRS alltid värderas till verkligt värde, med undantag för situationer där det verkliga värdet inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. En förändring i verkligt värde ska ingå i nettoresultatet för den period under vilken förändringen uppkommit. Vid övergången till redovisning enligt IFRS ska värdestegring som orsakas av övergången till verkligt värde redovisas bland eget kapital i den ingående balansräkningen.

Värdering av biologiska tillgångar är tillåtet dels för dem som upprättar IFRS-bokslut och dels för försäkrings- och pensionsanstalter i enlighet med 8 kap. 17 § 2 mom. i försäkringsbolagslagen, 10 kap. 5 c § 7 mom. i lagen om försäkringsföreningar, 41 a § 5 mom. i lagen om pensionsstiftelser och 74 b § 5 mom. i lagen om försäkringskassor. Närmare bestämmelser om värdering till verkligt värde finns i social- och hälsovårdsministeriets förordningar. I bokslut som upprättats i enlighet med nationella bestämmelser om kreditinstitut och värdepappersföretag är det inte möjligt att värdera biologiska tillgångar till verkligt värde.

Såsom konstateras ovan i avsnittet Förvaltningsfastigheter kan försäkrings- och pensionsanstalter skriva upp värdet på mark. Om ett bolag inte värderar biologiska tillgångar, dvs. trädbestånd till verkligt värde kan det skriva upp anskaffningsvärdet på skogsfastigheten. Uppskrivningen får högst motsvara skillnaden mellan det verkliga värdet och det oavskrivna anskaffningsvärdet. Uppskrivning av tillgångar som ska betraktas som investeringstillgångar redovisas i resultaträkningen

som intäkt, medan tillgångar som hör till anläggningstillgångarna redovisas i uppskrivningsfonden under eget kapital.

Skattebehandling av biologiska tillgångar

I skattehänseende består en skogsfastighet av markgrunden och trädbeståndet. Ett jordområde är enligt näringskattelagens 12 § en anläggningstillgång som inte är underkastad förslitning. Vid beskattningen ska området sålunda värderas till anskaffningsvärdet, från vilket inte görs regelmässiga avskrivningar. Icke realiserade värdestegringar betraktas inte som skattepliktig inkomst och avskrivning enligt näringskattelagens 42 § kan inte göras när det är fråga om ett jordområde. Försäkrings- och pensionsanstalters jordområden kan också hänföras till investeringstillgångarna och en värdestegring som redovisats i bokföringen utgör sålunda skattepliktig inkomst.

Bestämmande av anskaffningsutgift för tillgångar

Beskattning

Enligt näringskattelagens 14 § anses som anskaffningsutgift för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar summan av de rörliga utgifterna för anskaffning och framställning av nyttigheten. Till anskaffningsutgiften räknas dessutom de fasta utgifter och ränteutgifter som med stöd av 4 kap. 5 § i bokföringslagen räknats in i anskaffningsutgiften för nyttigheten. Till anskaffningsutgiften för anläggningstillgångar räknas vidare utgifterna för grundlig förbättring samt, på den skattskyldiges yrkan, även större reparationsutgifter.

Frågan om fasta utgifter och ränteutgifter ska räknas in i anskaffningsutgiften är sålunda beroende av bokföringen. Enligt bokföringslagen kan fasta utgifter och ränteutgifter räknas in i anskaffningsutgiften och beloppet av dem förutsätts då vara väsentligt i förhållande till de rörliga utgifterna. Enligt bokföringslagen får ränteutgifter inte räknas in i anskaffningsutgiften för omsättningstillgångar, vilket innebär att bestämmelsen i prakti-

ken till denna del inte tillämpats vid beskattningen.

Då näringskattelagens 14 § förra gången ändrades togs en övergångsbestämmelse in i ikraftträdandebestämmelsen till lagen 1539/1992. I ikraftträdandebestämmelsens 3 mom. föreskrivs att om också fasta utgifter räknas in i anskaffningsutgiften ska den härav följande ökningen av näringsverksamhetens resultat på den skattskyldiges yrkande räknas i lika stora årliga rater som intäkter för skatteåret och de två följande skatteåren. Resultatökningen som orsakades av övergången kunde på så sätt periodiseras över tre skatteår. Övergångsbestämmelsen begränsar inte tillämpningstiden.

Bokföring

Till anskaffningsutgiften för en tillgång räknas enligt bokföringslagens 4 kap. 5 § de rörliga utgifterna för anskaffningen och tillverkningen av tillgången. Om beloppet av de fasta utgifter som sammanhänger med anskaffningen och tillverkningen av en tillgång är väsentligt jämfört med den enligt huvudregeln bestämda anskaffningsutgiften, får också dessa utgifters andel räknas in i anskaffningsutgiften. Också beloppet av tillverkningstidens ränteutgifter för ett lån som kan hänföras till tillverkningen av en tillgång som hör till bestående aktiva räknas in i anskaffningsutgiften, om det sammanräknat med de fasta utgifterna är väsentligt jämfört med anskaffningsutgiften enligt huvudregeln.

Enligt standarden IAS 2 ska anskaffningsvärdet för omsättningstillgångar innefatta alla kostnader för inköp, kostnader och tillverkning samt andra kostnader för att bringa omsättningstillgångarna till deras aktuella plats. Sålunda inräknas systematiskt fördelade fasta och rörliga omkostnader som är hänförliga till tillverkningen av färdiga varor, om tillgången uppfyller villkoren i standarden IAS 23 och om dess färdigställande för sitt avsedda användningsändamål eller för försäljning oundgängligen kräver en avsevärd tid. Enligt standarderna IAS 16 och IAS 38 utgörs anskaffningsvärdet för en materiell och immateriell tillgång som förvärvats separat av dess inköpspris, inklusive tullavgifter vid import och icke återbetalningsbara omsätt-

ningsskatter, efter avdrag för handelsrabatter och andra rabatter, och eventuella direkt hänförliga utgifter för att färdigställa tillgången för dess avsedda användning. Dessutom består anskaffningsvärdet för en materiell anläggningstillgång av uppskattad utgift för nedmontering och bortforsling av tillgången och återställande av plats eller område där den finns, om för ett företag uppkommer förpliktelse avseende dessa åtgärder. Administrativa omkostnader och andra allmänna omkostnader räknas inte in i anskaffningsvärdet för materiella eller immateriella tillgångar. Räntekostnader aktiveras i materiella och immateriella tillgångars anskaffningsvärde om de direkt beror på anskaffningen av tillgångarna.

Värdering av omsättningstillgångar

Beskattning

I näringskattelagens 28 § föreskrivs om periodisering av anskaffningsutgiften för omsättningstillgångar. Anskaffningsutgiften för omsättningstillgångar utgör kostnad för det skatteår varunder omsättningstillgångarna överlåtits, förbrukats eller förlorats. Dessutom utgör den del av anskaffningsutgiften för omsättningstillgångar kostnad för skatteåret, varmed den överstiger utgiften för anskaffning av motsvarande omsättningstillgångar vid skatteårets utgång eller det överlåtelsepris, som vid samma tidpunkt sannolikt skulle erhållas för ifrågasvarande omsättningstillgångar.

Omsättningstillgångar värderas sålunda enligt lägsta värdets princip antingen till anskaffningsvärdet eller till ett lägre sannolikt anskaffningsvärde eller ett lägre sannolikt överlåtelsepris.

Bokföring

Enligt bokföringslagens 5 kap. 6 § värderas omsättningstillgångar till anskaffningsutgiften eller till ett lägre sannolikt anskaffningsutgift eller ett lägre sannolikt överlåtelsepris. Enligt standarden IAS 2 ska omsättningstillgångar värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade för-

säljningspriset i den löpande verksamheten efter avdrag för uppskattade kostnader för färdigställande och uppskattade kostnader som är nödvändiga för att åstadkomma en försäljning. I praktiken kan halvfärdiga produkters nettorealiseringsvärde vara detsamma som det sannolika överlåtelsepriset.

Periodisering av inkomster

Beskattning

Enligt näringskattelagens 19 § är huvudregeln den att inkomst utgör intäkt för det skatteår under vilket den erhållits i pengar, i form av en fordran eller såsom annan förmån med penningvärde. Om den skattskyldige i enlighet med bokföringslagens 5 kap. 4 § i sitt bokslut såsom intäkt har upptagit en inkomst av en prestation som kräver lång framställningstid på grundvalen av tillverkningsgraden, ska den inkomst som avses i det nämnda stadgandet räknas som intäkt för skatteåret.

När det gäller periodisering av intäkter från sedvanlig affärsverksamhet som beskattningsbar inkomst under olika skatteår ska sålunda iaktas samma principer som i bokföringen. I skattelagstiftningen anses det att tillämpning av samma förfarande i bokföringen och i beskattningen är ett sätt att undvika onödiga skillnader mellan beskattningen och bokföringen.

Bokföring

Enligt huvudregeln i bokföringslagens 2 kap. 3 § är grunden för bokföring av en inkomst en överlåtelse av en prestation. Grunden för bokföring av en utgift är på motsvarande sätt mottagande av en produktionsfaktor. Enligt bokföringslagens 5 kap. 4 § får inkomsten av en prestation som kräver lång framställningstid emellertid tas upp som intäkt på grundval av tillverkningsgraden. Det separata bidrag som hänför sig till prestationen ska härvid kunna bestämmas på ett tillförlitligt sätt. Den bokföringsskyldige ska iaktta samma grund för alla inkomster som avses här, när de redovisas som intäkter. Bokföringsnämnden har dessutom utfärdat en allmän anvisning om redovisning av presta-

tioner som kräver lång framställningstid på grundval av tillverkningsgrad.

Enligt standarden IAS 18 ska intäkter från försäljning av varor redovisas när företaget har överfört de väsentliga risker och förmåner till köparen som är förknippade med varornas ägande. Vidare förutsätts att företaget inte behåller något sådant engagemang i den löpande förvaltningen som vanligtvis förknippas med ägande och att företaget inte heller utövar någon reell kontroll över de sålda varorna. Dessutom förutsätts att intäkten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Den inkomst som är hänförlig till uppdraget ska redovisas som intäkt baserad på färdigställandegraden på balansdagen. En förutsättning för redovisningen av inkomsten är att inkomsten, de utgifter som uppkommit och färdigställandegraden på balansdagen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Redovisning i enlighet med färdigställandegraden förutsätts också i standarden IAS 11 som gäller långvariga uppdrag. Också vid redovisning av uppdragsinkomster och uppdragsutgifter är en förutsättning att färdigställandegraden, den totala uppdragsinkomsten och de totala utgifterna för att slutföra uppdraget kan mätas på ett tillförlitligt sätt. En befarad förlust på ett entreprenaduppdrag ska omedelbart redovisas som kostnad.

Den största skillnaden mellan bokföringslagen och IFRS-standarderna är att IFRS förutsätter att uppdrag alltid redovisas enligt färdigställandegraden medan detta enligt bokföringslagen är frivilligt. Också inkomster av tjänster ska enligt IFRS redovisas enligt färdigställandegraden. IFRS-standardernas föreskrifter om redovisning av inkomster är dessutom betydligt mera detaljerade än bokföringslagens.

Övergången till IFRS-rapportering har emellertid inte i något väsentligt avseende ändrat grunderna för redovisning av företagsinkomster, vilket framgår t.ex. av Finansinspektionens den 7 juni 2005 publicerade utredning över börsnoterade företags information om övergången och verkningarna av den. Övergångens effekter på det egna kapitalet och resultatet för räkenskapsperioden 2004 var relativt små trots att finländsk redovisningspraxis inte tvingade företagen att redovisa uppdrag och tjänster i relation till fär-

digställandegraden. Ändringar skedde närmast i fråga om byggbolags omsättning genom att s.k. dubbel omsättning i samband med grynderentreprenader upphörde i och med standarden IAS 11. Skillnaden mellan finländsk bokslutspraxis och IFRS-standarderna i fråga om redovisningen av grynderentreprenader slopades genom bokföringsnämndens allmänna anvisning av den 17 januari 2006 om behandling av grynderentreprenader i bokslut och verksamhetsberättelser.

Anslutningsavgifter

Beskattning

Enligt näringskattelagens 6 § 1 mom. 3 punkten är skattepliktig inkomst inte sådana av samfund, som upprätthåller el-, tele-, vatten-, avlopps- eller fjärrvärmeledningsnät, uppburna avgifter för anslutning till nätet som återbärs till betalaren eller berättigar till förmåner som betalaren har rätt att överföra på tredje man. Ovan nämnda anslutningsavgifter som inte är skattepliktig inkomst för mottagaren är på motsvarande sätt enligt näringskattelagens 16 § 3 punkten utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande.

Anslutningsavgifter som återbetalas till betalaren eller som berättigar till förmåner som betalaren har rätt att överföra på tredje man har varit skattefria för mottagaren och icke avdragbara för betalaren. I det förstnämnda fallet har betalaren närmast ansetts vara i en långivares ställning. I det sistnämnda fallet har betalaren i många avseenden ansetts vara jämförbar med en investerare av eget kapital. I ingetdera fallet anses det vara fråga om en inkomst utan om en kapitalinvestering som inte enligt allmänna principer kan betraktas som skattepliktig inkomst.

Mervärdesbeskattningen av anslutningsavgifter avviker för närvarande från näringsbeskattningen. Tidigare ansågs det att både återbetalbara och överförbara anslutningsavgifter vid mervärdesbeskattningen hade karaktär av kapitalinvesteringar som inte var belagda med mervärdesskatt. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg emellertid i sitt avgörande HFD 2004:14 att de överförbara men inte återbetalda anslutningsavgifter som upp-

bars av ett kommunalt elverk utgjorde vederlag för nättinnehavarens tjänster och att de sålunda skulle beläggas med mervärdesskatt. Överförbara anslutningsavgifter skulle enligt högsta förvaltningsdomstolens åsikt betraktas som slutgiltiga engångsersättningar för att betalaren anslöts till servicenätet. Återbetalda anslutningsavgifter ansågs fortfarande ha karaktär av kapitalinvesteringar och de skulle sålunda inte beläggas med mervärdesskatt.

Bokföring

Bokföringsnämnden ger i sitt utlåtande 1650/2001 anvisningar om hur anslutningsavgifter ska tas upp i säljarens och köparens bokföring. Behandlingen av anslutningsavgifter i bokföringen är beroende av om det är fråga om en återbetalbar anslutningsavgift eller inte.

Om en anslutningsavgift är återbetalbar ska betalningsmottagaren ta upp den som en skuld bland balansräkningens passiva. Om anslutningsavgiften är överförbar men inte återbetalbar ska den tas upp i resultaträkningen som en intäkt. Anvisningen gäller också kommunala affärsverks anslutningsavgifter som har betalats den 1 april 2004 och därefter.

I betalarens bokföring anses återbetalbara anslutningsavgifter utgöra fordringar på nätbolaget. Behandlingen av andra än återbetalbara anslutningsavgifter är beroende av vilken typ av tillgångar anslutningen hänför sig till. En fastighetsägare ska redovisa icke återbetalbara anslutningsavgifter som bestående aktiva under "Mark- och vattenområden". Om det är fråga om en arrendetomt rekommenderas det att icke återbetalbara anslutningsavgifter redovisas som "Fastigheters anslutningsavgifter" bland bestående aktiva under "Mark- och vattenområden".

Också i en IFRS-redovisning ska influtna anslutningsavgifter i regel betraktas som intäkter. Redovisningen av avgifterna beror på tjänstens karaktär. Om avgiften endast berättigar till medlemskap och alla andra tjänster och produkter betalas separat ska avgiften redovisas när det inte råder ovisshet om att den influtit. I betalarens bokslut kan anslutningsavgiften redovisas som en immateriell tillgång om förutsättningarna är uppfyllda. I

fråga om en separat förvärvad immateriell tillgång uppfylls i allmänhet förutsättningarna för framtida ekonomisk nytta och tillförlitlig värdering av anskaffningsutgiften.

Index- och valutakursdifferenser

Beskattning

Enligt näringskattelagens 18 § 1 mom. 3 punkten är index- och kursförluster på skuld eller fordran som härrör av näringsverksamheten avdragbara utgifter. I näringskattelagens 26 § föreskrivs om periodisering av förluster. I paragrafen föreskrivs att kurs- och indexförluster på gäld som härrör av näringsverksamhet ska avdras som kostnad för det skatteår under vilket kursen på utländsk valuta eller pris- eller kostnadsindex eller en annan jämförelsegrund har förändrats eller, om den skattskyldige det yrkar, som kostnad för senare skatteår. Den skattskyldige kan sålunda aktivera och dra av förlusten. De ovan nämnda förlusterna ska likväl dras av senast från intäkterna från det skatteår under vilket det mot förlusten svarande beloppet har erlagts.

Näringskattelagens 26 § gäller enligt sin ordalydelse endast index- och kursförluster som orsakats av nedskrivning av skulder. Med undantag för försäljningsfordringar är fordringsrelaterade kursförluster sålunda avdragbara endast när de är slutgiltiga. En förlust kan vara slutgiltig också när det tillförlitligt kan bedömas att kursen stiger under den tid som fordran existerar. I praktiken har också fordringsrelaterade kursförluster emellertid kunnat periodiseras i enlighet med den princip som framgår av näringskattelagens 26 §.

På avdrag för index- och kursförluster ska tillämpas vad som i näringskattelagens 54 § föreskrivs om bundenhet vid bokföringen. Enligt bestämmelsen får den skattskyldige inte dra av större belopp än han under skatteåret och tidigare har dragit av i sin bokföring.

Kursvinster blir skattepliktig inkomst först när de realiserats. I beskattningspraxis har det emellertid förekommit att företag dragit av icke realiserade kursvinster från icke realiserade kursförluster och tillämpat den periodi-

seringsregel som framgår av näringskattelagens 26 § på nettoförlusterna.

Bokföring

Enligt bokföringslagens 5 kap. 3 § ska fordringar i utländsk valuta samt skulder och andra åtaganden i utländsk valuta omräknas till finsk avluta enligt kursen på bokslutsdagen. Om fordringar eller skulder eller andra åtaganden i utländsk valuta är bundna vid en bestämd kurs genom avtal eller på något annat sätt, får de omräknas till finsk valuta enligt denna kurs. Icke realiserade kursvinster och kursförluster ska sålunda redovisas som räkenskapsperiodens intäkter eller kostnader. Kursvinster och -förluster som uppkommit genom omräkning ska redovisas som korrektivposter till försäljningsintäkterna, kursdifferenser som orsakats av förändringar i leverantörsskulder ska redovisas som korrektivposter till kostnadsförda eller aktiverade utgifter och kursdifferenser som uppkommit till följd av förändringar i finansiella poster ska redovisas som finansiella intäkter eller kostnader. Bokföringsnämnden rekommenderar emellertid i sin allmänna anvisning av den 13 december 2005 om omräkning av fordringar samt skulder och andra åtaganden i utländsk valuta till eurobelopp att man med beaktande av försiktighetsprincipen inte inkomstför kursvinster från långfristiga fordringar och skulder. Sådana kursvinster i valutabelopp som förfaller efter en längre tid än ett år kan sålunda behandlas som passiva resultatregleringar.

Enligt anvisningen ska valutabundna, i säkringssyfte anskaffade fordringar, upptagna skulder och ingångna övriga förbindelser omräknas vid uppgörande av bokslut till euro enligt bokslutsdagens kurs. Också fordringar och skulder i utländsk valuta vilka antingen separat eller som ingående i en valutaposition har skyddats mot kursrisker ska härvid omräknas till euro enligt bokslutsdagens kurs. Om skyddet mot valutarisker verkställts med derivatavtal, bokförs i resultaträkningen i regel högst den andel av den på terminsavtalet baserade icke realiserade kursvinsten, som motsvarar den av det säkrade objektet bokförda icke realiserade kursförlusten.

I standarden IAS 21 föreskrivs om redovisning av valutakursdifferenser enligt IFRS. Standarden ska tillämpas vid redovisning av transaktioner och balansposter i utländsk valuta, utom för sådana derivattransaktioner och balansposter som omfattas av IAS 39 som gäller finansiella instrument. Från tillämpningen av denna standard undantas sålunda säkringsredovisning samt många derivat i utländsk valuta. Standarden tillämpas emellertid på vissa valutaderivat samt vid omräkning av ett företags derivat från funktionell valuta till rapporteringsvaluta. Med funktionell valuta avses valutan i den primära ekonomiska miljö där företaget bedriver sin verksamhet. Rapporteringsvaluta är den valuta i vilken de finansiella rapporterna upprättas.

Företag upprättar vanligen sin redovisning i funktionell valuta. En transaktion i utländsk valuta ska sålunda, när den tas in i redovisningen första gången, omräknas till den funktionella valutan enligt transaktionsdagens avistakurs. Varje dag ska monetära poster i utländsk valuta räknas om till balansdagskursen. Enligt standarden IAS 21 ska valutakursdifferenser som beror på monetära poster mellan balansdagen och transaktionsdagen eller föregående balansdag redovisas via resultaträkningen på den period under vilken de uppkommer.

Om det är fråga om finansiella instrument som ska värderas till verkligt värde via resultaträkningen ingår valutakursdifferenserna i förändringen av det verkliga värdet och IAS 21 ska sålunda inte tillämpas. I fråga om finansiella tillgångar som ska säljas beror förfarandet på om det är fråga om en monetär post eller inte. Kursdifferenser som hänförs till monetära poster tas upp i balansräkningen värderade enligt den periodiserade anskaffningsutgiften, medan värdeförändringen redovisas i det egna kapitalet. Om det är fråga om en icke-monetär post ingår kursdifferensen i dess verkliga värde.

Då en post skyddas mot valutakursförändringar ska både säkringsobjektet och säkringsinstrumentet värderas till verkligt värde via resultaträkningen, om det är fråga om att skydda det verkliga värdet. I så fall ska standarden IAS 39 tillämpas.

Avyttring av egna aktier

Aktiebolagslagens och bokföringslagens bestämmelser

Ett aktiebolag kan bli innehavare av egna aktier genom att förvärva eller lösa in dem av sina delägare, i samband med företagsregleringar eller genom att emittera dem till sig själv i enlighet med aktiebolagslagen. Bolaget kan behålla, avyttra eller ogiltigförklara egna aktier som det förvärvat, löst in eller fått på annat sätt.

Enligt lagen om aktiebolag (734/1978), nedan den gamla lagen, var det från år 1997 (145/1997) tillåtet för bolag att förvärva egna aktier. Ett bolag fick under vissa förutsättningar använda utdelningsbara medel för att förvärva egna aktier som var i omlopp. Enligt den gamla lagens bestämmelser om bokslut kunde ett bolags innehav av egna aktier uppges i en bokslutsbilaga eller redovisas som tillgångar i balansräkningen, om de hade ett marknadspris vid offentlig handel. Samtidigt skulle motsvarande belopp redovisas som icke utdelningsbart eget kapital i fonden för egna aktier. Försäljningsvinster som uppkommit vid avyttring av egna och moderbolagets aktier skulle redovisas i överkursfonden. Försäljning av egna aktier var sålunda en post som inte påverkade det bokföringsmässiga resultatet. I den gamla lagen om aktiebolag ändrades 12 kap. 1 § genom lagen 1306/2004 så att egna aktier inte längre kunde redovisas som tillgångar i balansräkningen. Ändringen hade samband med införandet av IFRS-standarderna.

I den gällande aktiebolagslagens 15 kap. föreskrivs om förvärv och inlösen av egna aktier. Aktier kan förvärvas och lösas in hos samtliga aktieägare i förhållande till dessas innehav, också till lägre än verkligt pris och t.o.m. vederlagsfritt. Aktier kan också förvärvas i något annat förhållande än aktieägarnas aktieinnehav om det från bolagets synpunkt finns vägande ekonomiska skäl. Härvid ska särskilt avseende fästas vid förhållandet mellan det vederlag som erbjuds och aktiens gängse pris. Aktier kan lösas in i något annat förhållande än aktieägarnas aktieinnehav endast med samtliga aktieägares samtycke.

Enligt aktiebolagslagens 9 kap. 20 § kan ett aktiebolag också besluta om vederlagsfri emission till sig självt. Genom detta förfarande kan bolaget se till att det har registrerade egna aktier t.ex. i en situation där de används som vederlag i ett företagsköp. Förvärv och inlösen av egna aktier är sålunda inte längre bolagets enda sätt att förvärva färdigt registrerade aktier.

Enligt aktiebolagslagen ska på avyttring av egna aktier tillämpas bestämmelserna om emission. Enligt aktiebolagslagens 9 kap. 1 § är det fråga om emission både då bolaget emitterar nya aktier och då det avyttrar egna aktier som det innehar. Vid en emission kan aktier tecknas antingen mot vederlag eller vederlagsfritt. Enligt aktiebolagslagens 9 kap. 6 § ska teckningspriset för nya aktier tas upp i aktiekapitalet som en ökning av detta, om det inte enligt emissionsbeslutet helt eller delvis ska avsättas till fonden för inbetalt fritt eget kapital. Aktiebolaget kan överlåta egna aktier som det innehar också på basis av optionsrätter eller andra särskilda rättigheter som det emitterat samt som fusions- eller delningsvederlag.

I standarden IAS 32 föreskrivs om behandlingen av förvärvade egna aktier vid IFRS-redovisning. Enligt bestämmelsen ska återköpta egetkapitalinstrument dras av från det egna kapitalet. Från försäljning av egetkapitalinstrument får inte redovisas vinst eller förlust. Försäljningslikvid som erläggs eller erhålls ska redovisas direkt mot eget kapital.

Beskattning

I näringskattelagen ingår inga egentliga bestämmelser om behandlingen av bolags avyttring av egna aktier mot vederlag. Skattestyrelsen gav den 4 september 1997 en anvisning enligt vilken det är fråga om köp när ett bolag säljer sina egna aktier. Vid beskattningen kan en försäljning av aktier som sker i form av köp inte betraktas som skattefri kapitalplacering utan det är då fråga om en skattepliktig överlåtelse. Skattestyrelsens ställningstagande har omfattats i praxis. I sitt beslut HFD 2003:19 ansåg högsta förvaltningsdomstolen att det var fråga om en överlåtelse då ett bolag medan den gamla lagen om aktiebolag var i kraft sålde sina egna aktier och

försäljningen skedde i form av köp. Överlåtelserna ansågs inte vara en kapitalplacering trots att försäljningsvinsten i bokslutet skulle redovisas mot bolagets bundna egna kapital. Försäljningspriset för egna aktier utgör skattepliktig inkomst för bolaget och på motsvarande sätt ska en eventuell förlust i enlighet med bestämmelserna om förlustavdrag dras av från den skattepliktiga inkomsten. Denna tolkning har i praktiken lett till att avyttring av egna aktier vid beskattningen har kunnat realiseras som förlust, medan uppkomsten av skattepliktig vinst har kunnat förhindras på så sätt att de egna aktierna har behållits och malkulerats.

Efter att den nya aktiebolagslagen trätt i kraft har högsta förvaltningsdomstolen i sitt avgörande HFD 2007:43 ansett att försäljningspriset för aktier är en skattefri kapitalinvestering. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att en gratisemission som bolaget i enlighet med aktiebolagslagen ordnat för sig själv, inklusive överlåtelserna till investerarna och noteringen av aktierna, utgör en helhet och att de poster som bolaget under dessa förhållanden fått av investerarna till sin karaktär är sådana skattefria kapitalinvesteringar som avses i näringsstatelagens 6 § 1 mom. 2 punkten.

Optioner och underprissatta aktieteckningar

I aktiebolagslagens 10 kap. föreskrivs om optionsrätter och andra särskilda rättigheter som gäller aktier. Enligt 10 kap. 1 § kan ett bolag, om det från bolagets synpunkt finns välgående ekonomiska skäl, emittera särskilda rättigheter som berättigar till att mot betalning få nya eller egna aktier som innehas av bolaget. Som en ny premieform kan också användas riktad vederlagsfri emission, i enlighet med aktiebolagslagens 9 kap. 17 §.

Emission av optionsrätter har varken i bokföringen eller beskattningen betraktats som en åtgärd som påverkar bolagets resultat, eftersom utgångspunkten är den att emission av optionsrätter inte betraktas som en utgift för företaget.

Enligt standarden IFRS 2 ska bolaget redovisa aktiebaserade transaktioners verkliga värde som en kostnad och å andra sidan som en ökning av det egna kapitalet. Redovis-

ningen kommer inte att slutgiltigt belasta det egna kapitalet eftersom redovisningen mot det egna kapitalet eliminerar ökningen. Nedskrivningen kan sålunda i första hand betraktas som en informativ post.

I standarden IFRS 2 behandlas alla typer av aktiebaserade transaktioner där ett bolag ger egetkapitalinstrument som vederlag för varor och tjänster. Beloppet av de redovisade kostnaderna ska då bestämmas enligt värdet på de mottagna varorna eller tjänsterna, om deras verkliga värde kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt. I standarden konstateras emellertid att eftersom aktier, aktieoptioner eller andra egetkapitalinstrument tilldelas anställda som en del av ett ersättningspaket eller bonussystem, är det svårt att beräkna det verkliga värdet för sådana tillkommande fördelar. Företaget ska därför beräkna det verkliga värdet för den anställdes tjänster indirekt, på basis av det verkliga värdet för de tilldelade egetkapitalinstrumenten. Värdet av de sålunda beviljade egetkapitalinstrumenten redovisas som en kostnad under räkenskapsperioden och som en förändring i eget kapital.

När aktier byts mot tillgångar är det från bolagsrättsligt synpunkt i princip fråga om apport. Det belopp som betalats för aktierna som apport ska tas upp som tillägg till eget kapital i enlighet med emissionsbeslutet, antingen i bundet eller fritt eget kapital. Motsvarande belopp behandlas som den såsom apport erhållna egendomens anskaffningsvärde, vilket i enlighet med bestämmelserna periodiseras och dras av. Värdet av de tillgångar som erhållits som apport beräknas emellertid alltid utifrån värdet på de tillgångar som mottagits och inte utifrån värdet på de vid emissionen tecknade aktierna. Enligt aktiebolagslagens 9 kap. 12 § får med apportegendom inte jämföras ett åtagande att utföra arbete eller tillhandahålla en tjänst.

I standarden IFRS 2 är det sålunda inte fråga om en redovisningsmetod som motsvarar apport, eftersom det belopp som redovisas som kostnad bestäms på basis av ett eget kapitalinstruments värde och inte på värdet av en mottagen tjänst. När det är fråga om redovisning enligt standarden IFRS 2 leder dessutom redan den beviljade optionsrätten till

redovisning av eget kapital och en motsvarande kostnad.

Enligt aktiebolagslagen har också t.ex. dotterbolag större frihet att förvärva och avyttra moderbolagets aktier. En koncerns incitamentprogram för anställda kan bygga på aktier som t.ex. ett dotterbolag förvärvat. Ett alternativ är också att ett dotterbolags anställda ges optionsrätter att teckna aktier i moderbolaget. En fråga som aktualiseras i rättspraxis är om sådana kostnader för egetkapitalinstrument är avdragbara som debiteras ett bolag och som uppkommit i ett annat koncernbolag. Sådana kostnader har godkänts som avdragbar utgift t.ex. i högsta förvaltningsdomstolens prejudikat HFD 2007:29, där ett belopp som ett finländskt dotterbolag betalt till sitt moderbolag i USA ansågs vara en avdragbar utgift.

Användning av egna aktier som vederlag i samband med företagsomstruktureringar

I näringskattelagens 52 a § föreskrivs om skattebehandlingen av företagsarrangemang i samband med fusioner, i 52 c § i samband med fissioner, i 52 d § i samband med verksamhetsöverlåtelse och i 52 f § i samband med aktiebyten. Näringskattelagens bestämmelser är baserade på direktivet om ett gemensamt beskattningssystem för fusion, fission, överföring av tillgångar och utbyte av aktier eller andelar som berör bolag i olika medlemsstater (90/434/EEG), nedan direktivet om företagsomstruktureringar.

Enligt näringskattelagens bestämmelser om företagsomstruktureringar kan omstruktureringar av ovan nämnt slag under vissa förutsättningar genomföras utan några direkta skattepåföljder. En förutsättning i samband med omstruktureringar är att delägarna i det överlåtande bolaget eller det bolag som förvärvar nya aktier, som vederlag får nya aktier som emitterats av de övertagande bolagen.

Näringskattelagens krav att vederlagsaktierna ska vara nya aktier som emitterats av det mottagande bolaget är baserat på direktivet om företagsomstruktureringar. I flera medlemsstater ställs det kvalitativa kravet när det gäller vederlagsaktier att endast nyemitterade aktier kommer i fråga. I vissa medlemsstater kan som vederlag användas också egna aktier

som bolaget innehar. Direktivet om företagsomstruktureringar utgör i sig inget hinder för en mindre strikt reglering.

På avyttring av egna aktier tillämpas enligt aktiebolagslagen bestämmelserna om emission. Enligt aktiebolagslagen är det sålunda fråga om emission både när ett bolag ger ut nya aktier och när bolaget avyttrar egna aktier som det innehar.

Överlåtelsepriset i samband med verksamhetsöverlåtelse

Med verksamhetsöverlåtelse avses i näringskattelagens 52 d § arrangemang där ett aktiebolag överlåter de tillgångar som hör till antingen alla eller en eller flera verksamhetsgrenar, de skulder som hänför sig till de tillgångar som överförs och de reserver som hänför sig till den verksamhet som överförs till det aktiebolag som fortsätter den överförda verksamheten, och som vederlag erhåller nya aktier som emitteras av det övertagande bolaget.

Vid beskattningen av det överlåtande bolaget räknas som skattepliktigt överlåtelsepris för den överlåtna egendomen den vid beskattningen oavskrivna delen av anskaffningsutgiften, under förutsättning att överlåtelsen har skett enligt värden som inte har avskrivits i bokföringen.

Vid beskattningen i samband med verksamhetsöverlåtelse tillämpas kontinuitetsprincipen både när det gäller behandlingen av de överförda tillgångarna och skulderna och när det gäller beräkandet av anskaffningsutgiften för de erhållna aktierna. Som avdragbar anskaffningsutgift för den överförda egendomen räknas vid beskattningen av det övertagande bolaget samma belopp som räknats som det överlåtande bolagets skattepliktiga överlåtelsepris. Som avdragbar anskaffningsutgift för de som vederlag erhållna aktierna räknas vid beskattningen det belopp av de överförda tillgångarna som inte dragits av vid beskattningen, minskat med beloppet av de överförda skulderna och reserverna.

Om en verksamhetsöverlåtelse sker till värden som inte har avskrivits i bokföringen får den inga direkta skattepåföljder för det överlåtande bolaget. Vid beskattningen av det överlåtande bolaget räknas som den över-

förda egendomens skattepliktiga överlåtelsepris den vid beskattningen oavskrivna delen av anskaffningsutgiften. Kontinuitetsprincipen ska tillämpas på all egendom som överförs till det överlåtande bolaget. Härav följer att det övertagande bolaget inte kan redovisa goodwill. Detta också enligt högsta förvaltningsdomstolens prejudikat HFD 1997/2157, enligt vilket bestämmelsen om verksamhetsöverlåtelse inte tillämpades i ett fall där det övertagande bolaget redovisade skillnaden mellan de överförda tillgångarnas gängse värde och bokföringsvärde som goodwill.

I flera fall överläts verksamheten till ett nybildat bolag där det överlåtande bolaget har bestämmanderätt. Om verksamhetsöverlåtelsen sker till ett existerande bolag kan bestämmanderätten övergå till aktieägarna i det övertagande bolaget. Det är då fråga om en sådan omstrukturering i enlighet med standarden IFRS 3 där de överförda tillgångarna och skulderna i bokföringen ska värderas till verkligt värde. Näringskattelagens bestämmelse om verksamhetsöverlåtelse kan sålunda inte tillämpas i situationer där det övertagande bolaget upprättar en IFRS-redovisning och bestämmanderätten övergår till det övertagande bolaget.

2.2 Den internationella utvecklingen samt utländsk lagstiftning och EGlagsstiftning

Den utveckling av Europeiska gemenskapens redovisningslagstiftning som refereras ovan gäller också de övriga medlemsstaterna. Utvecklingens betydelse för skattesystemet är emellertid i hög grad beroende av förhållandet mellan beskattningen och bokföringen. Det är dessutom fråga om i vilken utsträckning de nya metoder som redovisningsdirektivet tillåter har implementerats i den nationella lagstiftningen och om denna tillåter redovisning enligt IFRS-standarderna.

IFRS-standarderna får tillämpas av företag i Finland, Danmark, Storbritannien, Irland, Italien, Grekland, Nederländerna, Portugal och Luxemburg. Av de nya medlemsländerna tillåter Malta, Cypern, Estland, Litauen, Polen, Tjeckien, Slovenien, Bulgarien och Lettland redovisning enligt IFRS-standarderna. Med undantag för Finland är beskattningen i

allmänhet endast något eller inte alls bunden vid bokföringen i de länder där företagen får upprätta sina redovisningar i enlighet med IFRS-standarderna. En annan grupp av länder som tillåter redovisning enligt IFRS-standarderna är de stater där redovisningslagstiftningen redan tidigare har baserats på internationella redovisningsstandarder.

T.ex. i Tyskland, Frankrike, Spanien och Sverige är det inte möjligt för företagen att tillämpa IFRS-standarderna. I Sverige överlämnade en utredning sitt slutbetänkande (SOU 2008:80) den 17 september 2008. Enligt betänkandet utgör obeskattade vinster som ingår i det utdelningsbara egna kapitalet bolagets skattepliktiga inkomst. Detta gäller dock inte sådana i det egna kapitalet redovisade vinster som bolagsstämman samtidigt beslutar överföra till det bundna egna kapitalet.

3 Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1 Behandling av orealiserade värdeförändringar vid beskattningen

Näringskattelagen är huvudsakligen baserad på realiseringsprincipen. Med vissa undantag är endast realiserade inkomster och utgifter skattepliktiga eller avdragbara. Inte heller enligt bokföringslagstiftningen var det före de ändringar som trädde i kraft i slutet av 2004 möjligt att redovisa orealiserade värdestegringar som intäkter, med undantag för vissa av kreditinstitutens, pensionsanstaltens och försäkringsanstaltens poster. Orealiserade värdestegringar har sålunda inte tidigare kunnat beaktas som utdelningsbara vinstmedel.

I och med IFRS-boksluten och värderingen av finansiella instrument till verkligt värde ingår orealiserade värdestegringar i räkenskapsperiodens resultat. Direkt i det egna kapitalet redovisas dessutom regleringsposter och värdestegringar på vissa finansiella instrument. I IFRS-redovisningar samt i bokslut där finansiella instrument värderas till verkligt värde också å andra sidan i större utsträckning än tidigare också orealiserade värdeminskningar.

Syftet med propositionen är att i näringskattelagen göra de ändringar som de internationella redovisningsstandarderna och bokföringslagstiftningens utveckling förutsätter. Dessutom ska propositionen säkerställa beskattningen av utdelad vinst på bolagsnivån oavsett att räkenskapsperiodens resultat och det övriga egna kapitalet kan innehålla orealiserade poster. En central princip när det gäller företagsskattesystemet är att en skattskyldig inte samtidigt kan nolldeklarerera och ändå i sitt bokslut uppvisa utdelningsbar vinst. Förverkligandet av denna princip i fråga om rätten att dra av utgifter tryggas genom näringskattelagens 54 § som förutsätter att t.ex. avskrivningar inte får dras av till större belopp vid beskattningen än i bokföringen.

Det finns i princip tre sätt att säkerställa beskattningen av utdelad vinst: 1) genom att bestämma att orealiserade värdestegringar ska betraktas som skattepliktig inkomst, 2) genom att beskatta en orealiserad värdestegring samtidigt som bolaget delar ut den och 3) genom att med bolagsrättslig lagstiftning förhindra utdelning av orealiserad värdestegring.

Alternativ 1 skulle vara den enklaste och också från administrativ synpunkt minst krävande lösningen eftersom den inte förutsätter efterhandskontroll av obeskattade tillgångar. Med beaktande av likviditetsprincipen är det emellertid svårt att motivera en tillämpning av detta alternativ i stor skala. I fråga om vissa likvida och snabbt omsättningsbara finansiella instrument vore det emellertid ändamålsenligt att betrakta orealiserade värdeförändringar som skattepliktiga inkomster respektive avdragbara utgifter. Till denna kategori skulle hänföras finansiella instrument som innehas för handel.

Enligt alternativ 2 skulle beskattningen bindas vid utdelning. Ett problem med detta alternativ kan vara att rådets direktiv 90/435/EEG om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater, nedan moder-dotterbolagsdirektivet, förutsätter att den medlemsstat där ett dotterbolag är etablerat befriar sådan vinst från källskatt som dotterbolaget delar ut till moderbolag eller dess fasta verksamhetsställe i en annan medlems-

stat, till den del som det är fråga om utdelningar som har samband med direktinvesteringar. De skattemässiga konsekvenserna av vinstutdelningen skulle sannolikt strida mot moder- och dotterbolagsdirektivet i fråga om sådana utdelningar som avses ovan, vilket innebär att detta alternativ inte har ansetts vara genomförbart. Denna åsikt bygger på EG-domstolens avgörande C-294/99 (Athinaiki Zythopoiia AE) som gällde ett fall där ett grekiskt dotterbolag delade ut vinst till sitt utländska moderbolag. Domstolen ansåg att ett sådant skattearrangemang stred mot moder-dotterbolagsdirektivet att dotterbolaget delade ut vinst till sitt moderbolag på så sätt att till dotterbolagets skattepliktiga inkomst räknades tillgångar som inte skulle ha varit skattepliktiga om dotterbolaget hade sparat medlen. I sitt avgörande C-284/06 (Burda GmbH) från sommaren 2008 ansåg domstolen att det inte var fråga om förbjuden källskatt enligt moder-dotterbolagsdirektivet då ett dotterbolag till sitt moderbolag delade ut vinst på sådan inkomst och värdeökning på dess tillgångar, vilka inte skulle ha beskattats om dotterbolaget hade sparat medlen i stället för att dela ut dem till moderbolaget. Avgörandet kan väcka frågan om gemenskapsrätten har undergått en förändring i detta avseende.

Alternativ 3 skulle bygga på näringskattelagens nuvarande realiseringsprincip, vilket innebär att orealiserade värdestegringar inte skulle beskattas men att det förhindras att de delas ut. Detta alternativ föreslås bli tillämpat på finansiella instrument som kan säljas samt på orealiserade värdestegringar på förvaltningsfastigheter biologiska tillgångar. Orealiserade värdestegringar på finansiella tillgångar som kan säljas är redan nu icke utdelningsbara till den del som de har tagits upp i fonden för verkligt värde, som enligt aktiebolagslagen och kreditinstitutslagen bundet eget kapital.

Också från bolagsrättslig synpunkt är det motiverat att förhindra utdelning av orealiserade värdestegringar. Justitieministeriet bereder i samråd med finansministeriet bestämmelser om utdelning av orealiserade värdestegringar. Utkastet till en proposition med förslag till revidering av aktiebolagslagen i detta avseende kommer att sändas på remiss i

ett senare skede. Avsikten är att koordinera de skatte- och bolagsrättsliga bestämmelserna genom att till aktiebolagslagen foga bestämmelser som delvis begränsar möjligheterna att dela ut realiserade värdestegringar.

3.2 Orealiserade värdeförändringar på finansiella instrument

Andra bolag än kreditinstitut och försäkringsanstalter

Enligt förslaget ska till näringskattelagen fogas bestämmelser om skattepliktighet för realiserade värdestegringar på vissa finansiella instrument och om avdragbarhet för förluster. Skattepliktiga inkomster och avdragbara utgifter är enligt förslaget sådana realiserade värdestegringar och förluster på finansiella instrument som innehas för handel, vilka redovisats i resultaträkningen med stöd av de internationella redovisningsstandarder som avses i bokföringslagens 5 kap. 2 a § eller 7 a kap. 1 §.

Derivat som hålls i säkringssyfte och uppfyller villkoren för tillämpning av säkringsredovisning enligt standarden IAS 39 hänförs i klassificeringen av finansiella instrument inte till kategorin finansiella instrument som innehas för handel. Vid säkringsredovisning ska realiserade värdestegringar och värdeminskningar på skyddsinstrument och skyddsobjekt emellertid i vissa situationer redovisas via resultaträkningen. Det är då i regel inte fråga om inkomster som är skattepliktiga eller utgifter som är avdragbara vid beskattningen. Undantag utgör i detta avseende skydd mot valutakursförändringar. I avsnittet 3.10 Index- och valutakursdifferenser föreslås ändringar i behandlingen av sådana.

Finansiella instrument som innehas för handel är snabbt omsättningsbara, vilket innebär att tiden mellan en realiserad och en realiserad värdeförändring i allmänhet är relativt kort. Sådana finansiella instrument är också likvida, vilket innebär att de kan realiseras vid behov. Det kan sålunda inte anses att likviditetsprincipen äventyras om realiserade värdestegringar skulle betraktas som skattepliktig inkomst. På motsvarande sätt skulle realiserade förluster betraktas som avdragbara utgifter. Behandlingen av finan-

siella instrument som innehas för handel på samma sätt i beskattningen och i bokföringen skulle också minska arbetet med att följa upp förfarandet. Orealiserade värdestegringar på finansiella instrument som kreditinstitut och värdepappersföretag innehar för handel betraktas redan nu som skattepliktiga inkomster och avdragbara utgifter.

Kreditinstitut samt försäkrings- och pensionsanstalter

Värdeförändringar på finansiella instrument beaktas vid beskattningen i större utsträckning när det gäller kreditinstitut och värdepappersföretag än när det gäller andra typer av företag. Värdeförändringar på finansiella instrument beaktas enligt förslaget i större utsträckning än när det gäller andra företag också i fråga om sådana i kreditinstitutslagens 146 § 4 mom. nämnda finansiella institut som är skyldiga att tillämpa de bokslutsnormer som gäller för kreditinstitut.

Sådana realiserade värdestegringar och värdeminskningar på finansiella instrument som i enlighet med kreditinstitutslagens 151 § har bokförts som intäkter i resultaträkningen ska enligt förslaget betraktas som kreditinstituts skattepliktiga inkomster och avdragbara utgifter. Dessa innefattar, utöver finansiella instrument som innehas för handel dessutom realiserade värdestegringar på finansiella instrument som med tillämpning av verkligt värdeoptionen ska värderas till verkligt värde. Ovan nämnda värdeförändringar ska betraktas som kreditinstituts skattepliktiga inkomster och avdragbara utgifter också i sådana fall då kreditinstitutet upprättar sitt bokslut i enlighet med IFRS-standarderna. Kreditinstitutslagens bestämmelser överensstämmer i praktiken med standarden IAS 39 om finansiella instrument. Närmare bestämmelser om värdering av kreditinstituts finansiella instrument och säkringsredovisning ingår i Finansinspektionens standard 3.1 Bokslut och verksamhetsberättelse.

I fråga om värdepappersföretag och andra finansiella institut är utgångspunkten den att realiserade värdeförändringar ska beaktas vid beskattningen på samma sätt som i fråga om kreditinstitut. Ett undantag är emellertid att verkligt värdeoptionen ska tillämpas i så-

dana fall då ett värdepappersföretag upprättar sitt bokslut i enlighet med den nationella lagstiftningen, dvs. kreditinstitutslagen. Enligt kreditinstitutslagens 151 § 4 mom. är det endast för kreditinstitut tillåtet att tillämpa verkligt värdeoptionen. Eftersom varken värdepappersföretag eller andra finansiella institut får tillämpa verkligt värdeoptionen i bokslut som upprättats i enlighet med de nationella bestämmelserna, beaktas optionen inte heller vid beskattningen. Om ett värdepappersföretag upprättar ett IFRS-bokslut är det också möjligt att tillämpa verkligt värdeoptionen och de i resultaträkningen redovisade realiserade värdestegringarna utgör då skattepliktiga inkomster respektive avdragbara utgifter.

Orealiserade värdestegringar på finansiella instrument som värderas med tillämpning av verkligt värdeoptionen ska enligt förslaget sålunda behandlas som skattepliktiga inkomster eller avdragbara utgifter endast i fråga om kreditinstitut och, med ovan nämnda begränsningar, i fråga om värdepappersföretag. Också säkringsinstrument behandlas på ett avvikande sätt vid beskattningen av kreditinstitut och värdepappersföretag. Orealiserade förändringar i verkligt värde som orsakas av säkringsåtgärder utgör skattepliktiga inkomster och avdragbara utgifter för kreditinstitut och värdepappersföretag, både när det gäller säkringsobjekt och säkringsinstrument. Med säkring av verkligt värde avses säkring som uppfyller villkoren för tillämpning av säkringsredovisning enligt standarden IAS 39. I fråga om kreditinstitut och värdepappersföretag ska säkring av verkligt värde sålunda alltid beaktas vid beskattningen. I fråga om andra företag ska däremot endast skydd mot valutakursförändringar beaktas.

Som skattepliktiga inkomster och avdragbara utgifter ska dessutom enligt 8 kap. 17 § i försäkringsbolagslagen, 10 kap. 5 c § 6 mom. i lagen om försäkringsföreningar, 41 a § 4 mom. i lagen om pensionsstiftelser samt 74 b § 4 mom. i lagen om försäkringskassor beaktas i bokföringen som intäkter eller kostnader redovisade realiserade värdestegringar och värdenedgångar på finansiella instrument som innehas för handel.

I fråga om ovan nämnda finansiella instrument, vilkas realiserade värdestegringar be-

traktas som skattepliktig inkomst, ska också poster som vid övergången till värdering till verkligt värde redovisas i det egna kapitalet betraktas som skattepliktiga inkomster. På motsvarande sätt ska realiserade värdenedgångar som vid övergångstidpunkten redovisas i eget kapital betraktas som avdragbara utgifter.

3.3 Orealiserade värdeförändringar på förvaltningsfastigheter

Enligt förslaget ska i resultaträkningen redovisade realiserade värdestegringar på byggnader och markområden som i ett IFRS-bokslut eller ett kreditinstituts eller värdepappersföretags bokslut har klassificerats som förvaltningsfastigheter inte betraktas som skattepliktiga inkomster och realiserade värdenedgångar ska inte betraktas som avdragbara utgifter. Med realiserade värdestegringar och -nedgångar avses här värdeförändringar som orsakas av användningen av verkligt värde. Byggnader som klassificeras som förvaltningsfastigheter ska vid beskattningen, liksom för närvarande, behandlas i enlighet med bestämmelserna om anläggningstillgångar eller, när det gäller kreditinstitut och försäkringsanstalter alternativt enligt bestämmelserna om investeringstillgångar.

Enligt förslaget ska det inte vara möjligt att dela ut obeskattade vinstmedel som härrör från realiserade värdestegringar. Justitieministeriet bereder i samråd med finansministeriet bestämmelser om utdelning av realiserade värdestegringar. Syftet med de nya bestämmelserna som ska fogas till aktiebolagslagen är att koordinera de skatte- och bolagsrättsliga bestämmelserna genom att begränsa möjligheten att dela ut delvis realiserade värdestegringar. Enligt försäkringsbolagslagens 16 kap. 5 § får realiserade värdestegringar på försäkringsbolags investeringar inte delas ut.

Inte heller sådana realiserade värdestegringar som i försäkrings- och pensionsanstalters bokslut redovisats som intäkter av att förvaltningsfastigheter värderas till verkligt värde ska enligt förslaget betraktas som skattepliktiga inkomster och inte heller ska realiserade värdenedgångar som redovisats som

kostnader betraktas som avdragbara utgifter. Undantag utgör i detta avseende värdestegringar på placeringar som utgör täckning för försäkringsbolags fondförsäkringar. Dessa behandlas nedan. I praktiken används visserligen inte, åtminstone inte för närvarande, fastigheter som täckning för fondförsäkringar. Dessutom ska av prövning beroende värdestegringar på investeringstillgångar som redovisats i försäkringsanstalters eller pensionsanstalters bokföring enligt 8 kap. 16 § 3 mom. i försäkringsbolagslagen, 10 kap. 5 c § 3 mom. i lagen om försäkringsföreningar, 41 a § 3 mom. i lagen om pensionsstiftelser samt i 74 b § 3 mom. i lagen om försäkringskassor fortfarande betraktas som skattepliktiga inkomster medan återtagna eller minskade uppskrivningar ska betraktas som avdragbara utgifter.

3.4 Orealiserade värdeförändringar på biologiska tillgångar

Sådana orealiserade förändringar i det verkliga värdet på biologiska tillgångar som i ett IFRS-bokslut har redovisats som intäkter eller kostnader ska enligt förslaget inte betraktas som skattepliktiga inkomster respektive avdragbara utgifter. Detta gäller dels IFRS-bokslut och dels försäkrings- och pensionsanstalter som har möjlighet att värdera biologiska tillgångar till verkligt värde i bokslut som upprättas i enlighet med den nationella lagstiftningen. Undantag utgör i detta avseende värdestegringar på placeringar som utgör täckning för försäkrings- och pensionsanstalters fondförsäkringar. Till den del som en biologisk tillgång utgör täckning för fondförsäkringar och värderas till verkligt värde är förändringar i det verkliga värdet skattepliktiga inkomster respektive avdragbara utgifter. I praktiken används skogsfastigheter inte som täckning för fondförsäkringar.

I fråga om försäkrings- och pensionsanstalter betraktas enligt förslaget också av prövning beroende uppskrivningar av anskaffningsutgifterna för skogsfastigheter som hör till investeringstillgångarna fortfarande i enlighet med näringskattelagens 5 § 6 punkten som skattepliktiga inkomster medan återtagna eller minskade uppskrivningar utgör av-

dragbara utgifter, som en del av anskaffningsutgifterna för investeringstillgångarna.

Liksom när det gäller förvaltningsfastigheter är det enligt förslaget inte möjligt att dela ut obeskattade vinstmedel som uppkommit genom värdestegringar på orealiserade biologiska tillgångar. Justitieministeriet bereder i samråd med finansministeriet nya bestämmelser om utdelning av orealiserade värdestegringar. Bestämmelserna ska fogas till aktiebolagslagen. Enligt försäkringsbolagslagens 16 kap. 5 § får försäkringsbolag inte dela ut orealiserade värdestegringar på investeringar.

3.5 Avdrag för försäkrings- och pensionsanstalters nedskrivningsförluster

Kreditförlustrisker beaktas på olika sätt vid beskattningen och i bokföringen. Vid beskattningen görs en schablonmässig kreditförlustreservering på basis av fordringssumman, vilket innebär att reserveringens belopp, eller dess ökning eller minskning per skatteår, inte nödvändigtvis motsvarar de verkliga nedskrivningarna.

Kreditförlustreserveringens maximibelopp vid beskattningen överstiger i praktiken ofta beloppet av nedskrivningsförlusterna. En del av kreditförlustreserveringen måste av denna anledning betraktas som en s.k. allmän reservering som innebär att företagets faktiska skattenivå blir lägre än den nominella skattesatsen. Eftersom reserveringen årligen fritt kan ökas eller minskas inom ramen för sitt maximibelopp kan den också användas som en resultatutjämningsmetod. I detta avseende skiljer sig försäkrings- och pensionsanstalters ställning från sådana företags som är verksamma inom andra branscher. I samband med den skattereform som genomfördes 1993 breddades basen för företagsbeskattningen så att möjligheten att göra allmänna reserveringar slopades, som motvikt till att samfundsskattesatsen sänktes.

Systemet för kreditförlustreserveringar måste anses vara föga anpassat till det nuvarande skattesystemet och dagens verksamhetsmiljö. Företagsskattesystemet bygger på en bred skattebas och en låg skattesats. Utgångspunkten för systemet är beskattning av

faktiska inkomster. Schablonmässiga riskreserveringar eller allmänna reserveringar är inte avdragbara när den beskattningsbara inkomsten räknas ut.

På de grunder som anförs ovan föreslås att systemet med kreditförlustreserveringar slopas för pensions- och försäkringsanstalter. För pensionsanstalter slopas sålunda möjligheten att göra kreditförlustreservering enligt näringskattelagens 46 § 1 mom. och för försäkringsanstalter slopas möjligheten att göra reserveringar enligt näringskattelagens 46 § 3 mom. Den sistnämnda bestämmelsen gäller andra fordringar än försäkringspremiefordringar. För försäkringsanstalter som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring slopas dessutom möjligheten att göra reserveringar enligt näringskattelagens 46 § 4 mom.

Försäkrings- och pensionsanstalterna får möjlighet att i stället för att dra av kreditförlustreserveringar dra av sådana nedskrivningsförluster vid beskattningen som i redovisningen av försäkringspremiefordringar har tagits upp som kostnader. Försäkringsanstalterna får redan för närvarande i enlighet med näringskattelagens 17 § 2 mom. dra av värdenedgångar på premiefordringar. Detsamma gäller de pensionsanstalter som får dra av reserveringar enligt näringskattelagens 48 a §. Enligt förslaget får samtliga försäkrings- och pensionsanstalter vid beskattningen dra av förväntade kreditförluster på försäkringspremiefordringar. En förutsättning är enligt förslaget att värdenedgången i bokslutet har redovisats som en kostnad. Avdragsrätten för nedskrivningsförluster inkluderar naturligtvis också slutliga kreditförluster som orsakats av försäkringspremiefordringar.

Försäkringsbolag, pensionsstiftelser, pensionskassor som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring kan inte heller för närvarande göra kreditförlustreserveringar eftersom de har möjlighet att dra av reserveringar enligt näringskattelagens 48a §. Andra pensionsstiftelser och pensionskassor är sådana som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring kan göra sådana avdrag, men i praktiken har endast ett fåtal pensionsstiftelser och -kassor gjort reserveringar. Slopandet av möjligheten att göra kreditförlustreservering har sålunda endast en marginell betydelse för pensionsanstalterna.

Nedskrivningsförluster på andra fordringar än försäkringspremiefordringar är enligt förslaget inte avdragbara. Försäkringspremiefordringar kan jämföras med övriga företags försäljningsfordringar. Värdenedgångar på sådana fordringar är avdragbara enligt näringskattelagens 17 § 2 punkten. Värdenedgångar på andra finansieringstillgångar är avdragbara först när de är slutliga. De bestämmelser som föreslås om beskattning av försäkrings- och pensionsanstalter motsvarar sålunda bestämmelserna om övriga företag.

Den övergångsbestämmelse föreslås om hur pensions- och försäkringsanstalters upplösta kreditförlustreserveringar ska räknas som inkomster. I beskattningen avdragna, upplösta kreditförlustreserveringar ska räknas som försäkrings- och pensionsanstalters skattepliktiga inkomst skatteåret 2009. Till den del som beloppet av de kreditförlustreserveringar som ska räknas som skattepliktig inkomst överstiger beloppet av de nedskrivningsförluster som ska dras av enligt den föreslagna ikraftträdande bestämmelsen, kan denna överskjutande andel på yrkande av den skattskyldige i lika stora poster räknas som skattepliktig inkomst för skatteåren 2009—2013.

Avsikten är att slopa systemet med kreditförlustreserveringar också för kreditinstitut och ersätta det med avdragsrätt för nedskrivningsförluster. En särskild proposition om saken avläts senare.

3.6 Fastställande av anskaffningsvärde

Enligt näringskattelagen får i enlighet med bokföringslagen aktiverade fasta utgifter och ränteutgifter räknas som anskaffningsutgifter för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar. Orsaken är att det har ansetts ändamålsenligt att använda samma begrepp vid beskattningen som vid bokföringen. Eftersom det enligt bokföringslagen är frivilligt att räkna fasta utgifter som anskaffningsutgifter för tillgångar har bestämmelsen inte i någon större utsträckning tillämpats i beskattningssammanhang. Enligt bokföringslagen är det inte över huvud taget tillåtet att räkna ränteutgifter som anskaffningsutgifter för anläggningstillgångar. Därför har be-

stämmelsen till denna del inte heller tillämpats vid beskattningen.

I ett IFRS-bokslut är det obligatoriskt att räkna in fasta utgifter samt direkt av tillverkning av anläggningstillgångar eller materiella eller immateriella tillgångar orsakade ränteutgifter i anskaffningsutgifterna för anläggningstillgångar eller materiella eller immateriella tillgångar, i sådana fall då tillgångarna uppfyller villkoren i standarden IAS 23.

För att definitionen av begreppet anskaffningsutgifter vid beskattningen ska stämma överens med bokföringen föreslås en utvidgning av den nuvarande bestämmelsen. Sådana fasta utgifter och ränteutgifter som i bokföringen räknats som anskaffningsutgifter för tillgångar ska vid beskattningen räknas som anskaffningsutgifter för investerings-, omsättnings- och anläggningstillgångar samt övriga tillgångar som används i näringsverksamhet, också då den skattskyldige upprättat sitt bokslut i enlighet med IFRS-standarderna.

Till anskaffningsutgifterna för en anläggningstillgång ska enligt standarden IAS 16 räknas också de uppskattade utgifterna för nedmontering och bortforsling av tillgången och återställande av den plats eller det område där den finns, om för ett företag uppkommer förpliktelse avseende dessa åtgärder.

Det är i detta sammanhang fråga om framtida utgifter vilka inte så länge de är orealiserade är avdragbara vid beskattningen. Framtida utgifter är också bokföringsmässiga obligatoriska reserveringar som inte heller de är avdragbara vid beskattningen. Nämnade utgifter är visserligen avdragbara efter att de har realiserats.

Kostnaderna för nedmontering eller bortforsling av en tillgång eller återställande av den plats där den finns ska emellertid i relativt få situationer aktiveras i det anskaffningsvärde för tillgången som tagits upp i IFRS-redovisningen. Enligt bokföringslagen ska sådana utgifter inte aktiveras i anskaffningsutgiften utan en obligatorisk avsättning ska göras i det skede då den bokföringsskyldige blir skyldig att vidta åtgärder. Eftersom avsättningar inte är avdragbara vid beskattningen ska inte heller kostnader för nedmontering eller bortforsling eller återställande av platsen i ursprungligt skick räknas in i det

avdragbara anskaffningsvärdet för tillgången. Utgifterna i fråga får dras av vid beskattningen när de realiserats. Definitionen av begreppet anskaffningsvärde är sålunda till denna del inte detsamma vid beskattningen som i bokföringen. Trots att avsikten varit att beskattningens och bokföringens definitioner ska vara enhetliga i detta avseende kan förfarandet motiveras med principen om jämlikt bemötande av de skattskyldiga. Framtida utgifter är inte avdragbara vid beskattningen som obligatoriska avsättningar och inte heller som en del av anskaffningsvärdet. Som motivering till denna linjedragning kan vidare anföras att det relativt sällan förekommit att utgifter av dessa slag i bokslutet räknats in i anskaffningsvärdet och att förfarandet gäller endast IFRS-bokslut. Att kontrollera anskaffningsvärdet separat vid beskattningen och i bokföringen medför sålunda inget extra besvär.

3.7 Värdering av omsättningstillgångar

Värderingen av omsättningstillgångar vid beskattningen skiljer sig från IFRS-standarderna i fråga om nettorealiseringsvärdet. Vid beskattningen kan som omsättningstillgångarnas lägsta värde jämfört med det tillåtna sannolika överlåtelsepriset inte dras av beräknade utgifter för färdigställande eller försäljning. Å andra sidan är det inte möjligt att i ett IFRS-bokslut använda ett sannolikt anskaffningsvärde som är lägre än det eventuella anskaffningsvärdet. Bestämmelserna om värdering av omsättningstillgångar överensstämmer däremot med bokföringslagen.

För att också skattskyldiga som upprättat IFRS-bokslut ska kunna värdera omsättningstillgångar vid beskattningen till det värde som används i bokslutet föreslås att omsättningstillgångar vid beskattningen får värderas till ett lägre nettorealiseringsvärde än anskaffningsvärdet. Det är möjligt att använda nettorealiseringsvärdet endast av skattskyldiga som upprättat bokslut i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i bokföringslagen.

3.8 Periodisering av inkomster

Om en skattskyldig i sin bokföring har redovisat inkomsterna av ett långsiktigt projekt som intäkter på basis av färdigställandegraden, räknas inkomsterna också som intäkter för skatteåret. För att periodiseringen vid beskattningen och i bokföringen till denna del ska vara enhetligt också för skattskyldiga som upprättar IFRS-bokslut föreslås att näringskattelagen ändras. Inkomsterna av ett långsiktigt projekt som i bokslutet redovisas som intäkter för räkenskapsperioden ska betraktas som avkastning för skatteåret också då den skattskyldige har upprättat sitt bokslut i enlighet med IFRS-standarderna. Den ovan nämnda bestämmelsen inkluderar periodisering av inkomsterna på basis av färdigställandegraden. Dessutom föreslås att hänvisningen till bokföringslagen uppdateras.

3.9 Anslutningsavgifter

Enligt näringskattelagens 4 § ska som skattepliktiga inkomster av näringsverksamhet betraktas de inkomster i pengar eller de förmåner med penningvärde som erhållits i näringsverksamheten. Avgörande för inkomsternas skattepliktighet är gränsdragningen mot kapitalbetalningar. En inkomst är till sin karaktär en slutgiltig betalning av vederlagskaraktär medan en kapitalinvestering är förbunden med återbetalningsskyldighet, utan någon direkt motprestation.

Överförbara avslutningsavgifter som inte återbetalas är ur mottagarens synpunkt en slutlig inkomst och ersättning för att betalaren ansluts till ett distributionsnät. Sådana anslutningsavgifter har i allmänhet en klar anknytning till de kostnader som orsakas av anslutningen och de är poster av vederlagskaraktär. Från kundens synpunkt är det fråga om en betalning som är baserad på kundförhållandet och inte om en kapitalbetalning som har samband med ägarförhållandet.

Med stöd av det som anförs ovan föreslås att avgifter som uppbärs för anslutning till el-, tele-, vatten-, avlopps- eller fjärrvärmenät och som ger förmåner som betalaren har rätt att överföra till tredje person, ska betraktas som skattepliktig inkomst för mottagaren. På motsvarande sätt föreslås att nämnda anslut-

ningsavgifter ska betraktas som avdragbara utgifter vid beskattningen av betalaren. När det gäller periodiseringen av utgiften vid beskattningen ska enligt förslagets tillämpas näringskattelagens allmänna principer.

Den föreslagna ändringen förenhetligar behandlingen av anslutningsavgifter med det förfarande som tillämpas i bokföringen och vid mervärdesbeskattningen samt minskar skillnaderna i förhållande till bokslut som upprättats i enlighet med IFRS-standarderna. Förslaget innebär att återbetala anslutningsavgifter fortsättningsvis är skattefria inkomster för mottagaren och icke avdragbara utgifter för betalaren.

Den nya bestämmelsen ska enligt förslaget tillämpas på anslutningsavgifter som tagits ut efter att lagändringen trätt i kraft.

3.10 Index- och valutakursdifferenser

Skattebehandlingen av fordringar som härrör från näringsverksamhet är inte symmetrisk med behandlingen av orealiserade index- och valutakursförändringar på skulder. Orealiserade index- och kursvinster utgör inte skattepliktig inkomst. Däremot är orealiserade index- och kursförluster är avdragbara utgifter. Enligt näringskattelagen är det fortfarande möjligt att periodisera en förlust över flera skatteår. I näringskattelagen finns det inga bestämmelser om periodisering av fordringsrelaterade kursförluster. Den bristfälliga regleringen har lett till att kursdifferenser i praktiken behandlas på olika sätt. Den utvecklade och enhetligare behandlingen av kursdifferenser i bokföringen har emellertid i praktiken minskat skillnaderna i behandlingen av kursdifferenser också vid beskattningen.

Med stöd av det som anförs ovan föreslås att fordringar och skulder i utländsk valuta vid beskattningen ska värderas enligt kursen vid bokslutstidpunkten. Fordringar som härrör från näringsverksamhet och kursförluster som härrör från skulder ska enligt förslaget betraktas som kostnader för det skatteår och kursvinster som intäkter som hänför sig till det skatteår under vilket kursen för den utländska valutan har förändrats. Skattepliktigheten för orealiserade kursvinster ska emellertid enligt förslaget avgränsas till det be-

lopp som i resultaträkningen har redovisats som intäkt. Minskningen av kursförluster har redan för närvarande i enlighet med närings-skattelagens 54 § bundits till bokföringen. Möjligheten att vid beskattningen periodisera orealiserade kursvinster och -förluster motsvarar sålunda den bokföringsmässiga behandlingen, oberoende av om den skattskyldige upprättar sitt bokslut i enlighet med bokföringslagen eller IFRS-standarderna.

Bestämmelsen föreslås inte bli tillämpad på fordringar och skulder som är sådana i avsnitt 3.2 avsedda finansiella instrument som ska värderas till verkligt värde. Valutakursdifferenser som hänför sig till dessa finansiella instrument beaktas som en del av förändringen i det verkliga värdet.

Dessutom föreslås att den orealiserade värdestegringen på terminsavtal eller motsvarande säkringsinstrument som skyddar fordringar och skulder som härrör från näringsverksamhet mot förändringar i valutakurserna ska betraktas som skattepliktig inkomst och värdeminskningen som avdragbar utgift för det skatteår då förändringen har redovisats i bokslutet som intäkt eller kostnad. Avsikten är att förändringar i säkringsinstrument ska hänföras till samma skatteår som valutakursförändringen som för den skyddade fordran eller skulden.

Vidare föreslås att sådana orealiserade indexvinster på fordringar och skulder som härrör från näringsverksamhet och redovisats i resultaträkningen ska betraktas som skattepliktig inkomst och indexförluster som avdragbar utgift för det skatteår under vilket pris- eller kostnadsindex eller någon annan jämförelsegrund har förändrats. Med indexvinster och -förluster avses i detta sammanhang vinster och förluster som orsakas av värdering av lån och fordringar och som är indexbundna på ett sätt som kan jämföras med valutakurser. I praktiken förekommer denna typ av indexvinster och -förluster ytterst sällan.

3.11 Placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar

Placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar ska enligt artikel 46 a i redovisningsdirektivet för försäkringsbolag värderas

till verkligt värde. Motsvarande krav ställer försäkringsbolagslagens 8 kap. 19 § där det föreskrivs att placeringar som utgör täckning för fondförsäkringars ansvarsskuld ska tas upp i balansräkningen särskilt, till verkligt värde och att förändringar i det verkliga värdet ska tas upp i resultaträkningen. Kravet att placeringar som utgör täckning för fondförsäkringars ansvarsskuld ska värderas till verkligt värde gäller utländska försäkringsbolags filialer i Finland. Fondförsäkringar kan vara livförsäkringar samt frivilliga pensionsförsäkringar och den föreslagna bestämmelsen gäller sålunda i praktiken livförsäkringsbolag.

För närvarande finns det inga uttryckliga bestämmelser om skattebehandling av placeringar som utgör täckning för placeringsbundna försäkringar. Enligt uppgift från Försäkringsinspektionen skriver bolagen enligt prövning upp värdet också när de värderar sådana placeringar till verkligt värde som utgör täckning för fondförsäkringar. Försäkringsbolagens enligt prövning gjorda bokföringsmässiga uppskrivningar av investeringstillgångar utgör skattepliktig inkomst redan enligt gällande lagstiftning. Detta innebär att beskattningen har kommit att omfatta förändringar i sådana placeringars verkliga värde som utgör täckning för fondförsäkringar.

I propositionen föreslås att i resultaträkningen redovisade ökning av verkligt värde på placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar ska betraktas som försäkringsbolagets skattepliktiga inkomst och att minskningar av verkligt värde ska betraktas som avdragbara utgifter. Förändringar i verkligt värde av placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar motsvarar lika stora förändringar i ansvarsskulden. Till denna del ska också ansvarsskulden värderas till verkligt värde i bokslutet. Förslaget förtydligar behandlingen av placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar, sannolikt också i bokföringen, eftersom värdeförändringar kommer att omfattas av beskattningen utan användning av någon av prövning beroende uppskrivning av investeringstillgångarna. Eftersom värdeförändringar i investeringarna har blivit beaktade vid beskattningen genom uppskrivningar som gjorts enligt prövning,

behövs det ingen övergångsbestämmelse om saken.

3.12 Förtydligande av bestämmelserna om avdragbara förluster som uppkommit genom överlåtelse av aktier och bolagsandelar som hör till anläggningstillgångarna samt definitionen av begreppet koncernbolag

I näringskattelagens 6 b § 4 mom. föreskrivs att förlust som uppkommit vid överlåtelse av andra i anläggningstillgångarna ingående aktier än sådana som får överlätas skattefritt får avdras endast från sådana skattepliktiga vinster av aktieöverlåtelser som erhållits under skatteåret och de fem därpå följande åren. I näringskattelagens 6 b § föreskrivs endast om beskattning av överlåtelser av aktier som hör till anläggningstillgångarna och i paragrafens 4 mom. föreskrivs att överlåtelseförluster inom den angivna tiden får dra av endast från skattepliktiga överlåtelsevinster av aktier som hör till anläggningstillgångarna. Förluster får inte dras av från skattepliktiga vinster som erhållits genom överlåtelser av aktier som hör till andra typer av tillgångar. Enligt förslaget ska bestämmelsen förtydligas så att det uttryckligen framgår av dess ordalydelse att de skattepliktiga överlåtelsevinster som avdragen görs från ska ha erhållits genom överlåtelse av aktier som hör till anläggningstillgångarna. Det kan anses vara motiverat att förtydliga bestämmelsens ordalydelse eftersom det i vissa sammanhang har framförts att avdragbara överlåtelseförluster enligt den nuvarande ordalydelsen skulle kunna dras av också från vinster som erhållits genom överlåtelse av aktier som hör till andra typer av tillgångar, dvs. finansierings-, omsättnings- eller investeringstillgångar.

När det gäller avdrag av förluster som uppkommit genom överlåtelse av sådana andelar i öppna bolag eller kommanditbolag som hör till anläggningstillgångarna har rätten att dra av överlåtelseförluster begränsats på motsvarande sätt som när det gäller avdrag av överlåtelseförluster för aktier som hör till anläggningstillgångarna. I näringskattelagens 8 § 4 mom. föreskrivs att utgiften för anskaff-

ning av en bolagsandel i ett öppet bolag eller kommanditbolag som ingår i ett samfunds anläggningstillgångar är, till den del den överstiger överlåtelsepriset för bolagsandelen, avdragbar endast från sådana skattepliktiga överlåtelsevinster av aktier eller bolagsandelar som samfundet erhållit under skatteåret eller de fem därpå följande skatteåren. Bestämmelsen gäller anläggningstillgångar och enligt den får avdragbara förluster som uppkommit genom överlåtelse av bolagsandelar som hör till anläggningstillgångarna dras av inom den angivna tiden endast från skattepliktiga överlåtelsevinster av aktier och andelar som hör till anläggningstillgångarna. Förlusterna får inte dras av från skattepliktiga vinster som uppkommit genom överlåtelser av aktier eller bolagsandelar som hör till samfundets övriga tillgångsslag. På motsvarande sätt som i fråga om bestämmelsen om avdragbara överlåtelseförluster för aktier som hör till anläggningstillgångarna föreslås att denna bestämmelse förtydligas så att det framgår av ordalydelsen att de skattepliktiga överlåtelsevinster av aktier eller bolagsandelar som avdraget görs från ska ha erhållits genom överlåtelse av aktier eller bolagsandelar som hör till anläggningstillgångarna.

I näringskattelagens 6 b § 7 mom. föreskrivs vad som i 6 b § avses med koncernbolag. Med koncernbolag avses i lagrummet bolag som ingår i en i 1 kap. 3 § i lagen om aktiebolag (734/1978) avsedd koncern, eller sådana bolag där i samtliga en eller flera fysiska personer, juridiska personer eller fysiska och juridiska personer tillsammans har en sådan bestämmanderätt som motsvarar den i 1 kap. 3 § i lagen om aktiebolag avsedda bestämmanderätten. Den år 1978 stiftade lagen om aktiebolag som nämns i näringskattelagens 6 b § 7 mom. har ersatts med aktiebolagslagen (624/2006) som trädde i kraft den 1 september 2006. I den gällande aktiebolagslagens 8 kap. 12 § ingår motsvarande definition som i den lag som gällde tidigare. Definitionen i näringskattelagens 6 b § 7 mom. föreslås bli så uppdaterad att den hänvisar till den gällande aktiebolagslagens definition av koncernbegreppet.

3.13 Överlåtelse av egna aktier

Skattebehandlingen av överlåtelser av egna aktier har avvikit från den bokföringsmässiga behandlingen av sådana överlåtelser. I bokföringen har överlåtelser av egna aktier behandlats som en post som inte påverkar resultatet och direkt redovisats som en förändring av det egna kapitalet, medan överlåtelser av egna aktier i beskattningshänseende har kunnat ge upphov till skattepliktiga överlåtelsevinster eller avdragbara överlåtelseför-luster.

Enligt aktiebolagslagen ska på avyttring av egna aktier som bolaget innehar tillämpas bestämmelserna om emission. Också enligt aktiebolagslagen innebär avyttring av egna aktier en kapitalinvestering i bolaget. Det är fråga om kapitalinvestering också då bolaget överlåter egna aktier med stöd av någon särskild rättighet eller som fusions- eller delningsvederlag.

Det är motiverat att också i beskattningen behandla avyttring av egna aktier som en post som är jämförbar med en kapitalinvestering. Även om förvärv av egna aktier i noterade bolag är ett sätt att dela ut medel till delägarna, är det vid hantering av egna aktier fråga om förändringar i delägarnas investeringar i det egna kapitalet.

Med stöd av det som anförs ovan föreslås att försäljningspriset vid avyttring av egna aktier inte ska betraktas som det överlåtande bolagets skattepliktiga inkomst och att betalningen för aktierna inte ska betraktas som en avdragbar utgift. Enligt förslaget uppkommer sålunda vid avyttring av egna aktier varken vinst eller förlust. Förslaget gäller både bolag som beskattas enligt näringskattelagen och bolag som beskattas enligt inkomstskattelagen.

Om ett bolag överlåter egna aktier i anslutning till ett anställningsförhållande är anskaffningspriset under vissa förutsättningar avdragbart. Bestämmelser om detta föreslås i en särskild paragraf.

3.14 Avdragsrätten i samband med options- och aktiepremiesystem

I propositionen föreslås att i lagen tas in en uttrycklig bestämmelse enligt vilken belopp

som ett aktiebolag har betalat för egna aktier som det överlåtit för deltagande i ett premieringssystem under vissa förutsättningar är avdragbara. Överlåtelse av optionsrätter innebär inte någon utgift för bolaget. Om optionerna används för teckning av nya aktier eller aktier som bolaget fått genom en vederlagsfri emission har det inte uppkommit någon anskaffningsutgift som skulle vara avdragbar vid beskattningen. Om optioner som erhållits på grund av en anställning används för teckning av aktier som bolaget har köpt vid offentlig handel är det för aktierna betalda beloppet under vissa förutsättningar en avdragbar utgift för bolaget. Också det belopp som bolaget har betalat för egna aktier som avyttrats till underpris eller vederlagsfritt är avdragbart då aktierna har köpts vid offentlig handel och överlåts till bolagets anställda på grund av deras anställningsförhållande, utan något optionssystem.

Skattebehandlingen av överlåtelse av sådana egna aktier som bolaget skaffat avviker från den allmänna bestämmelse som föreslås ovan i det fall att överlåtelserna är baserade på ett anställningsförhållande. Trots att det vid överlåtelse av egna aktier som bolaget innehar är fråga om en emission vilket innebär att den måste betraktas som en transaktion som inte påverkar resultatet, kan det anses ändamålsenligt att det belopp som betalts för aktier som förvärvats på grund av ett anställningsförhållande är avdragbart eftersom det är jämförbart med en löneutgift. Avdragsrätten gäller sådana aktieöverlåtelser till anställda som enligt inkomstskattelagens 66 § utgör aktieförvärv på grundval av arbetsförhållande.

Avdragsrätten gäller endast aktier som förvärvats vid offentlig handel. I praktiken tilldelas genom aktiebaserade premieringssystem vanligen sådana offentligt noterade aktier i koncernbolag som har ett verkligt värde som fastställts vid offentlig handel och som förmånstagarna också får realisera genom att sälja dem på börsen. Syftet med avgränsningen är också att hindra att det uppkommer situationer där t.ex. ett onoterat bolag enligt den föreslagna 6 § 1 mom. 2 punkten skattefritt säljer aktier som det tilldelat sig självt vid en vederlagsfri emission till en köpare inom samma intressesfär, till ett koncernbo-

lag eller till en fysisk delägare som har bestämmande inflytande och därefter köper tillbaka aktierna för ett avdragbart belopp. Också vid offentlig handel är det möjligt att genomföra på förhand avtalade köp med aktier som hör till en noterad aktieserie, om transaktionerna gör i enlighet med börsreglerna. Om bolaget turvis köper och säljer egna aktier för att dra av köpesummorna, kan bestämmelserna om kringgående av skatt tillämpas.

Avdragsrätten begränsas emellertid till högst aktiernas verkliga värde vid tecknings- eller emissionstidpunkten. Det verkliga värdet visar förmånens värde vid överlåtelse- tidpunkten. Också den anställdas skattepliktiga förmån beräknas på basis av det verkliga värdet. Genom begränsningen beaktas dessutom situationer där värdet på bolagets aktier sjunker t.ex. till följd av företagsomstruktureringar och det ursprungligen betalda beloppet eventuellt var betydligt högre.

Det ovan nämnda belopp som betalats för aktierna är enligt förslaget avdragbara för aktiebolaget de skatteår under vilket de till anställda överlåtna aktierna har tecknats eller emitterats. Avdragsrätten hänför sig till det skatteår då den anställde utnyttjar sin rätt att teckna aktierna eller får aktierna. Den anställdes förmån betraktas sålunda som skattepliktig inkomst.

Rätten att dra av det belopp i beskattningen som bolaget har betalat är enligt förslaget inte bunden vid avdragbarheten i resultaträkningen. Orsaken till detta är att kostnader för aktiepremier-system kan redovisas i resultaträkningen endast i ett IFRS-bokslut och också dessa skiljer sig sålunda från det vid beskattningen avdragbara beloppet. En redovisning i enlighet med standarden IFRS 2 mot det egna kapitalet innebär dessutom att det egna kapitalet inte minskar genom kostnadsföringen.

3.15 Användning av egna aktier som vederlag vid företagsomstruktureringar

Näringskattelagen förutsätter att aktier som används som vederlag i samband med företagsomstruktureringar ska vara nya aktier som har emitterats av det övertagande bolaget.

Såsom konstateras ovan kan ett bolag emellertid tilldela sig självt aktier i samband med en vederlagsfri emission eller förvärva egna aktier genom inlösen eller köp. På avyttring av egna aktier tillämpas bestämmelserna om emission. Förslaget, som innebär att aktier som bolaget innehar får användas som vederlag ger också möjlighet att genomföra företagsomstruktureringar på ett flexibla sätt.

Enligt förslaget ska de skattebestämmelser som gäller företagsomstruktureringar ändras så att det övertagande bolaget som vederlag kan ge också egna aktier som det innehar. Aktierna kan antingen vara aktier som bolaget tilldelat sig självt vid en vederlagsfri emission eller aktier som bolaget löst in eller köpt. Ändringen gäller alla typer av omstrukturering, dvs. fusion, total och partiell fission, verksamhetsöverlåtelse och utbyte av aktier.

3.16 Slopande av kravet på bundenhet till bokföringen i samband med verksamhetsöverlåtelse

En förutsättning för verksamhetsöverlåtelse utan skattepåföljder är enligt näringskattelagens 52 d § att överlåtelsen har skett enligt värden som inte har avskrivits i bokföringen. De tillgångar och skulder som överförs i bokföringen för ett bolag som upprättar ett IFRS-bokslut eller IFRS-koncernbokslut ska emellertid värderas till verkligt värde om verksamhetsöverlåtelsen sker till ett existerande bolag och bestämmelserna övergår till det övertagande bolagets aktieägare. I sådana situationer är det inte möjligt att tillämpa vad som i 52 d § föreskrivs om verksamhetsöverlåtelse.

Med stöd av det som anförs ovan föreslås att bestämmelsen om verksamhetsöverlåtelse ändras så att i lagen stryks kravet att överlåtelsen ska ske enligt värden som inte har avskrivits i bokföringen. I beskattningen ska som det överlåtande bolagets skattepliktiga överlåtelsepris, liksom för närvarande, räknas den del av anskaffningsutgiften som inte dragits av vid beskattningen.

Det övertagande bolaget ska emellertid dra av avskrivningar och övriga kostnader från samma värden som dessa skulle ha dragits av vid det överlåtande bolagets beskattning.

Också omstruktureringsdirektivet förutsätter att det övertagande bolaget gör nya avskrivnings-, vinst- och förlustberäkningar av överförda tillgångarna och åtagandena i enlighet med de regler som skulle ha tillämpats på det överlåtande bolaget om omstruktureringen inte skulle ha skett. De verkliga värden som används vid den bokföringsmässiga behandlingen av verksamhetsöverlåtelsen påverkar enligt förslaget inte det övertagande bolagets vid beskattningen avdragbara anskaffningsutgifter, utan bolaget kan dra av anskaffningsutgiften på basis av det överlåtande bolagets oavskrivna anskaffningsutgift vid beskattningen. Det övertagande bolaget ska enligt förslaget separat kontrollera anskaffningsutgifterna för egendom som överförs i samband med verksamhetsöverlåtelsen.

3.17 **Precisering av bestämmelsen om fission**

Omstruktureringsdirektivet har ändrats genom rådets direktiv 2005/19/EG av den 17 februari 2005 om ändring av direktiv 90/434/EEG om ett gemensamt beskattningssystem för fusion, fission, överföring av tillgångar och utbyte av aktier eller andelar som berör bolag i olika medlemsstater. Genom detta ändringsdirektiv fogades till omstruktureringsdirektivet bl.a. bestämmelser om partiell fission.

Direktivet genomfördes så att bestämmelser om saken togs in i lagens 52 c § med lagändringen 1424/2006. Genom ändringen delades momentet in i punkt 1 om total fission och i punkt 2 om partiell fission. Avsikten var att den ursprungliga bestämmelsen om total fission skulle kvarstå oförändrad i enlighet med direktivet.

Före den ovan nämnda lagändringen gällde näringskattelagens 52 c § enbart fission där ett aktiebolag delades i två eller flera bolag och samtidigt upplöstes. Enligt paragrafens 1 mom. överfördes aktiebolagets tillgångar och skulder till två eller flera aktiebolag varvid aktieägarna i det överlåtande bolaget som vederlag fick nya aktier som emitterades av vart och ett av de övertagande bolagen. Penningvederlaget kunde utgöra högst 10 procent av det nominella värdet av vederlagsan-

delarna eller, om nominellt värde saknades, av den del av det inbetalda aktiekapitalet som motsvarade aktierna.

Bestämmelsens nuvarande ordalydelse skulle emellertid kunna leda till en sådan tolkning att vederlagsförutsättningarna avser endast partiell fission enligt 2 punkten. Av denna orsak föreslås att den nämnda bestämmelsen i tekniskt hänseende skrivs om på ett sådant sätt att förutsättningarna för vederlag klart gäller både total och partiell fission.

4 **Propositionens konsekvenser**

4.1 **Allmänt**

I näringskattelagen föreslås sådana ändringar som är nödvändiga till följd av ändringarna i bokföringslagstiftningen och den bolagsrättsliga lagstiftningen och som för sin del gör det möjligt att upprätta IFRS-bokslut. I propositionen föreslås bl.a. bestämmelser om beaktande av realiserade värdeförändringar vid beskattningen. Till den del som i propositionen inte föreslås ändring av bestämmelserna om värdering av tillgångar vid beskattningen utan endast om förhindrande av att realiserade värdestegringar delas ut, har den inga ekonomiska konsekvenser. Så är fallet t.ex. när det gäller förvaltningsfastigheter, biologiska tillgångar samt andra finansiella instrument än sådana som innehas för handel. Genom bestämmelserna om förhindrande av utdelning tryggas skattetagarnas ställning när det gäller latent skatteskulder.

En del av förslagen innebär att den skattemässiga behandlingen koordineras med de bokföringsmässiga. T.ex. realiserade värdeförändringar på vissa finansiella instrument är enligt förslaget både skattepliktiga inkomster och avdragbara utgifter. Dessa förslag minskar företagens administrativa kostnader eftersom företagen inte separat behöver kontrollera värdena på finansiella instrument och övriga tillgångar vid beskattningen och i bokföringen. De ekonomiska konsekvenserna av dessa förslag behandlas nedan.

4.2 Orealiserade värdeförändringar på finansiella instrument samt skattepliktighet för index- och valutakursvinster

Orealiserade värdestegringarna på finansiella instrument som innehas för handel ska enligt förslaget betraktas som skattepliktiga inkomster och orealiserade värdeminskningar som avdragbara utgifter. Förslaget innebär en tidigareläggning av skattepliktigheten och avdragbarheten men påverkar inte den slutliga skattens storlek. Ändringen ska ha en viss inverkan på skatteintäkterna för skatteåret 2009, eftersom orealiserade värdeförändringar då kommer att beaktas för första gången och regleringsposten omfattas av beskattningen. En omständighet som minskar effekten är emellertid att orealiserade värdeförändringar beaktas vid beskattningen endast om företaget värderar finansiella instrument som innehas för handel till verkligt värde också i bokföringen. Effekten blir sålunda beroende av hur många bolag som frivilligt upprättar IFRS-bokslut för sitt bolag eller tillämpar bokföringslagens 5 kap. 2 a § om värdering av finansiella instrument. Endast ett fåtal bolag har hittills upprättat IFRS-bokslut. Effekten är också beroende av i vilken utsträckning företagen innehar finansiella instrument för handel, när instrumenten har förvärvats och hur deras värden därefter har förändrats och ytterligare kommer att förändras under år 2009. Det finns inga uppgifter om i vilken utsträckning företagen innehar finansiella instrument för handel eller när de har förvärvats. Av den anledningen är det i detta skede inte möjligt att bedöma effekten på skatteintäkterna. Det är sannolikt att effekten på skatteintäkternas generella nivå inte år 2009 kommer att stiga synnerligen markant, även om effekten kan bli märkbar för enskilda bolags vidkommande.

Orealiserade värdestegringar och -minskningar på finansiella instrument som kreditinstitut och värdepappersföretag i stora mängder innehar för handel redan enligt den gällande lagstiftningen utgör skattepliktiga inkomster respektive avdragbara utgifter. Förslaget innebär emellertid att de olika typerna av finansiella instrument som vid beskattningen ska värderas till verkligt värde

utökas i fråga om kreditinstitut och värdepappersföretag samt sådana finansiella institut som är skyldiga att tillämpa de bokslutsbestämmelser som gäller kreditinstitut. I fråga om dessa ska vid beskattningen beaktas också orealiserade förändringar i verkligt värde på finansiella instrument som med anledning av verkligt värdeoptionen värderas till verkligt värde via resultaträkningen samt på instrument som används för att säkra verkligt värde.

Tillämpningen av verkligt värdeoptionen och säkring av verkligt värde varierar avsevärt mellan kreditinstituten. Verkligt värdeoptionen används framförallt i situationer där man inte vill tillämpa säkringsredovisning och där man vill värdera säkringsobjektet med tillämpning av verkligt värdeoptionen. En del av kreditinstituten tillämpar i relativt stor utsträckning verkligt värdeoptionen medan andra inte tillämpar den över huvud taget. Det är svårt att göra en noggrann bedömning av hur tillämpningen av verkligt värdeoptionen och säkringen av verkligt värde kommer att påverka kreditinstitutens skattebörda år 2009. Effekterna på samfundsskatten torde på det hela taget inte bli synnerligen markant skatteåret 2009.

Enligt förslaget ska sådana orealiserade index- och valutakursvinster som i bokslutet tagits upp som intäkter betraktas som skattepliktiga inkomster. Orealiserade index- och valutakursförluster är redan nu avdragbara. Orealiserade värdestegringar på terminer och motsvarande instrument som används som skydd mot kursförändringar och redovisats i resultaträkningen ska å andra sidan betraktas som skattepliktiga inkomster eller avdragbara utgifter. Säkringsinstrument används allmänt som skydd mot valutakursförändringar. Eftersom värdeförändringar på säkringsinstrument i flera fall eliminerar värdeförändringar på säkringsobjekt är det sannolikt att de ekonomiska konsekvenserna inte kommer att stiga på det hela taget synnerligen markant. De blir också beroende av om den skattskyldige upprättar sitt bokslut enligt IFRS-standarderna eller enligt den nationella bokföringslagstiftningen. På årsnivå kan konsekvenserna för enskilda företag i vissa fall bli betydande.

4.3 Revidering av systemet med kreditförlustreserveringar

I propositionen föreslås att systemet med kreditförlustreserveringar slopas i fråga om försäkrings- och pensionsanstalter. Försäkrings- och pensionsanstalter får enligt lagförslaget 17 § 3 punkten dra av förväntade kreditförluster på försäkringspremiefordringar. Sådana nedskrivningsförluster på premiefordringar som vissa försäkringsanstalter och pensionsanstalter som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring redovisat har redan kunnat dras av med stöd av näringskattelagens 17 § 2 punkten. Förslaget skulle sålunda utvidga avdragsrätten till alla försäkrings- och pensionsanstalter. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska kreditförlustreserveringar som dragits av med stöd av näringskattelagens 46 § och inte ännu intäktsförts räknas som skattepliktig inkomst för skatteåret 2009. På motsvarande sätt får försäkringsanstalter enligt förslaget i slutet av 2008 dra av det kumulativa beloppet av sådana i bokföringen avdragna nedskrivningsförluster på premiefordringar som inte ännu har dragits av vid beskattningen. Till den del som de intäktsförda kreditförlustreserveringarna överskrider det kumulativa beloppet av de avdragbara nedskrivningsförlusterna i slutet av 2008 kan den överskjutande andelen periodiseras över skatteåren 2009—2013 som skattepliktig inkomst.

Enligt uppgifter från skatteförvaltningen har försäkringsanstalterna ca 9,3 miljoner euro i kreditförlustreserveringar som dragits av vid beskattningen. Det kumulativa beloppet av premiefordringar som inte dragits av vid beskattningen torde bli litet eftersom merparten av försäkringsanstalterna redan tidigare haft möjlighet att dra av nedskrivningsförluster på premiefordringar. De kreditförlustreserveringar som kan räknas som skattepliktiga inkomster uppgår sålunda till uppskattningsvis 9 miljoner euro. Om försäkringsanstalterna periodiserar det intäktsförda beloppet över skatteåren 2009—2013 som skattepliktig inkomst skulle ökningen av de skattepliktiga inkomsterna per skatteår uppgå till 1,8 miljoner euro och ökningen av samfundsskatten årligen till 468 000 euro. Statens andel av den årliga ökningen av sam-

fundsskatten skulle vara 357 000 euro, kommunernas 103 000 euro och församlingarnas 8 000 euro.

4.4 Övriga förslag

I propositionen föreslås att de vederlag som ett bolag får vid avyttring av egna aktier inte ska utgöra skattepliktig inkomst och att på motsvarande sätt belopp som betalats för egna aktier inte ska utgöra avdragbar utgift. Numera förekommer det sällan att bolag avyttrar innehav av egna aktier så att det uppkommer skattepliktig försäljningsvinst. Situationer där avyttring av egna aktier har gett avdragbar förlust har varit allmänna men också förekommit relativt sällan. Inom skatteförvaltningen har inte förts statistik över antalet sådana avyttringar, vilket innebär att någon noggrann uppskattning av ändringens effekt på skatteinkomsterna inte kan göras. På det hela taget torde effekten inte bli stor.

Belopp som betalats för egna aktier har eventuellt blivit avdragbara då bolag i samband med sina aktiepremiesystem har överlåtit aktier som de själva innehaft. Till denna del föreslås en särskild bestämmelse om rätten att dra av belopp som ett bolag vid offentlig handel har betalt för egna aktier i en situation då aktierna överläts i anslutning till ett anställningsförhållande. Den nya bestämmelsen kommer att minska samfundsskatten jämfört med den föreslagna huvudregeln som innebär att det belopp som betalats för egna aktier inte är avdragbart. Förslagets inverkan på skatteintäkterna kan på årsnivå uppgå till tiotals miljoner euro.

I propositionen ingår ett förslag till ändring av skattebehandlingen av anslutningsavgifter. Anslutningsavgifter som inte kan återbetalas utan endast överförs utgör skattepliktig inkomst för mottagaren och avdragbar utgift för betalaren. Anslutningsavgifter debiteras närmast av energi- och vattenbolag. Skattepliktigheten för sådana avgifter har sålunda betydelse för relativt få bolag. Konsekvenserna beror också på hur stor del av anslutningsavgifterna som enbart är överförbara. Från betalarens synpunkt skulle lagändringen öka de avdragbara utgifterna vid beskattningen medan effekten skulle slås ut över flera år beroende på periodiseringen av anslut-

ningsavgiften. Förslaget har ingen större betydelse för samfundsskattens belopp.

I propositionen föreslås dessutom att fasta utgifter ska aktiveras i anskaffningsutgiften för en tillgång också då den skattskyldige upprättar IFRS-bokslut. Aktiveringen av fasta utgifter i anskaffningsutgiften innebär att bolagets beskattningsbara inkomst ökar vid övergången till IFRS-redovisning om bolaget inte tidigare har aktiverat fasta utgifter i anskaffningsutgiften. I övergångsskedet kan effekten av förfarandet bli relativt stor för ett enskilt bolag. På det hela taget blir effekten på samfundsskatteintäkterna emellertid liten. Dessutom får den skattskyldige enligt förslaget värdera anskaffningsutgiften för en omställningstillgång till ett lägre nettorealiseringsvärde, vilket i sin tur minskar den beskattningsbara inkomsten. Vidare föreslås att bestämmelsen om inkomstperiodisering preciseras så att inkomsterna av långsiktiga projekt ska periodiseras på samma sätt vid beskattningen och i bokföringen också då den skattskyldige upprättar IFRS-bokslut. Dessa förslag påverkar inte nämnvärt samfundsskatteintäkterna.

I propositionen föreslås att bolagets egna aktieinnehav får användas i samband med företagsomstruktureringar, att kravet på bundenhet till bokföringen slopas i bestämmelsen om verksamhetsöverlåtelse samt att bestämmelsen om fission preciseras. Dessutom föreslås att de bestämmelser förtydligas som gäller avdrag för förluster som uppkommit i samband med avyttring av aktier och bolagsandelar som hör till anläggningstillgångarna. Dessa förslag har inga ekonomiska konsekvenser. I propositionen föreslås också att förändringar i orealiserat verkligt värde på placeringar som utgör täckning på försäkringsbolags fondförsäkringar ska betraktas som skattepliktig inkomst och avdragbar utgift. Eftersom beskattningen redan tidigare, genom lagstiftningen om uppskrivning av investeringstillgångar har utsträckts till ovan nämnda värdeförändringar, har förslaget inga ekonomiska konsekvenser.

5 Ärendets beredning

Finansministeriet tillsatte den 19 maj 2005 en arbetsgrupp med uppgift att bedöma vilka

ändringsbehov redovisnings- och aktiebolagslagstiftningens utveckling innebär för företagsbeskattningen. Arbetsgruppen skulle fästa särskilt avseende vid förhållandet mellan beskattning och bokföring, ändringsbehoven i fråga om beskattningens avskrivningssystem, behandlingen av orealiserade värdestegringar och -nedgångar vid beskattningen samt skattebehandlingen av olika utdelningsförfaranden.

Arbetsgruppen skulle beakta den internationella utvecklingen, i synnerhet inom Europeiska gemenskapen, i de avseenden som uppdraget omfattade. Dessutom skulle arbetsgruppen uppmärksamma det resultatmål som uppställts för inkomstbeskattningen samt administrativa synpunkter.

Till arbetsgruppen hörde representanter för finansministeriet, Finansinspektionen, Koncernskattecentralen, Helsingfors universitet, Helsingfors handelshögskola och Åbo universitet.

Under beredningen hörde arbetsgruppen åtta remissinstanser, dvs. Finlands näringsliv EK, Centralhandelskammaren, Föreningen CGR rf, Familjeföretagens förbund rf, Bankföreningen i Finland ry, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund, Företagarna i Finland rf samt Skattebetalarnas Centralförbund rf. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande till finansministeriet den 16 mars 2006.

Efter att betänkandet överlämnats sändes det på remiss till centrala organisationer, forskningsinstitut, ministerier och andra myndigheter. Sammanlagt 30 remissvar inkom.

Regeringens proposition har beretts i finansministeriet, huvudsakligen med arbetsgruppens förslag som utgångspunkt. Hösten 2007 och sommaren 2008 sändes propositionsutkastet på remiss. Remissvar inkom från justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finansinspektionen, Försäkringsinspektionen, Skattestyrelsen, Koncernskattecentralen, Finlands näringsliv EK, Eläkesäätioyhdistys ry, Finansbranschens Centralförbund, Centralhandelskammaren, Föreningen CGR rf, Familjeföretagens förbund rf, Suomen Veroasiantuntijat ry, Företagarna i Finland rf, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf och Skat-

tebetalarnas Centraförbund rf. De synpunkter som framförs i remissvaren har beaktats vid beredningen av propositionen.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslagen

1.1 Lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

5 §. Enligt förslaget upphävs paragrafens 6 a punkt till paragrafen fogas nya 8—12 punkter, av vilka 9 punkten är 6 a punkten i ändrad form.

I den nya 8 punkt som föreslås bli fogad till paragrafen föreskrivs att realiserade värdestegringar på finansiella instrument ska redovisas som intäkter i resultaträkningen. Skattepliktiga inkomster är enligt förslaget värdestegringar på finansiella instrument som innehas för handel och som med stöd av 5 kap. 2 a § i bokföringslagen har intäktsförts i resultaträkningen. Skattepliktiga inkomster är enligt förslaget också sådana realiserade värdestegringar som med stöd av internationella redovisningsstandarder för motsvarande finansiella instrument har intäktsförts i resultaträkningen.

Till ovan nämnda kategori hör finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel samt derivat, med undantag för derivat som definierats som säkringsinstrument och som uppfyller villkoren för tillämpning av säkringsredovisning enligt standarden IAS 39. Derivat som innehas i säkringssyfte och uppfyller villkoren för tillämpning av säkringsredovisning enligt standarden IAS 39 ska sålunda i beskattningen inte värderas till verkligt värde med stöd av denna paragraf, liksom inte heller poster som är föremål för säkring. Om det är fråga om skydd mot valutakursförändringar ska valutakursförändringar samt värdeförändringar på derivat som är avsedda att skydda lån och fordringar som härrör från näringsverksamhet mot sådana, under de förutsättningar som anges i lagförslaget 26 § betraktas som skattepliktiga inkomster eller avdragbara utgifter.

En förutsättning för tillämpning av säkringsredovisning i ett IFRS-bokslut är att de i stycke IAS 39.88 angivna stränga villkoren är uppfyllda bl.a. i fråga om dokumentation av säkringsförhållandet. Om säkringen inte uppfyller villkoren för säkringsredovisning ska det derivat som utgör säkringsinstrument värderas till verkligt värde såsom ett derivat som innehas för handel. Orealiserade värdeförändringar är då enligt förslaget skattepliktiga inkomster respektive avdragbara utgifter.

Som finansiella instrument som innehas i för handel klassificeras i standarden IAS 39 sådana i finansiella tillgångar eller skulder ingående poster som har förvärvats eller uppkommit huvudsakligen i syfte att sälja dem eller köpa dem tillbaka inom en kort tid eller som ingår i en investeringsportfölj som används för att eftersträva vinst på kort sikt, eller något annat derivat än ett sådant som används i säkringssyfte. I bokföringslagens 5 kap. 2 a § och i handels- och industriministeriets med stöd av den utfärdade förordning om värdering av finansiella instrument definieras inte i egentlig mening finansiella instrument som innehas för handel. Finansiella instrument som innehas för handel återstår emellertid efter att från finansiella instrument som ska värderas till verkligt värde med stöd av 3 § i den ovan nämnda förordningen avgränsas investeringar som hålls till förfallodagen samt lån och fordringar. Från finansiella instrument som ska värderas till verkligt värde avgränsas dessutom sådana finansiella instrument som dotter-, ägarintresse- och samföretag samt bokföringsskyldiga har emitterat i eget kapital. Av finansiella skulder ska enligt förordningens 3 § sådana finansiella instrument värderas till verkligt värde som är finansiella derivat eller ingår i en handelsportfölj. Enligt förordningens 7 § ska värdeförändringar på finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde redovisas i

fonden för verkligt värde om det inte är fråga om finansiella instrument som innehas för handel och inte heller om derivatavtal. Som finansiella instrument som ska värderas till verkligt värde återstår sålunda finansiella instrument som innehas för handel och vilkas värdeförändringar redovisas via resultaträkningen. Definitionen av begreppet finansiella instrument som innehas för handel överensstämmer i praktiken med standarden IAS 39.

Den nya 9 punkt som föreslås bli fogad till paragrafen överensstämmer med gällande 6 a punkten, med den ändringen att som skattepliktiga inkomster för kreditinstitut och värdepappersföretag ska betraktas sådana i resultaträkningen med stöd av kreditinstitutslagens 151 § redovisade intäkter som via resultaträkningen ska redovisas till verkligt värde. Ovan nämnda orealiserade värdestegringar ska betraktas som skattepliktiga inkomster också för sådana i kreditinstitutslagens 146 § 4 mom. avsedda finansiella institut som är skyldiga att tillämpa de bokföringsbestämmelser som gäller kreditinstitut.

Motsvarande värdestegringar utgör skattepliktig inkomst för kreditinstitut också då de upprättar sitt bokslut i enlighet med IFRS-standarderna. Utöver finansiella instrument som innehas för handel ska vid beskattningen med anledning av verkligt värdeoptionen beaktas orealiserade värdestegringar på finansiella instrument som ska värderas till verkligt värde. Det är emellertid inte möjligt att tillämpa verkligt värdeoptionen för värdepappersföretag och inte heller för andra finansiella institut då bokslutet upprättas i enlighet med kreditinstitutslagen. Till denna del ska verkligt värdeoptionen naturligtvis inte tillämpas heller vid beskattningen. En förutsättning för att orealiserade värdestegringar ska vara skattepliktiga är att de redovisas i resultaträkningen.

Som kreditinstituts och värdepappersföretags skattepliktiga inkomst betraktas också sådana orealiserade värdestegringar på säkringsobjekt eller säkringsinstrument som orsakas av säkring av verkligt värde. På motsvarande sätt föreslås att minskning av säkringsobjekts eller säkringsinstruments verkliga värde ska beaktas som en avdragbar post enligt lagens 8 § 1 mom. 2 b punkten. Med säkring av verkligt värde avses en säkring

som uppfyller villkoren för tillämpning av säkringsredovisning enligt standarden IAS 39. I fråga om kreditinstitut ska säkring av verkligt värde sålunda alltid beaktas vid beskattningen, till åtskillnad från vad som är fallet med andra företag. Orealiserade värdestegringar eller värdeminskningar som uppkommit i samband med säkring av kassaflöden eller av nettoinvesteringar i utländska enheter utgör emellertid inte ett kreditinstituts skattepliktiga inkomst eller avdragbara utgift.

En förutsättning för att säkring av verkligt värde ska kunna beaktas vid beskattningen av ett kreditinstitut är att både säkringsobjektet och säkringsinstrumentet innehas av samma skattskyldig. Inom en koncern kan säkring ordnas på olika sätt och säkringsobjektet och säkringsinstrumentet kan redovisas i olika koncernbolag och sålunda i olika skattskyldigas bokslut. Eftersom beskattningen verkställs på bolagsnivå och inte på koncernnivå kan säkring av verkligt värde inte beaktas vid beskattningen i det fall att säkringsobjektet och -instrumentet innehas av olika skattskyldiga.

Enligt den nya 10 punkten ska sådana värdestegringar på finansiella instrument som försäkrings- och pensionsanstalter innehar för handel och som i bokföringen redovisats som intäkter betraktas som skattepliktig inkomst. Bestämmelsen gäller sådana i 8 kap. 17 § i försäkringsbolagslagen, 10 kap. 5 c § 6 mom. i lagen om försäkringsföreningar, 41 a § 4 mom. i lagen om pensionsstiftelser och i 74 b § 4 mom. i lagen om försäkringskassor i resultaträkningen intäktsförda orealiserade värdestegringar på finansiella instrument som innehas för handel. Bestämmelsen gäller sålunda försäkringsbolag, försäkringsföreningar, i tredje land etablerade försäkringsbolags representationer, pensionsstiftelser, försäkringskassor, sjömanspensionskassan samt lantbruksföretagarnas pensionsanstalt.

Med sådana till punktens tillämpningsområde hörande finansiella instrument som innehas för handel avses vid beskattningen av försäkringsbolag placeringar som enligt 8 kap. 17 § i försäkringsbolagslagen samt Försäkringsinspektionens föreskrift Dnr 1/002/2008 stycke 6.5.2.1 n innehas för han-

del. Placeringar som innehas för handel definieras på samma sätt också i lagstiftningen om andra försäkrings- och pensionsanstalter. Orealiserade värdestegringar på derivat som innehas i säkringssyfte och på säkringsobjekt utgör inte försäkrings- och pensionsanstalters skattepliktiga inkomst, med undantag för sådana som enligt lagförslagets 26 § hänför sig till skydd mot valutakursförändringar.

Orealiserade värdestegringar på sådana i bokslutet redovisade finansiella instrument som innehas för handel ska betraktas som skattepliktig inkomst också då försäkrings- eller pensionsanstalten upprättar IFRS-bokslut.

Den gällande bestämmelsen om skattepliktighet för orealiserade värdeförändringar på finansiella instrument som innehas för handel är primär i förhållande till bestämmelsen om skattepliktighet för optionspremier. Lagens 27 d § 4 mom. föreslås bli så ändrat att bestämmelserna om skattepliktighet för optionspremier inte kan tillämpas till den del som något annat följer av lagförslagets 5 § 8—10 och 13 punkten.

Till paragrafen föreslås bli fogad en ny 11 punkt enligt vilken det belopp är skattepliktigt som redovisas i eget kapital i samband med övergången till redovisning av sådana finansiella instrument till verkligt värde som avses ovan i 8—10 punkten. Korrigeringsposten vid tidpunkten för övergången är enligt förslaget skattepliktig inkomst uttryckligen i fråga om finansiella instrument vilkas orealiserade värdestegringar enligt förslaget skulle utgöra skattepliktig inkomst. Det belopp som i övergångsskedet ska redovisas i eget kapital tas i de flesta fallen upp som upplupna vinstmedel. Skattepliktigheten är enligt förslaget emellertid inte beroende av till vilken post av det egna kapitalet beloppet har hänförts.

Dessutom föreslås att till paragrafen fogas en ny 12 punkt enligt vilken som skattepliktig inkomst ska betraktas index- och kursvinster på fordringar eller skulder som härrör från näringsverksamheten samt värdestegring på terminsavtal som skyddar skulder eller fordringar mot valutakursförändringar eller på motsvarande säkringsinstrument. I lagförslagets 26 § föreskrivs om periodisering av orealiserade värdestegringar.

Till paragrafen föreslås bli fogad också en ny 13 punkt. Skattepliktig inkomst är enligt den värdestegringar på placeringar som enligt 8 kap. 19 § i försäkringsbolagslagen utgör täckning för fondförsäkringar och som har intäktsförts i resultaträkningen. Bestämmelsen gäller försäkringsbolag som beviljar fondförsäkringar och pensionsförsäkringar samt utländska bolags filialer i Finland.

Bestämmelsen ska tillämpas på placeringar som enligt försäkringsbolagslagens 10 kap. 22 § kan utgöra täckning för fondförsäkringar. Sådana placeringar är bland annat massskuldebrevslån som nämns i 10 kap. 4 §, övriga penning- och kapitalmarknadsinstrument, låne- och andra fordringar som grundar sig på skuldförbindelser, aktier och andra ägarandelar med varierande avkastning samt kapitallån och andra åtaganden som har sämre företrädesrätt än bolagets övriga åtaganden. Placeringar är också andelar i investeringsfonder och fastigheter samt derivat som avses i lagens 10 kap. 15 §. Enligt försäkringsbolagslagens 10 kap. 22 § ska ansvarsskulden för fondförsäkringar till minst 95 procent täckas med tillgångar som hör till de placeringsobjekt som bestämmer värdeutvecklingen av dessa försäkringar. Ovan nämnda egendomsposter kan höra till de tillgångar som bestämmer fondförsäkringarnas värdeutveckling, under förutsättning att ett värde fortlöpande kan fastställas för dessa tillgångsposter och att de kan omvandlas till pengar i enlighet med försäkringars avtalsvillkor. I praktiken har t.ex. fastigheter förekommit bland placeringar som utgjort täckning för fondförsäkringar.

Eftersom försäkringsbolagen har använt uppskrivningsmekanismer som är beroende av prövning då de värderat placeringar som täckning för fondförsäkringar, behövs inte någon övergångsbestämmelse.

5 a §. Till denna paragraf fogas en ny 2 punkt enligt vilken som en skattepliktig korrigeringspost ska betraktas belopp som motsvarar en nedskrivningsförlust som med stöd av 17 § 3 punkten har dragits av från krediter och finansieringsavtal, till den del som nedskrivningsförlusten i bokföringen ska återföras som intäkt. Förutsättningarna för korrigeringsposters skattepliktighet ska sålunda vid beskattningen bedömas enligt

samma grunder som i bokföringen. Att en förlust eventuellt inte återförs i bokföringen då det finns förutsättningar för detta, hindrar inte att det uppkommer skattepliktig inkomst.

Gällande 2 punkten blir 3 punkten, med den ändringen att en skattepliktig korrigeringspost också är det belopp som motsvarar avdrag från anskaffningsutgiften för en omsättningstillgång enligt 28 § 1 mom. till den del som tillgångens nettorealiseringsvärde enligt de internationella redovisningsstandarder som avses i bokföringslagens 7 a kap. 1 § överskrider dess återstående anskaffningsvärde.

Gällande 3 och 4 punkten föreslås oförändrade bli 4 och 5 punkten.

6 §. Paragrafens 1 mom. 2 punkten föreslås bli ändrad så att vederlag som aktiebolag får vid avyttring av egna aktier inte ska betraktas som skattepliktig inkomst. Vederlag som aktiebolag fått vid avyttring av egna aktier jämställs sålunda med poster som en sammanslutning har fått som aktiekapital och annan kapitalinvestering. Då ett bolag överlåter egna aktier är överlåtelsepriset inte skattepliktig inkomst. För bolaget uppkommer sålunda ingen skattepliktig överlåtelsevinst eller avdragbar överlåtelseförlust. Den nya bestämmelsen ska tillämpas oberoende av på vilket sätt bolaget blivit innehavare till egna aktier. Den gäller sålunda överlåtelse av aktier som bolaget förvärvat mot vederlag samt överlåtelse av aktier som bolaget tilldelat sig självt i samband med en vederlagsfri emission.

Paragrafens 1 mom. 3 punkten föreslås bli så ändrad att som skattepliktig inkomst inte ska betraktas sådana av samfund, som upprätthåller el-, tele-, vatten-, avlopps- eller fjärrvärmeledningsnät uppburna avgifter för anslutning till nätet som återbärs till betalaren.

Paragrafens 6 och 7 punkt blir oförändrade 5 och 6 punkten.

6 b §. Ordalydelsen i paragrafens 4 mom. föreslås bli så förtydligad att förlust som uppkommit vid överlåtelse av andra i anläggningstillgångarna ingående aktier än sådana som får överlåtas skattefritt får dras av endast från sådana skattepliktiga överlåtelsevinster av aktier som ingår i anläggningstillgångarna som erhållits under skatteåret. Ge-

nom denna förtydligande ändring ändras inte det rådande rättsläget.

Ordalydelsen i paragrafens 7 mom. förtydligas så att i definitionen av begreppet koncernbolag i stället för den upphävda lagen om aktiebolag hänvisas till den gällande aktiebolagslagen.

8 §. Paragrafens 1 mom. 2 a punkten föreslås bli 2 b punkten i samband med att till momentet fogas nya 2 a, 2 c, 17 och 18 punkter. Dessutom föreslås ett förtydligande av ordalydelsen i 4 mom.

Enligt den nya 2 a punkt som föreslås bli fogad till paragrafens 1 mom. är de orealiserade förluster på finansiella instrument som innehas för handel avdragbara, vilka i enlighet med 5 kap. 2 a § i bokföringslagen eller enligt de internationella redovisningsstandarderna har redovisats som kostnader i resultaträkningen. Finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel skulle vara desamma som vid tillämpning av föreslagna 5 § 8 punkten.

Till kategorin finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel hör också derivat som innehas i annat än säkringssyfte. Orealiserade förluster på sådana derivat som inte används i säkringssyfte betraktas som avdragbara utgifter. Orealiserade förluster på poster som skyddas med derivatinstrument som innehas i säkringssyfte och uppfyller villkoren för tillämpning av säkringsredovisning enligt standarden IAS 39 utgör inte avdragbara utgifter om det inte är fråga om sådant skydd mot valutakursförändringar som avses i lagförslagets 26 §. Om skyddet inte uppfyller villkoren för säkringsredovisning ska derivat som utgör säkringsinstrument värderas till verkligt värde, som instrument som innehas för handel. De orealiserade förlusterna på derivat betraktas i så fall som avdragbara utgifter.

Gällande 2 a punkten blir nya 2 b punkten och ändras på motsvarande sätt som 5 § 9 punkten ovan. Som kreditinstituts och värdepappersföretags avdragbara utgifter ska betraktas sådana orealiserade förluster vilka ska redovisas till verkligt värde via resultaträkningen och innehas av kreditinstitut samt av finansiella institut och vilka i enlighet med 151 § i bokföringslagen och de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a

kap. 1 § i bokföringslagen har kostnadsförts i resultaträkningen. Avdragbara utgifter är, utöver orealiserade förluster på finansiella instrument som innehas för handel, också orealiserade förluster som med anledning av verkligt värdeoptionen ska redovisas till verkligt värde och har kostnadsförts i resultaträkningen, med undantag för värdepappersföretag och andra finansiella institut då dessa upprättat sitt bokslut i enlighet med kreditinstitutslagen. Det är inte möjligt för dem att i sitt bokslut tillämpa verkligt värdeoptionen.

I fråga om kreditinstitut och värdepappersföretag ska säkringssituationer beaktas i större utsträckning än när det gäller andra företag. En s.k. verkligt värdesäkring beaktas vid beskattningen också i fråga om kreditinstitut. Orealiserade förluster på ett derivatinstrument som används som verkligt värdesäkring och uppfyller villkoren för tillämpning av säkringsredovisning enligt standarden IAS 39 eller på en post som är säkringsobjekt ska enligt förslaget betraktas som ett kreditinstituts och värdepappersföretags avdragbara utgifter.

Till paragrafens 1 mom. fogas enligt förslaget också en ny 2 c punkt enligt vilken förluster på finansiella instrument som redovisats i försäkrings- och pensionsanstalters resultaträkning och innehas för handel är avdragbara utgifter. Bestämmelsen gäller orealiserade förluster på finansiella instrument som innehas för handel och med stöd av 8 kap. 17 § i försäkringsbolagslagen, 10 kap. 5 c § 6 mom. i lagen om försäkringsföreningar, 41 a § 4 mom. i lagen om pensionsstiftelser samt i 74 b § 4 mom. i lagen om försäkringskassor har kostnadsförts i resultaträkningen. Definitionen av finansiella instrument som avses i bestämmelsen motsvarar de som föreslås ovan i 5 § 10 punkten. Orealiserade värdeminskningar på derivat som innehas i säkrings syfte och omfattas av säkringsredovisning utgör enligt förslaget avdragbara utgifter för försäkrings- och pensionsanstalter, med undantag för sådant skydd mot valutakursförändringar som avses i lagförslagets 26 §.

I bokslutet redovisade orealiserade värdeminskningar på finansiella instrument som innehas för handel ska enligt förslaget be-

traktas som avdragbara utgifter också då försäkrings- eller pensionsanstalten upprättat IFRS-bokslut.

På motsvarande sätt som föreslås i fråga om 5 § 8—10 och 13 punkten ska 27 d § om skattebehandling av optionspremier tillämpas till den del som annat inte följer av 8 § 1 mom. 2 a—2 c och 17 punkten.

I paragrafens 1 mom. föreslås en ny 17 punkt vari föreskrivs om avdragsrätt för förluster på placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar som avses i 8 kap. 19 § i försäkringsbolagslagen. Sådana orealiserade förluster på placeringar som kostnadsförts i resultaträkningen utgör avdragbara utgifter vid beskattningen. Bestämmelsen gäller försäkringsbolag som beviljar fondförsäkringar och frivilliga pensionsförsäkringar samt utländska bolags filialer i Finland. De placeringar vilkas orealiserade förluster är avdragbara är enligt förslaget desamma som de vilkas värdestegringar i enlighet med 5 § 123 punkten utgör skattepliktig inkomst.

I den nya 18 punkt som föreslås bli fogad till paragrafens 1 mom. föreskrivs om rätten att dra av sådana värdeminskningar på finansiella instrument som i samband med övergången till värdering till verkligt värde ha redovisats i eget kapital. Bestämmelsen föreslås gälla sådana finansiella instrument och säkringar av verkligt värde som avses i 2 a—2 c punkten.

Paragrafens 4 mom. föreslås bli så förtydligat att vinster på sådana skattepliktiga aktieöverlåtelser eller vinster på överlåtelser av bolagsandelar som överlåtelseförlusten av ett till sammanslutningens anläggningstillgångar hörande öppet bolag eller av ett kommanditbolags bolagsandel dras av från, ska härröra från överlåtelse av aktier som hör till anläggningstillgångarna eller en bolagsandel som hör till anläggningstillgångarna. Denna förtydligande ändring motsvarar ändringen av 6 b § 4 mom. och förändrar inte rådande rättsläge.

14 §. Paragrafens 1 mom. föreslås bli så ändrat att till anskaffningsutgiften läggs de fasta utgifter och ränteutgifter som i bokföringen räknats till tillgångens anskaffningsutgift också då bokslutet har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i bokföringslagen. För-

slaget motsvarar gällande förfarande i sådana fall då till anskaffningsutgiften har räknats fasta utgifter eller ränteutgifter i enlighet med bokföringslagens 4 kap. 5 §.

16 §. Paragrafens 3 punkt föreslås bli så ändrad att endast sådana utgifter för anslutning till el-, tele-, vatten-, avlopps- eller fjärrvärmeledningsnät som återbetalas till den skattskyldige då denne avstår från den förmån som anslutningsavgiften medfört, inte ska betraktas som utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande. Avgifter som ger den skattskyldige förmåner som får överföras till tredje person anses vara utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande om de är avdragbara i enlighet med näringskattelagens allmänna bestämmelser om rätt att dra av utgifter. Rätten att dra av utgifter som avskrivningar eller kostnader är enligt näringskattelagen bunden vid rätten att dra av utgifterna i bokföringen. Eftersom betalningen av en anslutningsavgift i allmänhet är förenad med långsiktiga inkomstförväntningar måste anslutningsavgiften aktiveras i bokföringen. Om anslutningen är i kraft en obegränsad tid och dess värde inte kan anses minska med tiden, ska i bokföringen inte göras avskrivningar enligt plan utan endast nedskrivningar vid behov. En aktiverad anslutningsavgift ska emellertid under sin verkningstid skrivas av enligt plan om dess giltighetstid är begränsad eller om en värdenedgång annars är sannolik. En anslutningsavgift periodiseras vid beskattningen på motsvarande sätt som den dras av i bokföringen.

Till paragrafen fogas enligt förslaget en ny 9 punkt enligt vilken aktiebolag inte har rätt att dra av belopp som de betalat för egna aktier. Förslaget har samband med den ovan i 6 § 1 mom. 2 punkten föreslagna ändringen enligt vilken vederlag som ett aktiebolag fått vid avyttring av egna aktier inte är skattepliktig inkomst. Bestämmelsen ska emellertid inte tillämpas vid överlåtelse av aktier på grundval av ett anställningsförhållande, till den del som det nya 18 § 3 mom. ska tillämpas.

17 §. Enligt förslaget ändras paragrafens ingress och 2 punkten och till paragrafen fogas 3 punkten.

Till ingressen fogas ett omnämnande om att förluster som avses i 2—3 punkterna är

avdragbara med de undantag som nämns i 16 §. I lagens 16 § 7 punkten avsedda förluster som orsakats av fordringar mellan koncernbolag är sålunda inte avdragbara enligt 17 §.

I paragrafens 2 punkt föreslås en strykning av omnämnandet om undantag som föreskrivs i 16 §. I paragrafens ingress föreskrivs om begränsning av rätten att dra av förluster till den del som det är fråga om koncernfordringar enligt 16 §. Ändringen har ingen betydelse för tillämpningen av punkten.

I paragrafens 3 punkt föreskrivs om rätten att dra av nedskrivningsförluster på försäkrings- och pensionsanstalters fordringar. Avdragbara är enligt förslaget sådana sannolika nedskrivningsförluster på försäkringspremiefordringar som i resultaträkningen redovisats som kostnader. Med nedskrivningsförluster avses både förväntade och slutliga nedskrivningsförluster. Faktiska kreditförluster på försäkrings- och pensionsanstalters premiefordringar ska sålunda dras av enligt den nya 17 § 3 punkten och inte enligt 17 § 2 punkten.

Rätten att vid beskattningen dra av nedskrivningsförluster på premiefordringar ska sålunda i princip bedömas på samma grunder som i fråga om bokföringen. Premiefordringar ska enligt försäkringsbolagslagens 8 kap. 14 § i bokslutet värderas till nominellt, dock högst till sannolikt värde. Motsvarande bestämmelse ingår i 10 kap. 5 § i lagen om försäkringsföreningar, 41 § i lagen om pensionsstiftelser och i 74 a § i lagen om försäkringskassor. Försäkringsanstalter ska alltid redovisa nedskrivningsförluster per fordran och även vid beskattningen ska grunderna för rätten att dra av nedskrivningsförluster enligt förslaget konstateras separat för varje fordran. En förutsättning för att nedskrivningsförluster ska vara avdragbara vid beskattningen är att de dras av i resultaträkningen. Bestämmelsen föreslås gälla också försäkrings- och pensionsanstalter som upprättar bokslut enligt IFRS-standarderna.

Med försäkrings- och pensionsanstalter avses försäkringsbolag, försäkringskassor, pensionsstiftelser, försäkringsföreningar, filialer till försäkringsbolag i tredje land, sjömanspensionskassan samt lantbruksföretagarnas pensionsanstalt.

18 §. Paragrafens 1 mom. 3 punkten föreslås bli så ändrad att som avdragbara utgifter ska betraktas också index- och kursförluster på skulder eller fordringar som härrör från näringsverksamheten samt värdeminskning på terminsavtal som skyddar skulder eller fordringar mot valutakursförändringar eller på motsvarande säkringsinstrument. I lagförslagets 26 § föreskrivs om periodisering av realiserade förluster.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 3 mom. vari föreskrivs att det belopp som ett aktiebolag betalat för egna aktier som överlåtit till anställda är avdragbart under vissa förutsättningar.

Enligt förslaget ska det belopp vara avdragbart som ett aktiebolag har betalat för egna aktier som det överlåtit till anställda, efter att mottagarens teckningspris dragits av, då aktierna har förvärvats vid offentlig handel enligt 3 § i värdepappersmarknadslagen eller vid motsvarande handel i något annat land än Finland. Med offentlig handel avses handel med värdepapper på en reglerad marknad som upprätthålls av en fondbörs.

Det belopp som aktiebolaget får dra av begränsas emellertid av aktiernas verkliga värde vid den tidpunkt då de tecknas eller emitteras. Avdragbart är enligt förslaget högst det mot aktiernas verkliga värde svarande belopp som aktiebolaget betalat för aktierna, efter att mottagarens eventuella teckningspris har dragits av. Med tanke på rätten att dra av det belopp som betalats för aktierna saknar det betydelse om aktierna överlåts till de anställda direkt eller via ett optionssystem. Avdragsrätten avser dock endast det belopp som faktiskt betalats för aktierna. Avdragsrätten gäller aktier som på grund av anställningsförhållandet överlåtit till anställda samt till personer i ledningen och styrelsemedlemmar.

Den föreslagna bestämmelsen gäller endast rätten att dra av det belopp som ett aktiebolag betalat för egna aktier under vissa förutsättningar. Premieringssystem kan genomföras också på så sätt att ett aktiebolag köper ett annat koncernbolags, t.ex. moderbolagets eller ett dotterbolags aktier och överlåter aktierna till sina anställda. Anskaffningsutgiften för ett annat bolags aktier är enligt förslaget avdragbar i enlighet med näringskattelagens

allmänna bestämmelser, med de begränsningar som framgår av lagen 6 b §.

19 §. Paragrafens 2 mom. föreslås bli ändrad så att som skattepliktig intäkt för ett skatteår ska betraktas också den intäktsförda inkomst under räkenskapsperioden som härrör från ett långvarigt projekt eller en långvarig tjänst som redovisats i enlighet med IFRS-standarderna. Bestämmelsen ska tillämpas också på sådana intäkter av tjänster som har periodiserats på grundval av tillverkningsgraden. Dessutom föreslås att hänvisningen till bokföringslagens 16 § 2 mom. ändras till en hänvisning till bokföringslagen 5 kap. 4 §.

26 §. Denna paragraf föreslås bli ändrad så att i 1 mom. föreskrivs om periodisering av kursförluster och -vinster. Kursförluster på fordringar och skulder som härrör från näringsverksamhet ska dras av som kostnad för det skatteår under vilket valutakursen har förändrats. Kursvinster på fordringar och skulder som härrör från näringsverksamhet ska på motsvarande sätt betraktas som skattepliktig inkomst för det skatteår under vilket valutakursen har förändrats, men endast till den del som den realiserade kursvinsten har intäktsförts i bokslutet. Genom att skattepliktigheten för en valutakursvinst sammankopplas med redovisningen av vinsten i bokslutet blir eventuella skillnader i bokslutet beaktade.

Bestämmelsen ska enligt förslaget tillämpas endast på sådana fordringar och skulder som inte är i lagförslagets 5 § 8—10 eller 13 punkten avsedda finansiella instrument som ska värderas till verkligt värde vid beskattningen. Valutakursdifferenser i fråga om finansiella instrument av det sistnämnda slaget ingår i förändringen av verkligt värde som enligt lagförslagets 5 § 8—10 och 13 punkten eller 8 § 1 mom. 2 a—2 c och 17 punkten utgör skattepliktig inkomst eller avdragbar utgift. I 5 § 9 punkten och 8 § 1 mom. 2 b punkten, som gäller kreditinstitut, föreskrivs också om säkring av verkligt värde. Sådana värdestegringar och -minskningar som beror på säkring av verkligt värde ska i fråga om kreditinstitut beaktas vid beskattningen med stöd av lagförslagets 5 § 9 punkten och 8 § 1 mom. 2 b punkten.

Förutom realiserade kursvinster och -förluster ska vid beskattningen beaktas såda-

na värdeförändringar på säkringsinstrument som orsakas av skydd mot valutakursförändringar. Den i resultaträkningen redovisade realiserade värdestegringen på säkringsinstrument som är avsedda för säkring av skulder eller fordringar ska betraktas som skattepliktig inkomst för det skatteår och förluster som avdragbara utgifter för det skatteår då värdeförändringen har redovisats i resultaträkningen. Den realiserade värdeförändringen på säkringsinstrument ska betraktas som skattepliktig inkomst respektive avdragbar utgift endast då säkringsobjektet är valutakursförändringar på skulder eller fordringar som härrör från näringsverksamhet. En förutsättning för att den realiserade värdeförändringen på terminer eller andra motsvarande säkringsinstrument ska betraktas som skattepliktig inkomst eller avdragbar utgift är att värdeförändringen redovisas i resultaträkningen. Den realiserade värdeförändringen på säkringsinstrument kan naturligtvis beaktas vid beskattningen endast då både värdeförändringen på säkringsinstrumentet och den valutakursförändring som säkringen avser ingår i bokslutet för samma skattskyldiga.

Om den skattskyldige upprättar ett IFRS-bokslut eller utnyttjar möjligheten att i enlighet med bokföringslagens 5 kap. 2 a § värdera finansiella instrument till verkligt värde kan den skattskyldige tillämpa säkringsredovisning på säkringsförhållandet, om de villkor som anges i standarden IAS 39 är uppfyllda. Om det är fråga om säkring av verkligt värde ska säkringsobjektet och säkringsinstrumentet värderas till verkligt värde, vilket innebär att standarden IAS 21 inte längre tillämpas. Den realiserade valutakursförändringen på säkringsobjektet samt värdeförändringen på säkringsinstrumentet ska härvid beaktas under de förutsättningar som föreslås i denna paragraf.

Säkringsredovisning i IFRS-bokslut är emellertid ett frivilligt förfarande. Om företaget inte tillämpar sådan redovisning ska valutakursförändringar på säkringsobjektet redovisas via resultaträkningen i enlighet med IAS 21. Den i bokslutet redovisade valutakursförändringen på skulder eller fordringar som härrör från näringsverksamhet utgör härvid skattepliktig inkomst eller avdragbar utgift enligt lagförslaget 26 §. Säkringsin-

strumentet ska däremot värderas till verkligt värde via resultaträkningen, vilket innebär att värdeförändringen beaktas vid beskattningen i enlighet med föreslagna 5 § 8—10 och 13 punkten samt 8 § 1 mom. 2 a—2 c och 17 punkten. I detta fall ska värdeförändringen på säkringsinstrumentet sålunda inte beaktas med stöd av föreslagna 26 § utan enligt de ovan nämnda paragraferna om värdering av finansiella instrument.

Om den skattskyldige inte i bokslutet värderar finansiella instrument till verkligt värde ska säkringsredovisning enligt IAS 39 inte tillämpas. Valutakursdifferenser på skulder och fordringar ska redovisas i bokslutet i enlighet med bokföringslagens 5 kap. 3 §. Bokföringsnämnden gav den 13 december 2005 en allmän anvisning om omräkning av fordringar samt skulder och andra åtaganden i utländsk valuta i eurobelopp. Enligt den allmänna anvisningen ska t.ex. av den realiserade värdestegringen på terminer enligt huvudregeln i resultaträkningen tas upp högst det belopp som motsvarar den realiserade kursförlust som redovisats för säkringsobjektet. Denna intäktsförda värdestegring på säkringsinstrument som säkrar fordring eller skuld som härrör från näringsverksamhet utgör enligt förslaget också skattepliktig inkomst. Avdragbar utgift utgör på motsvarande sätt sådan realiserad förlust på terminer som i resultaträkningen har redovisats som kostnad. En förutsättning för att realiserade värdeförändringar på säkringsinstrument ska beaktas vid beskattningen är att säkringsinstrumentet i bokföringen hänförs till en viss fordran eller skuld som har samband med näringsverksamheten. Som helhet betraktat utgör sålunda valutakursförändringar på skulder och fordringar skattepliktiga inkomster respektive avdragbara utgifter till den del som dessa i resultaträkningen har redovisats som intäkter eller kostnader.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om periodisering av indexvinster och -förluster. I resultaträkningen redovisade indexförluster på fordringar och skulder som härrör från näringsverksamheten utgör enligt förslaget kostnader för det skatteår och indexvinster intäkter för det skatteår under vilket pris- eller kostnadsindex eller någon annan jämförelsegrund har förändrats. Med indexvinster och -

förluster avses i detta sammanhang på motsvarande sätt som i fråga om valutakurser sådana vinster och förluster som orsakas av indexbundna fordringar eller skulder. Med indexvinster avses här inte sådana indexvinster som kan jämföras med räntekompensation eller någon annan motsvarande kapitalinkomst.

Med realiserade indexvinster avses i näringskattelagens 26 § inte intäkter av ett företags indexbaserade investeringsprodukter. Exempelvis kompensation som betalas på aktieindexlån utgör inte företagets skattepliktiga inkomst enligt 26 § utan enligt näringskattelagens allmänna bestämmelser. Om det är fråga om finansiella instrument som avses ovan i föreslagna 5 § 8—10 punkten eller 8 § 1 mom. 2 a—2 c punkten utgör realiserade värdestegringar och -förluster skattepliktig inkomst respektive avdragbar utgift. På motsvarande sätt avses med realiserad indexförlust på indexbundna skulder inte indexkompensation som måste betalas till investerare. Rätten att dra av indexkompensationen bestäms inte heller i enlighet med 26 §.

27 d §. I lagens 27 d § föreskrivs om skattepliktighet för optionsutställares premier. Den ersättning som utställaren av en option erhåller för sitt åtagande är skattepliktig inkomst under det skatteår då optionen har utställts. Den premie som utställaren av en option med en löptid på högst 18 månader erhåller utgör däremot intäkt för det skatteår under vilket avtalet stängs, utnyttjas eller förfaller. Enligt 4 mom. ska denna paragraf tillämpas endast till den del något annat inte följer av de i momentet nämnda bestämmelserna. Paragrafens 4 mom. föreslås bli så ändrat att paragrafen ska tillämpas om inte något annat föreskrivs i 5 § 8—10 och 13 punkten, 8 § 1 mom. 2 a—2 c och 17 punkten eller i 27 c §.

27 e §. I paragrafens 1 mom. föreslås en sådan ändring att hänvisningen till 5 § 6 a punkten och 8 § 1 mom. 2 a punkten om skattepliktighet och avdragsrätt för realiserade värdestegringar och förluster på kreditinstituts finansiella instrument ändras i överensstämmelse med föreslagna 5 § 9 punkten och 8 § 1 mom. 2 b punkten. Dessutom föreslås att till paragrafen fogas en hänvisning till 5 § 8 punkten och 8 § 1 mom. 2 a punkten

om värdering av andra finansiella instrument än kreditinstituts samt försäkrings- och pensionsanstalters samt till 5 § 12 punkten och 8 § 1 mom. 17 punkten om realiserade värdestegringar och förluster på placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar.

Stegring av det verkliga värdet på placeringar som utgör täckning för både finansiella instrument och fondförsäkringar utgör enligt förslaget skattepliktig inkomst och förluster avdragbar utgift för det skatteår under vilket de har redovisats som intäkter och kostnader i resultaträkningen. Som dessa finansiella instruments och placeringar oavskrivna anskaffningsutgift vid beskattningen betraktas tillgångens ursprungliga anskaffningsutgift ökad respektive minskad med de ovan nämnda poster som vid beskattningen betraktas som intäkter eller kostnader.

27 f §. Till lagen fogas enligt förslaget en ny 27 f § enligt vilken det belopp som enligt 18 § 3 mom. har betalats för aktier får dras av det skatteår under vilken anställda eller personer som hör till ledningen eller styrelsen har tecknat eller fått aktierna. Avsikten är att det belopp som har betalats för aktierna ska vara avdragbart samma skatteår som aktie- eller optionsförmånerna utgör mottagarnas skattepliktiga inkomst.

28 §. Paragrafens 1 mom. ändras enligt förslaget så att omsättningstillgångar kan värderas också till nettorealiseringsvärde enligt de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i bokföringslagen. En förutsättning för användning av nettorealiseringsvärdet som värderingsnivå för omsättningstillgångar vid beskattningen är sålunda att detta värde används också i bokföringen, vilket är möjligt endast för skattskyldiga som upprättar IFRS-bokslut.

Nettorealiseringsvärdet avser en tillgångs beräknade försäljningspris från vilket dragits av de beräknade utgifterna för färdigställande av tillgången samt beräknade nödvändiga utgifter för att genomföra försäljningen. Om de beräknade utgifterna dras av i samband med värderingen av omsättningstillgångarna skulle detta innebära ett undantag från den realiseringsprincip som i allmänhet gäller i fråga om avdragsrätten för utgifter. Bestämmelsen måste betraktas uttryckligen i samband med värdering av omsättningstillgångar och den

innebär sålunda inte någon förändring i fråga om rätten att dra av framtida utgifter över huvud taget.

46 §. I paragrafens 1 mom. föreslås den ändringen att omnämmandet om pensionsanstalter stryks. Paragrafens 3 och 4 mom. upphävs. Försäkrings- och pensionsanstalter ska enligt förslaget övergå till att dra av förväntade kreditförluster på premiefordringar som nedskrivningsförluster i enlighet med lagförslagets 17 § 3 punkten.

I ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs hur avdragna kreditförlustreserveringar ska beaktas som skattepliktig inkomst samt om kreditförlustreserveringarnas maximibelopp under övergångsperioden.

52 a §. I samband med en fusion får delägarna i det överlåtande bolaget som vederlag aktier i det förhållande som deras aktieinnehav utgör av det övertagande bolagets aktier. Enligt förslaget ändras paragrafen så att vederlagsaktierna kan vara nya aktier som emitteras eller egna aktier som redan innehas av bolaget.

52 c §. I samband med en fission får delägarna i det bolag som delas som vederlag aktier i det övertagande bolaget i förhållande till sitt aktieinnehav. Paragrafen föreslås bli så ändrad att vederlagsaktierna kan vara nya aktier som emitteras eller gamla aktier som redan innehas av bolaget.

I paragrafens 1 mom. definieras begreppen total respektive partiell fission. Dessa begrepp aktualiseras vid omstrukturering av aktiebolag. Dessutom föreskrivs i 1 mom. om förutsättningarna för vederlag i samband med fission. Bestämmelsen är så utformad att den i sin ändrade ordalydelse skulle ha kunnat tolkas i strid med dess ursprungligen avsedda innehåll, dvs. så att delningsvederlag förutsätts endast i samband med partiell fission. Enligt högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2008:65 gäller det i bestämmelsen ingående kravet på delningsvederlag också vid total fission. Därför föreslås emellertid att momentet ändras så att förutsättningarna för vederlag i enlighet med direktivet avser både total och partiell fission.

52 d §. I samband med en verksamhetsöverlåtelse får det överlåtande bolagets delägare som vederlag aktier i det övertagande bolaget i förhållande till sitt aktieinnehav.

I paragrafen föreslås en sådan ändring att vederlagsaktierna kan vara nya aktier som emitteras eller gamla aktier som redan innehas av bolaget.

Som det skattepliktiga överlåtelsepriset för det överlåtande bolagets egendom ska räknas den oavskrivna delen av anskaffningsutgiften också i det fall att överföringen av medlen inte sker från de i bokföringen oavskrivna värdena. Det övertagande bolaget kan emellertid inte i beskattningen dra av mera än vad som är möjligt enligt kontinuitetsprincipen. Avskrivningar och övriga kostnader ska dras av från samma värden som de skulle ha dragits av från vid beskattningen av det överlåtande bolaget.

52 f §. Delägarna i det bolag som förvärvas i samband med ett aktiebyte får som vederlag aktier i det andra bolaget i förhållande till sina aktieinnehav. Paragrafens 1 mom. föreslås bli så ändrad att vederlagsaktierna kan vara nya aktier som det förvärvande bolaget emitterar eller gamla aktier som bolaget redan innehar.

1.2 Inkomstskattelagen

45 §. Till denna paragraf föreslås bli fogat ett nytt 4 mom. enligt vilket som överlåtelse vid beskattningen av ett aktiebolag inte anses överlåtelse av egna aktier som aktiebolaget innehar. Överlåtelse av egna aktier betraktas inte som överlåtelse vid beskattningen, oberoende av om aktierna har tilldelats bolaget vid en vederlagsfri emission eller om de har förvärvats eller lösts in hos delägarna. Eftersom det i beskattningshänseende inte då är fråga om en överlåtelse skulle överlåtelsepriset inte betraktas som bolagets skattepliktiga inkomst och anskaffningspriset för aktierna skulle inte heller betraktas som en avdragbar utgift.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Det föreslås att lagarna första gången ska tillämpas vid den beskattning som verkställs för skatteåret 2009. De ändringar i näringskattelagen som avser företagsomstruktureringar ska tillämpas på fusion, total fission

och partiell fission som har verkställts och antecknats i handelsregistret den 1 januari 2009 eller därefter. Lagen ska tillämpas på verksamhetsöverlåtelse och aktiebyte som har skett den 1 januari 2009 eller därefter.

I den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs också att systemet med försäkrings- och pensionsanstalters kreditförlustreserveringar slopas och att nedskrivningsförluster på premiefordringar ska bli direkt avdragbara.

Som försäkrings- och pensionsanstalters avdragbara utgifter för skatteåret 2009 betraktas enligt förslaget det belopp som den 31 december 2008 motsvarar det kumulativa beloppet de i bokföringen avdragna nedskrivningsförlusterna på premiefordringar som avses i 17 § 3 mom.

Som försäkrings- och pensionsanstalters skattepliktiga inkomst för skatteåret 2009 ska med stöd av lagens 46 § räknas före skatteåret 2009 avdragna kreditförlustreserveringar som i beskattningen inte ännu har beaktats som inkomst. På yrkande som den skattskyldige har framfört senast den 31 oktober 2010 ska emellertid kreditförlustreserveringar i lika stora årliga poster räknas som skattepliktig inkomst för skatteåren 2009-2013 till den del som beloppet av de kreditförlustreserveringar som räknas som skattepliktig inkomst för skatteåret 2009 överstiger det i enlighet med den föreslagna ikraftträdandebestämmelsens 3 mom. avdragbara beloppet.

Bestämmelserna om maximibeloppet av försäkrings- och pensionsanstalters kreditförlustreserveringar ska iakttas också under övergångsperioden. Det sammanlagda beloppet av kreditförlustreserveringar som dragits av enligt lagens 46 § 1 mom. och inte ännu beaktats om inkomst vid beskattningen får vid utgången av skatteåren 2009—2013 inte överstiga fem procent av det sammanlagda beloppet av sådana fordringar som en pensionsanstalt har vid skatteårets utgång. Det sammanlagda beloppet av kreditförlustreser-

vingar som dragits av enligt lagens 46 § 3 mom. och inte ännu beaktats om inkomst vid beskattningen får vid utgången av skatteåren 2009—2013 inte överstiga 1 procent av det sammanlagda beloppet av sådana andra fordringar än premiefordringar som en försäkringsanstalt har vid skatteårets utgång. Det sammanlagda beloppet av kreditförlustreserveringar som dragits av enligt lagens 46 § 4 mom. och som inte ännu beaktats som inkomst vid beskattningen får vid utgången av skatteåren 2009—2013 inte överstiga fem procent av det sammanlagda beloppet av sådana andra fordringar än premiefordringar som en försäkringsanstalt som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring har vid skatteårets utgång. Det sammanlagda beloppet av de kreditförlustreserveringar som ett försäkringsbolag som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring gör på basis av premiefordringar får skatteåren 2009—2013 inte överstiga två procent av det sammanlagda beloppet av anstaltens premiefordringar vid skatteårets utgång.

Den del av kreditförlustreserveringarna som överskrider de maximibelopp som avses ovan ska räknas som skattepliktig inkomst för det skatteår då maximibeloppet överskreds.

Sådana värdestegringar och -minskningar som har orsakats av finansiella instrument eller säkringar av verkligt värde som avses i 5 § 8—10 punkten samt i 8 § 1 mom. 2 a—2 b punkten och redovisats i bokföringen före skatteåret 2009 och som vid beskattningen inte räknats som skattepliktiga inkomster eller avdragbara utgifter, ska räknas som skattepliktiga inkomster och avdragbara utgifter för skatteåret 2009. Avsikten är att de ovan nämnda finansiella instrumentens värde vid beskattningen ska motsvara deras bokförda värde.

Med stöd av det som anförs ovan föreslås att Riksdagen antar följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 24 juni 1968 om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 46 § 3 och 4 mom., av dem 3 mom. sådant det lyder i lag 152/1993 och 4 mom. sådant det lyder i lag 511/1998,

ändras 5 och 5 a §, 6 § 1 mom., 6 b § 4 och 7 mom., 8 § 1 mom. 2 a, 15 och 16 punkten samt 4 mom., 14 § 1 mom., 16 § 3 och 8 punkten, 17 §, 18 § 1 mom. 3 punkten, 19 § 2 mom., 26 §, 27 d § 4 mom., 27 e §, 28 § 1 mom., 46 § 1 mom., 52 a § 1 punkten, 52 c § 1 mom., 52 d § 1 och 2 mom. samt 52 f § 1 mom.,

sådana de lyder, 5 § delvis i lagar 1001/1997, 1539/1992, 1160/2002, 717/2004 och 147/2007, 5 a §, 18 § 1 mom. 3 punkten och 19 § 2 mom. i nämnda lag 1539/1992, 6 § 1 mom. delvis i lagar 130/1987, 661/1989, 1164/1990 och 1224/1994 samt i nämnda lagar 1539/1992 och 717/2004, 6 b § 4 och 7 mom. i nämnda lag 717/2004, 8 § 1 mom. 2 a punkten i nämnda lag 147/2007, 15 och 16 punkten i nämnda lag 1539/1992 samt 4 mom. i nämnda lag 717/2004, 14 § 1 mom. i nämnda lag 511/1998, 16 § 3 punkten i nämnda lag 1164/1990 och 16 § 8 punkten i lag 1134/2005, 17 § delvis i nämnda lag 717/2004, 26 § i lag 1094/1976, 27 d § 4 mom. i nämnda lag 1160/2002, 27 e § i lag 1138/2005, 28 § 1 mom. i lag 1090/1978, 46 § 1 mom. i nämnda lag 152/1993, 52 a § 1 punkten, 52 c § 1 mom. och 52 f § 1 mom. i lag 1424/2006 samt 52 d § 1 mom. i sistnämnda lag och 52 d § 2 mom. i lag 1733/1995, samt

fogas till 8 § 1 mom., sådant det lyder delvis i lagar 321/1997 och 1168/2000 samt i nämnda lagar 1001/1977, 661/1989, 1539/1992, 511/1998, 717/2004 och 147/2007, en ny 2 b, 2 c, 17 och 18 punkt, till 16 §, sådan den lyder i lag 859/1981 och i nämnda lagar 1164/1990, 717/2004 och 1134/2005, en ny 9 punkt, till 18 §, sådan den lyder delvis i lag 71/1983 samt i nämnda lagar 1539/1992 och 712/2004, ett nytt 3 mom. samt till lagen en ny 27 f § som följer:

5 §

Ovan i 4 § avsedda skattepliktiga näringsinkomster är bland andra:

1) överlåtelsepris och övriga vederlag för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar samt för andra i näringen använda materiella och immateriella tillgångar, med de undantag som anges i 6 § 1 mom. 1 punkten,

2) ersättning för uthyrning, för utfört arbete eller tjänst och annat dylikt, som utförts i form av näringsverksamhet,

3) så som bestäms i 6 a § dividender, räntor och övriga inkomster av egendom som hör till näringsverksamheten,

4) ersättning för uthyrning av rörelse eller yrke eller därtill hörande egendom, rättighet eller förmån,

5) vinster på finansieringstillgångar,

6) i försäkringsbolags, försäkringsföreningars, försäkringskassors och andra därmed jämförbara försäkringsanstalters samt pensionsstiftelsers bokföring gjorda uppskrivningar av investeringstillgångar,

7) inkomst av överlåtelse av virke samt av rätten att avverka stamvirke.

8) värdestegring på finansiella instrument som innehas för handel, när värdestegringen med stöd av 5 kap. 2 a § i bokföringslagen (1336/1997) eller med stöd av de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i den nämnda lagen har tagits upp som intäkt i resultaträkningen,

9) värdestegring på sådana finansiella instrument och på sådana säkringar av verkligt värde som bokförs till verkligt värde på ett resultatpåverkande sätt och som innehas av kreditinstitut, värdepappersföretag och sådana finansiella institut som är skyldiga att till-

lämpa bokslutsbestämmelserna för kreditinstitut enligt lagen om kreditinstitut (121/2007), när värdestegringen tas upp som intäkt i resultaträkningen med stöd av 151 § i kreditinstitutslagen eller de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i bokföringslagen,

10) värdestegring på sådana finansiella instrument som försäkrings- och pensionsanstalter innehar för handel när värdestegringen tas upp som intäkt i resultaträkningen med stöd av lagstiftningen om försäkrings- och pensionsanstalter,

11) sådan värdestegring på finansiella instrument och säkringar av verkligt värde som avses i 8—10 punkten och som i samband med övergången till värdering till verkligt värde har redovisats i eget kapital,

12) index- och kursvinster på fordringar eller skulder som härrör från näringsverksamheten samt värdestegring på terminsavtal som skyddar skulder eller fordringar mot valutakursförändringar eller på motsvarande säkringsinstrument,

13) värdestegring på placeringar som enligt 8 kap. 19 § i försäkringsbolagslagen (521/2008) utgör täckning för fondförsäkringar och som har tagits upp som intäkt i resultaträkningen.

5 a §

Skattepliktiga är också följande korrigeringsposter:

1) belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 17 § 2 punkten gjorts från finansieringstillgångarna, till de delar som tillgångarnas verkliga värde vid skatteårets slut är högre än deras icke avdragna värde,

2) belopp som motsvarar den nedskrivningsförlust som med stöd av 17 § 3 punkten har dragits av från försäkringspremiefordringar, till den del som nedskrivningsförlusten i bokföringen ska återföras som intäkt i enlighet med lagstiftning om försäkrings- och pensionsanstalter,

3) belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 28 § 1 mom. gjorts från omsättningstillgångarnas anskaffningsutgift, till den del som tillgångens sannolika anskaffningsutgift, överlåtelsepris eller nettorealiseringsvärde enligt de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i bokföringsla-

gen vid skatteårets slut överstiger den återstående anskaffningsutgiften,

4) belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 29 § 1 mom. gjorts från investerings- tillgångarnas anskaffningsutgift, till den del som tillgångens sannolika anskaffningsutgift eller överlåtelsepris vid skatteårets slut överstiger den återstående anskaffningsutgiften,

5) belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 42 § 1 mom. gjorts från anläggningstillgångarnas anskaffningsutgift, till den del som tillgångens verkliga värde vid skatteårets slut är väsentligt högre än den icke avskrivna anskaffningsutgiften.

6 §

Skattepliktig inkomst är inte:

1) enligt vad som föreskrivs i 6 b § sådana överlåtelsepriser för i anläggningstillgångarna ingående aktier som aktiebolag och andelslag vilka bedriver annat än kapitalplaceringverksamhet samt sparbanker och ömsesidiga försäkringsbolag erhållit,

2) belopp som en sammanslutning har fått som aktie- eller andelskapital och annan kapitalinvestering, inklusive vederlag som den fått vid avyttring av egna aktier,

3) sådana av samfund, som upprätthåller el-, tele-, vatten-, avlopps- eller fjärrvärmeledningsnät, uppburna avgifter för anslutning till nätet som återbärs till betalaren,

4) andel av inkomsten för ett dödsbo som skall beskattas såsom en särskild skattskyldig, en delägars andel av en sammanslutnings vinst vid sidan av den andel av inkomsten som skall anses som skattepliktig inkomst för honom och inte heller inkomst som en i Finland bosatt ägare i ett utländskt dödsbo har fått som andel av dödsboets inkomst till den del dödsboet skall betala skatt här för nämnda inkomst,

5) produktionsstöd som har beviljats en inhemsk filmproducent av statens eller Finlands filmstiftelses medel,

6) bostadsrättsavgift som avses i lagen om bostadsrättsbostäder

6 b §

Förlust som uppkommit vid överlåtelse av andra i anläggningstillgångarna ingående ak-

tier än sådana som får överlätas skattefritt får avdras endast från sådana skattepliktiga överlåtelsevinster av aktier som ingår i anläggningstillgångarna som erhållits under skatteåret och de fem därpå följande åren. Begränsningen gäller dock inte avdrag för förluster som uppkommit vid överlåtelse av aktier i sådana bolag som avses i 2 mom. 2 punkten.

Med koncernbolag avses i denna paragraf bolag som hör till en koncern enligt 8 kap. 12 § i aktiebolagslagen (624/2006) eller bolag i vilka en eller flera fysiska personer, juridiska personer eller sådana personer tillsammans har sådant inflytande som avses i 8 kap. 12 § i aktiebolagslagen.

8 §

Ovan i 7 § avsedda avdragbara utgifter är bland andra:

2 a) värdeminskning på finansiella instrument som innehåses för handel, när värdeminskningen med stöd av 5 kap. 2 a § i bokföringslagen eller med stöd av de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i den nämnda lagen har tagits upp som kostnad i resultaträkningen,

2 b) värdeminskning på sådana finansiella instrument och på sådana säkringar av verkligt värde som bokförs till verkligt värde på ett resultatpåverkande sätt och som innehåses av kreditinstitut, värdepappersföretag och sådana finansiella institut som är skyldiga att tillämpa bokslutsbestämmelserna för kreditinstitut enligt lagen om kreditinstitut (121/2007), när värdeminskningen tas upp som kostnad i resultaträkningen med stöd av 151 § i kreditinstitutslagen eller de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i bokföringslagen,

2 c) värdeminskning på sådana finansiella instrument som försäkrings- och pensionsanstalter innehar för handel när värdeminskningen tas upp som kostnad i resultaträkningen med stöd av lagstiftningen om försäkrings- och pensionsanstalter,

15) fastighetsskatt som ska betalas med stöd av fastighetsskattelagen (654/1992), till

den del som den hänför sig till fastigheter som används i näringsverksamheten,

16) utgifter för skogsförnyelse samt för skogsskötsel och drivning,

17) värdeminskning på placeringar som enligt 8 kap. 19 § i försäkringsbolagslagen utgör täckning för fondförsäkringar och som har tagits upp som kostnad i resultaträkningen,

18) sådan värdeminskning av finansiella instrument och säkringar av verkligt värde som avses ovan i 2 a—2 c punkten, vilka i samband med övergången till värdering till verkligt värde har redovisats i eget kapital.

Utgiften för anskaffning av en bolagsandel i ett öppet bolag eller kommanditbolag som ingår i ett i 6 § 1 mom. 1 punkten avsett samfunds anläggningstillgångar är, till den del den överstiger överlåtelsepriset för bolagsandelen, avdragbar endast från sådana skattepliktiga överlåtelsevinster av till anläggningstillgångarna hörande aktier eller bolagsandelar som samfundet erhållit under skatteåret eller de fem därpå följande skatteåren.

14 §

Som anskaffningsutgift för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar anses summan av de rörliga utgifterna för anskaffning och framställning av tillgången. Till anskaffningsutgiften räknas dessutom de fasta utgifter och ränteutgifter som med stöd av 4 kap. 5 § i bokföringslagen eller med stöd av de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i den nämnda lagen har räknats in i tillgångens anskaffningsutgift.

16 §

Såsom utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande anses inte:

3) sådana avgifter för anslutning till el-, tele-, vatten-, avlopps- eller fjärrvärmeledningsnät som återbetalas till den skattskyldige då denne avstår från den förmån som anslutningsavgiften medfört,

8) mutor samt förmåner med karaktär av mutor,

9) belopp som aktiebolag har betalat för egna aktier, med om inte något annat föreskrivs i 18 § 3 mom.

17 §

Ovan i 7 § avsedda avdragbara förluster är i fråga om 2 och 3 punkten med de undantag som nämns i 16 §, bland annat:

1) förluster härrörande av försnillning, stöld eller annat brott, som riktat sig mot finansieringstillgångar, och

2) värdenedgångar på försäljningsfordringar samt slutliga konstaterade värdenedgångar på övriga finansieringstillgångar,

3) sådana nedskrivningsförluster på försäkrings- och pensionsanstalters premiefordringar som enligt lagstiftningen om försäkrings- och pensionsanstalter i resultaträkningen har redovisats som kostnader samt sådana nedskrivningar på andra fordringar som konstaterats vara slutliga.

18 §

Avdragbara utgifter är även:

3) index- och kursförluster på skulder eller fordringar som härrör från näringsverksamheten samt värdeminskning på terminsavtal som skyddar skulder eller fordringar mot valutakursförändringar eller på motsvarande säkringsinstrument.

Med avvikelse från 16 § 9 punkten är det belopp avdragbart som ett aktiebolag har betalat för egna aktier som det överlåtit till anställda, likväl högst aktiernas verkliga värde vid emissions- eller tekningsstidpunkten, efter att tekningspris som betalats av mottagarna har dragits av, om aktiebolaget har förvärvat aktierna vid offentlig handel enligt 3 § i värdepappersmarknadslagen eller vid motsvarande offentlig handel i något annat land än Finland.

19 §

Om den skattskyldige i enlighet med 5 kap. 4 § i bokföringslagen eller i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i bokföringslagen i sitt bokslut har redovisat en inkomst av en prestation som kräver lång framställningstid så-

som intäkt på grundvalen av tillverkningsgraden, ska den inkomst som avses ovan räknas som intäkt för skatteåret.

26 §

Sådana kursvinster på skulder och fordringar som härrör från näringsverksamheten, med undantag för finansiella instrument enligt 5 § 8—10 och 13 punkten i denna lag vilka värderas till verkligt värde, och som intäktsförts i resultaträkningen utgör intäkt för det skatteår och kursförluster kostnad för det skatteår under vilket kursen på utländsk valuta har förändrats. Om sådana skulder eller fordringar som avses ovan skyddas mot valutakursförändringar med terminsavtal eller motsvarande säkringsinstrument, utgör en orealiserad värdestegring på säkringsinstrumentet intäkt för det skatteår och en värdeminskning kostnad för det skatteår under vilket ökningen eller minskningen har tagits upp som intäkt eller kostnad i resultaträkningen.

Indexvinster på skulder och fordringar som härrör från näringsverksamheten och har intäktsförts i resultaträkningen utgör intäkt och indexförluster kostnad för det skatteår under vilket pris- eller kostnadsindex eller någon annan jämförelsegrund har förändrats.

27 d §

Vad som föreskrivs i denna paragraf tillämpas om inte något annat föreskrivs i 5 § 8—10 och 13 punkten, 8 § 1 mom. 2 a—2 c och 17 punkten eller i 27 e §.

27 e §

De värdestegringar på finansiella instrument och placeringar som avses i 5 § 8—10 och 13 punkten samt 8 § 1 mom. 2 a—2 c och 17 punkten är skattepliktig inkomst och värdeminskningar på dem avdragsgill utgift för det skatteår under vilket posterna har tagits upp som intäkter och kostnader i resultaträkningen. Den vid beskattningen oavskrivna anskaffningsutgiften för ovan avsedda finansiella instrument och placeringar utgör egendomens ursprungliga anskaffningsutgift ökat och minskat med de ovan avsedda

beloppen som vid beskattningen räknas som intäkter eller kostnader.

27 f §

Det belopp enligt 18 § 3 mom. som har betalats för egna aktier får dras av det skatteår då de aktier som ska överlätas till anställda tecknas eller emitteras.

28 §

Anskaffningsutgiften för omsättningstillgångar utgör kostnad för det skatteår, varunder omsättningstillgångarna överlätits, förbrukats eller förlorats. Anskaffningsutgiften för de omsättningstillgångar som den skattskyldige innehar vid skatteårets utgång utgör dock kostnad för skatteåret till den del varmed den överstiger utgiften för anskaffning av motsvarande omsättningstillgångar vid skatteårets utgång eller det överlåtelsepris som vid samma tidpunkt sannolikt skulle erhållas för ifrågavarande omsättningstillgångar eller det i 7 a kap. 1 § i bokföringslagen avsett nettorealiseringsvärde.

46 §

En depositionsbank samt ett kreditinstitut får dra av en under skatteåret gjord kreditförlustreservering, vars belopp är högst 0,6 procent av summan av institutets eller anstaltens fordringar vid skatteårets utgång. Det sammanlagda beloppet av oupplösta kreditförlustreserveringar som gjorts under skatteåret eller tidigare får dock inte överstiga 5 procent av summan av institutets eller anstaltens fordringar vid skatteårets utgång. Har en depositionsbank med stöd av affärsbankslagen (1269/90), sparbankslagen (1270/90) eller andelsbankslagen (1271/90) eller ett kreditinstitut med stöd av lagen om finansieringsverksamhet (1544/91) överfört sina kreditförlustreserveringar till en reservfond, får det sammanlagda beloppet av de oupplösta kreditförlustreserveringar som banken eller kreditinstitutet gjort under skatteåret eller tidigare inte överstiga det högsta beloppet av ovan angivna kreditförlustreserveringar minskat med överföringen till reservfonden.

52 a §

Med *fusion* avses arrangemang där

1) ett eller flera aktiebolag (*överlåtande bolag*) genom upplösning utan likvidationsförfarande överför alla sina tillgångar och skulder till ett annat aktiebolag (*övertagande bolag*) och där aktieägarna i det överlåtande bolaget som vederlag får nya aktier, som emitteras eller egna aktier som innehas av det övertagande bolaget, i förhållande till de aktier de ägde; som vederlag får också lämnas pengar, dock högst 10 procent av det sammanlagda nominella värdet av de aktier som lämnas som vederlag eller, om nominellt värde saknas, av den del av det inbetalade aktiekapitalet som motsvarar aktierna, eller

52 c §

Med *fission* avses i 1 och 2 punkten avsett arrangemang där aktieägarna i det överlåtande bolaget, i förhållande till de aktier de ägde, som vederlag får nya aktier som emitteras eller egna aktier som innehas av vart och ett av de övertagande bolagen; som vederlag får också lämnas pengar, dock högst 10 procent av det nominella värdet av de aktier som lämnas som vederlag eller, om nominellt värde saknas, av den del av det inbetalade aktiekapitalet i bolaget som motsvarar aktierna och där:

1) ett aktiebolag upplöses utan likvidationsförfarande så att dess tillgångar och skulder överförs till två eller flera aktiebolag (*total fission*), eller

2) ett aktiebolag utan likvidationsförfarande och utan att det upplöses överför en eller flera verksamhetsgrenar som sådana till ett eller flera aktiebolag och lämnar åtminstone en verksamhetsgren i det överlåtande bolaget (*partiell fission*).

52 d §

Med *verksamhetsöverlåtelse* avses ett arrangemang där ett aktiebolag (*överlåtande bolag*) överlåter de tillgångar som hör till antingen alla eller en eller flera verksamhetsgrenar, de skulder som hänför sig till de tillgångar som överförs och de reserver som hänför sig till den verksamhet som överförs

till ett aktiebolag (*övertagande bolag*) som fortsätter den överförda verksamheten och som vederlag erhåller nya aktier som emitteras eller egna aktier innehas av det övertagande bolaget.

Vid beskattningen av det överlåtande bolaget räknas som skattepliktigt överlåtelsepris för den överlåtna egendomen den vid beskattningen oavskrivna delen av anskaffningsvärdet.

52 f §

Med *aktiebyte* avses ett arrangemang där ett aktiebolag skaffar en sådan andel av aktierna i ett annat aktiebolag att de aktier det förstnämnda bolaget äger medför mera än hälften av det röstetal som alla aktier i det andra bolaget medför eller, om aktiebolaget redan har mera än hälften av röstetalet, skaffar flera aktier i detta bolag och som vederlag till aktieägarna i det andra bolaget ger nya aktier som det emitterar eller egna aktier som det innehar. Som vederlag får också lämnas pengar, dock inte mera än 10 procent av det nominella värdet av de aktier som givits som vederlag eller, om nominellt värde saknas, av den del av det inbetalade aktiekapitalet som motsvarar aktierna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas för första gången vid den beskattning som verkställs för år 2009. Lagen tillämpas på fusion, total fission och partiell fission vars verkställighet har antecknats i handelsregistret den 1 januari 2009 eller därefter. Lagen tillämpas på verksamhetsöverlåtelse och aktiebyte som har skett den 1 januari 2009 eller därefter.

Försäkrings- och pensionsanstalter får skatteåret 2009 dra av utgifter som motsvarar det kumulativa belopp som de i bokföringen avdragna nedskrivningsförlusterna på premiefordringar enligt 17 § 3 mom. uppgår till den 31 december 2008.

Som försäkrings- och pensionsanstalters skattepliktiga inkomster för skatteåret 2009 räknas enligt lagens 46 § sådana före skatteåret 2009 avdragna kreditförlustreserveringar

som inte ännu har beaktats som inkomst vid beskattningen.

Sådana kreditförlustreserveringar enligt 4 mom. som den skattskyldige yrkat senast den 31 oktober 2010 ska emellertid i lika stora årliga poster räknas som skattepliktig inkomst för skatteåren 2009—2013 till den del som de kreditförlustreserveringar som räknas som skattepliktig inkomst för skatteåret 2009 överstiger det i enlighet med denna paragrafs 3 mom. avdragbara beloppet.

Det sammanlagda beloppet av kreditförlustreserveringar som dragits av i enlighet med lagens 46 § 1 mom. och som inte ännu beaktats som inkomst vid beskattningen får vid utgången av skatteåren 2009—2013 inte överstiga fem procent av det sammanlagda beloppet av sådana fordringar som en pensionsanstalt har vid skatteårets utgång.

Det sammanlagda beloppet av kreditförlustreserveringar som dragits av i enlighet med lagens 46 § 3 mom. och som inte ännu beaktats som inkomst vid beskattningen får vid utgången av skatteåren 2009—2013 inte överstiga en procent av det sammanlagda beloppet av sådana andra fordringar än premiefordringar som en försäkringsanstalt har vid skatteårets utgång.

Det sammanlagda beloppet av kreditförlustreserveringar som dragits av i enlighet med lagens 46 § 4 mom. och som inte ännu beaktats som inkomst vid beskattningen får vid utgången av skatteåren 2009—2013 inte överstiga fem procent av det sammanlagda beloppet av sådana andra fordringar än premiefordringar som en försäkringsanstalt som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring har vid skatteårets utgång. Det sammanlagda beloppet av anstaltens kreditförlustreserveringar för premiefordringar får inte överstiga två procent av anstaltens sammanlagda premiefordringar vid skatteårets utgång.

Den del av kreditförlustreserveringarna som överskrider maximibeloppet enligt 6—8 mom. ska räknas som skattepliktig inkomst för det skatteår då maximibeloppet överskreds.

Sådana värdestegringar och värdeminskingar på finansiella instrument som avses i 5 § 8—10 punkten samt i 8 § 1 mom. 2 a—2 c punkten samt på säkringar av verkligt värde, vilka redovisats i bokföringen före

skatteåret 2009 och inte räknats som skattepliktiga inkomster eller avdragbara utgifter vid beskattningen, ska räknas som skattepliktiga inkomster och avdragbara utgifter för skatteåret 2009.

2.

Lag

om ändring av 45 § i inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 45 § i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992), sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1734/1995, 980/1999 och 1136/2005, ett nytt 4 mom. som följer:

45 §

Skatteplikt för överlåtelsevinst

Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen ska första gången tillämpas vid beskattningen för 2009.

Som överlåtelse anses vid beskattningen av ett aktiebolag inte överlåtelse av egna aktier som aktiebolaget innehar.

Helsingfors den 17 oktober 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Finansminister *Jyrki Katainen*

1.

Lag**om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 24 juni 1968 om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 46 § 3 och 4 mom., av dem 3 mom. sådant det lyder i lag 152/1993 och 4 mom. sådant det lyder i lag 511/1998,

ändras 5 och 5 a §, 6 § 1 mom., 6 b § 4 och 7 mom., 8 § 1 mom. 2 a, 15 och 16 punkten samt 4 mom., 14 § 1 mom., 16 § 3 och 8 punkten, 17 §, 18 § 1 mom. 3 punkten, 19 § 2 mom., 26 §, 27 d § 4 mom., 27 e §, 28 § 1 mom., 46 § 1 mom., 52 a § 1 punkten, 52 c § 1 mom., 52 d § 1 och 2 mom. samt 52 f § 1 mom.,

sådana de lyder, 5 § delvis i lagar 1001/1997, 1539/1992, 1160/2002, 717/2004 och 147/2007, 5 a §, 18 § 1 mom. 3 punkten och 19 § 2 mom. i nämnda lag 1539/1992, 6 § 1 mom. delvis i lagar 130/1987, 661/1989, 1164/1990 och 1224/1994 samt i nämnda lagar 1539/1992 och 717/2004, 6 b § 4 och 7 mom. i nämnda lag 717/2004, 8 § 1 mom. 2 a punkten i nämnda lag 147/2007, 15 och 16 punkten i nämnda lag 1539/1992 samt 4 mom. i nämnda lag 717/2004, 14 § 1 mom. i nämnda lag 511/1998, 16 § 3 punkten i nämnda lag 1164/1990 och 16 § 8 punkten i lag 1134/2005, 17 § delvis i nämnda lag 717/2004, 26 § i lag 1094/1976, 27 d § 4 mom. i nämnda lag 1160/2002, 27 e § i lag 1138/2005, 28 § 1 mom. i lag 1090/1978, 46 § 1 mom. i nämnda lag 152/1993, 52 a § 1 punkten, 52 c § 1 mom. och 52 f § 1 mom. i lag 1424/2006 samt 52 d § 1 mom. i sistnämnda lag och 52 d § 2 mom. i lag 1733/1995, samt

fogas till 8 § 1 mom., sådant det lyder delvis i lagar 321/1997 och 1168/2000 samt i nämnda lagar 1001/1977, 661/1989, 1539/1992, 511/1998, 717/2004 och 147/2007, en ny 2 b, 2 c, 17 och 18 punkt, till 16 §, sådan den lyder i lag 859/1981 och i nämnda lagar 1164/1990, 717/2004 och 1134/2005, en ny 9 punkt, till 18 §, sådan den lyder delvis i lag 71/1983 samt i nämnda lagar 1539/1992 och 712/2004, ett nytt 3 mom. samt till lagen en ny 27 f § som följer:

Gällande lydelse

5 §

Ovan i 4 § avsedda skattepliktiga näringsinkomster äro bland andra:

1) överlåtelsepris och övriga vederlag för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar samt för andra i näringen använda materiella och immateriella nyttigheter, med de undantag som anges i 6 § 1 mom. 1 punkten,

2) ersättning för uthyrning, för utfört arbete eller tjänst och annat dylikt, som utförts i form av näringsverksamhet,

3) så som bestäms i 6 a § dividender, räntor och övriga inkomster av egendom som hör till näringsverksamheten,

4) ersättning för uthyrning av rörelse eller yrke eller därtill hörande egendom, rättighet

Föreslagen lydelse

5 §

Ovan i 4 § avsedda skattepliktiga näringsinkomster *är* bland andra:

1) överlåtelsepris och övriga vederlag för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar samt för andra i näringen använda materiella och immateriella tillgångar, med de undantag som anges i 6 § 1 mom. 1 punkten,

2) ersättning för uthyrning, för utfört arbete eller tjänst och annat dylikt, som utförts i form av näringsverksamhet,

3) så som bestäms i 6 a § dividender, räntor och övriga inkomster av egendom som hör till näringsverksamheten,

4) ersättning för uthyrning av rörelse eller yrke eller därtill hörande egendom, rättighet

eller förmån,

5) vinster på finansieringstillgångar,

6) i försäkringsbolags, försäkringsföreningars, försäkringskassors och andra därmed jämförbara försäkringsanstalters samt pensionsstiftelsers bokföring gjorda uppskrivningar av investeringstillgångar,

6 a) de värdestegringar på i 151 § 1 mom. i kreditinstitutslagen (121/2007) avsedda finansiella instrument som innehas för handel, vilka med stöd av nämnda paragrafs 5 mom. eller motsvarande utländsk lagstiftning har bokförts som intäkter, samt

7) inkomst av överlåtelse av virke samt av rätten att avverka stamvirke.

eller förmån,

5) vinster på finansieringstillgångar,

6) i försäkringsbolags, försäkringsföreningars, försäkringskassors och andra därmed jämförbara försäkringsanstalters samt pensionsstiftelsers bokföring gjorda uppskrivningar av investeringstillgångar,

7) inkomst av överlåtelse av virke samt av rätten att avverka stamvirke.

8) värdestegring på finansiella instrument som innehas för handel, när värdestegringen med stöd av 5 kap. 2 a § i bokföringslagen (1336/1997) eller med stöd av de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i den nämnda lagen har tagits upp som intäkt i resultaträkningen,

9) värdestegring på sådana finansiella instrument och på sådana säkringar av verkligt värde som bokförs till verkligt värde på ett resultatpåverkande sätt och som innehas av kreditinstitut, värdepappersföretag och sådana finansiella institut som är skyldiga att tillämpa bokslutsbestämmelserna för kreditinstitut enligt lagen om kreditinstitut (121/2007), när värdestegringen tas upp som intäkt i resultaträkningen med stöd av 151 § i kreditinstitutslagen eller de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i bokföringslagen,

10) värdestegring på sådana finansiella instrument som försäkrings- och pensionsanstalter innehar för handel när värdestegringen tas upp som intäkt i resultaträkningen med stöd av lagstiftningen om försäkrings- och pensionsanstalter,

11) sådan värdestegring på finansiella instrument och säkringar av verkligt värde som avses i 8—10 punkten och som i samband med övergången till värdering till verkligt värde har redovisats i eget kapital,

12) index- och kursvinster på fordringar eller skulder som härrör från näringsverksamheten samt värdestegring på terminsavtal som skyddar skulder eller fordringar mot valutakursförändringar eller på motsvarande säkringsinstrument,

13) värdestegring på placeringar som enligt 8 kap. 19 § i försäkringsbolagslagen (521/2008) utgör täckning för fondförsäkringar och som har tagits upp som intäkt i resultaträkningen.

5 a §

Skattepliktiga är också följande korrigeringsposter:

1) ett belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 17 § 2 punkten gjorts från finansieringstillgångarna, till de delar som tillgångarnas gängse värde vid skatteårets slut är högre än deras icke avdragna värde,

2) ett belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 28 § 1 mom. gjorts från anskaffningsutgiften för omsättningstillgångarna, till de delar som nyttighetens sannolika anskaffningsutgift eller överlåtelsepris vid skatteårets slut överstiger den återstående anskaffningsutgiften för den,

3) ett belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 29 § 1 mom. gjorts från anskaffningsutgiften för investeringstillgångarna, till de delar som nyttighetens sannolika anskaffningsutgift eller överlåtelsepris vid skatteårets slut överstiger den återstående anskaffningsutgiften för den,

4) ett belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 42 § 1 mom. gjorts från anskaffningsutgiften för anläggningstillgångarna, till de delar som aktiens gängse värde vid skatteårets slut är väsentligt högre än den icke avskrivna anskaffningsutgiften för den.

6 §

Skattepliktig inkomst är icke:

1) så som bestäms i 6 b § sådana överlåtelsepriser för i anläggningstillgångarna ingående aktier som aktiebolag och andelslag vilka bedriver annat än kapitalplaceringsverksamhet samt sparbanker och ömsesidiga försäk-

5 a §

Skattepliktiga är också följande korrigeringsposter:

1) belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 17 § 2 punkten gjorts från finansieringstillgångarna, till de delar som tillgångarnas verkliga värde vid skatteårets slut är högre än deras icke avdragna värde,

2) belopp som motsvarar den nedskrivningsförlust som med stöd av 17 § 3 punkten har dragits av från försäkringspremiefordringar, till den del som nedskrivningsförlusten i bokföringen ska återföras som intäkt i enlighet med lagstiftning om försäkrings- och pensionsanstalter,

3) belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 28 § 1 mom. gjorts från omsättningstillgångarnas anskaffningsutgift, till den del som tillgångens sannolika anskaffningsutgift, överlåtelsepris eller nettorealiseringsvärde enligt de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i bokföringslagen vid skatteårets slut överstiger den återstående anskaffningsutgiften,

4) belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 29 § 1 mom. gjorts från investeringstillgångarnas anskaffningsutgift, till den del som tillgångens sannolika anskaffningsutgift eller överlåtelsepris vid skatteårets slut överstiger den återstående anskaffningsutgiften,

5) belopp motsvarande ett avdrag som med stöd av 42 § 1 mom. gjorts från anläggningstillgångarnas anskaffningsutgift, till den del som tillgångens verkliga värde vid skatteårets slut är väsentligt högre än den icke avskrivna anskaffningsutgiften.

6 §

Skattepliktig inkomst är icke:

1) enligt vad som föreskrivs i 6 b § sådana överlåtelsepriser för i anläggningstillgångarna ingående aktier som aktiebolag och andelslag vilka bedriver annat än kapitalplaceringsverksamhet samt sparbanker och ömsesi-

ringsbolag erhållit,

2) belopp, vilka samfund erhållit såsom aktie- eller andelskapital och annan kapitalinvestering,

3) sådana av samfund, som upprätthåller el-, tele-, vatten-, avlopps- eller fjärrvärmeledningsnät, uppburna avgifter för anslutning till nätet som återbärs till betalaren *eller berättigar till förmåner som betalaren har rätt att överföra på tredje man,*

4) andel av inkomsten för ett dödsbo som skall beskattas såsom en särskild skattskyldig, en delägares andel av en sammanslutnings vinst vid sidan av den andel av inkomsten som skall anses som skattepliktig inkomst för honom eller vad en i Finland bosatt ägare i ett utländskt dödsbo har fått i andel av dödsboets inkomst till den del dödsboet skall betala skatt här för nämnda inkomst,

5) upphävts

6) produktionsstöd som har beviljats en inhemsk filmproducent av statens eller Finlands filmstiftelses medel,

7) bostadsrättsavgift som avses i lagen om bostadsrättsbostäder (650/1990).

diga försäkringsbolag erhållit,

2) belopp *som en sammanslutning har fått* som aktie- eller andelskapital och annan kapitalinvestering, *inklusive vederlag som det fått vid avyttring av egna aktier.*

3) sådana av samfund, som upprätthåller el-, tele-, vatten-, avlopps- eller fjärrvärmeledningsnät, uppburna avgifter för anslutning till nätet som återbärs till betalaren,

4) andel av inkomsten för ett dödsbo som skall beskattas såsom en särskild skattskyldig, en delägares andel av en sammanslutnings vinst vid sidan av den andel av inkomsten som skall anses som skattepliktig inkomst för honom och inte heller inkomst som en i Finland bosatt ägare i ett utländskt dödsbo har fått som andel av dödsboets inkomst till den del dödsboet skall betala skatt här för nämnda inkomst,

5) produktionsstöd som har beviljats en inhemsk filmproducent av statens eller Finlands filmstiftelses medel,

6) bostadsrättsavgift som avses i lagen om bostadsrättsbostäder

6 b §

Förlust som uppkommit vid överlåtelse av andra i anläggningstillgångarna ingående aktier än sådana som får överlåtas skattefritt får avdras endast från sådana skattepliktiga vinster av aktieöverlåtelser som erhållits under skatteåret och de fem därpå följande åren. Begränsningen gäller dock inte avdrag för förluster som uppkommit vid överlåtelse av aktier i sådana bolag som avses i 2 mom. 2 punkten.

Med koncernbolag avses i denna paragraf bolag som ingår i en i 1 kap. 3 § i lagen om aktiebolag (734/1978) avsedd koncern, eller sådana bolag där i samtliga en eller flera fysiska personer, juridiska personer eller fysiska och juridiska personer tillsammans har en

6 b §

Förlust som uppkommit vid överlåtelse av andra i anläggningstillgångarna ingående aktier än sådana som får överlåtas skattefritt får avdras endast från sådana skattepliktiga *överlåtelsevinster av aktier som ingår i anläggningstillgångarna* som erhållits under skatteåret och de fem därpå följande åren. Begränsningen gäller dock inte avdrag för förluster som uppkommit vid överlåtelse av aktier i sådana bolag som avses i 2 mom. 2 punkten.

Med koncernbolag avses i denna paragraf bolag som hör till en koncern enligt 8 kap. 12 § i aktiebolagslagen (624/2006) eller bolag i vilka en eller flera fysiska personer, juridiska personer eller sådana personer tillsammans har sådant inflytande som avses i 8

sådan bestämmanderätt som motsvarar den i 1 kap. 3 § i lagen om aktiebolag avsedda bestämmanderätten.

kap. 12 § i aktiebolagslagen.

8 §

Ovan i 7 § avsedda avdragbara utgifter äro bland andra:

2 a) de värdeminskningar på fordringsbevis, värdepapper och derivativinstrument som utgör finansiella instrument som innehas för handel enligt 151 § 1 mom. i kreditinstitutslagen, när värdeminskningarna med stöd av nämnda paragrafs 5 mom. eller motsvarande utländsk lagstiftning har bokförts som kostnader,

8 §

Ovan i 7 § avsedda avdragbara utgifter är bland andra:

2 a) värdeminskning på finansiella instrument som innehas för handel, när värdeminskningen med stöd av 5 kap. 2 a § i bokföringslagen eller med stöd av de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i den nämnda lagen har tagits upp som kostnad i resultaträkningen,

2 b) värdeminskning på sådana finansiella instrument och på sådana säkringar av verkligt värde som bokförs till verkligt värde på ett resultatpåverkande sätt och som innehas av kreditinstitut, värdepappersföretag och sådana finansiella institut som är skyldiga att tillämpa bokslutsbestämmelserna för kreditinstitut enligt lagen om kreditinstitut (121/2007), när värdeminskningen tas upp som kostnad i resultaträkningen med stöd av 151 § i kreditinstitutslagen eller de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i bokföringslagen,

2 c) värdeminskning på sådana finansiella instrument som försäkrings- och pensionsanstalter innehar för handel när värdeminskningen tas upp som kostnad i resultaträkningen med stöd av lagstiftningen om försäkrings- och pensionsanstalter,

15) fastighetsskatt som skall betalas med stöd av fastighetsskattelagen (654/92), till den del som den hänför sig till fastigheter som används i näringsverksamheten, samt

16) utgifter för skogsförnyelse samt för skogsskötsel och drivning.

15) fastighetsskatt som skall betalas med stöd av fastighetsskattelagen (654/1992), till den del som den hänför sig till fastigheter som används i näringsverksamheten,

16) utgifter för skogsförnyelse samt för skogsskötsel och drivning;

17) värdeminskning på placeringar som enligt 8 kap. 19 § i försäkringsbolagslagen utgör täckning för fondförsäkringar och som har tagits upp som kostnad i resultaträkningen,

18) sådan värdeminskning av finansiella instrument och säkringar av verkligt värde som avses ovan i 2 a—2 c punkten, vilka i samband med övergången till värdering till

Utgiften för anskaffning av en bolagsandel i ett öppet bolag eller kommanditbolag som ingår i ett i 6 § 1 mom. 1 punkten avsett samfunds anläggningstillgångar är, till den del den överstiger överlåtelsepriset för bolagsandelen, avdragbar endast från sådana skattepliktiga överlåtelsevinster av aktier eller bolagsandelar som samfundet erhållit under skatteåret eller de fem därpå följande skatteåren.

14 §

Som anskaffningsutgift för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar anses summan av de rörliga utgifterna för anskaffning och framställning av nyttigheten. Till anskaffningsutgiften räknas dessutom de fasta utgifter och ränteutgifter som med stöd av 4 kap. 5 § bokföringslagen (1336/1997) räknats in i anskaffningsutgiften för nyttigheten.

16 §

Såsom utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande anses inte:

3) sådana avgifter för anslutning till el-, tele-, vatten-, avlopps- eller fjärrvärmeledningsnät som återbetalas till den skattskyldige då denne avstår från den förmån som anslutningsavgiften medfört *eller som berättigar till förmåner som den skattskyldige har rätt att överföra på tredje man;*

8) mutor samt förmåner med karaktär av mutor.

17 §

Ovan i 7 § avsedda avdragbara förluster äro bland andra:

verkligt värde har redovisats i eget kapital.

Utgiften för anskaffning av en bolagsandel i ett öppet bolag eller kommanditbolag som ingår i ett i 6 § 1 mom. 1 punkten avsett samfunds anläggningstillgångar är, till den del den överstiger överlåtelsepriset för bolagsandelen, avdragbar endast från sådana skattepliktiga överlåtelsevinster av *till anläggningstillgångarna hörande* aktier eller bolagsandelar som samfundet erhållit under skatteåret eller de fem därpå följande skatteåren.

14 §

Som anskaffningsutgift för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar anses summan av de rörliga utgifterna för anskaffning och framställning av *tillgången*. Till anskaffningsutgiften räknas dessutom de fasta utgifter och ränteutgifter som med stöd av 4 kap. 5 § i bokföringslagen *eller med stöd av de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i den nämnda lagen* har räknats in i *tillgångens* anskaffningsutgift.

16 §

Såsom utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande anses inte:

3) sådana avgifter för anslutning till el-, tele-, vatten-, avlopps- eller fjärrvärmeledningsnät som återbetalas till den skattskyldige då denne avstår från den förmån som anslutningsavgiften medfört,

8) mutor samt förmåner med karaktär av mutor,

9) *belopp som aktiebolag har betalat för egna aktier, med om inte något annat föreskrivs i 18 § 3 mom.*

17 §

Ovan i 7 § avsedda avdragbara förluster är *i fråga om 2—3 punkten med de undantag*

- 1) förluster härrörande av försnillning, stöld eller annat brott, som riktat sig mot finansieringstillgångar, och
- 2) värdenedgångar på försäljningsfordringar samt slutliga konstaterade värdenedgångar på övriga finansieringstillgångar, *med de undantag som anges i 16 §.*

som nämns i 16 §, bland andra:

- 1) förluster härrörande av försnillning, stöld eller annat brott, som riktat sig mot finansieringstillgångar, och
- 2) värdenedgångar på försäljningsfordringar samt slutliga konstaterade värdenedgångar på övriga finansieringstillgångar,

3) sådana nedskrivningsförluster på försäkrings- och pensionsanstalters premiefordringar som enligt lagstiftningen om försäkrings- och pensionsanstalter i resultaträkningen har redovisats som kostnader samt sådana nedskrivningar på andra fordringar som konstaterats vara slutliga.

18 §

Avdragbara utgifter äro även:

- 3) index- och kursförluster på skuld eller fordran som härrör av näringsverksamheten,

18 §

Avdragbara utgifter är även:

- 3) index- och kursförluster på skulder eller fordringar som härrör från näringsverksamheten samt värdeminskning på terminsavtal som skyddar skulder eller fordringar mot valutakursförändringar eller på motsvarande säkringsinstrument.

Med avvikelse från 16 § 9 punkten är det belopp avdragbart som ett aktiebolag har betalat för egna aktier som det överlåtit till anställda, likväl högst aktiernas verkliga värde vid emissions- eller tekningstidpunkten, efter att tekningspris som betalats av mottagarna har dragits av, om aktiebolaget har förvärvat aktierna vid offentlig handel enligt 3 § i värdepappersmarknadslagen eller vid motsvarande offentlig handel i något annat land än Finland.

19 §

Om den skattskyldige så som avses i 16 § 2 mom. bokföringslagen i sitt bokslut har upptagit en inkomst av en prestation som kräver lång framställningstid såsom intäkt på grundvalen av tillverkningsgraden, skall den inkomst som avses i det nämnda stadgandet räknas som intäkt för skatteåret.

19 §

Om den skattskyldige i enlighet med 5 kap. 4 § i bokföringslagen eller i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i bokföringslagen i sitt bokslut har redovisat en inkomst av en prestation som kräver lång framställningstid såsom intäkt på grundvalen av tillverkningsgraden, ska den inkomst som avses ovan räknas som intäkt för skatteåret.

26 §

Kurs- och indexförluster på gäld, vilka härröra av näringsverksamhet, avdragas såsom kostnad för det skatteår, varunder kursen på utländsk valuta eller pris- eller kostnadsindex eller annan jämförelsegrund förändrats, eller, om skattskyldig det yrkar, såsom kostnad för senare skatteår, likväl så, att nämnda förluster skola avdragas senast från intäkterna för det skatteår, varunder det mot förlusten svarande beloppet erlagts.

26 §

Sådana kursvinster på skulder och fordringar som härrör från näringsverksamheten, med undantag för finansiella instrument som enligt 5 § 8—10 och 13 punkten i denna lag ska värderas till verkligt värde, och som intäktsförts i resultaträkningen utgör intäkt för det skatteår och kursförluster kostnad för det skatteår under vilket kursen på utländsk valuta har förändrats. Om sådana skulder eller fordringar som avses ovan skyddas mot valutakursförändringar med terminsavtal eller motsvarande säkringsinstrument, utgör en orealiserad värdestegring på säkringsinstrumentet intäkt för det skatteår och en värdeminskning kostnad för det skatteår under vilket ökningen eller minskningen har redovisats som intäkt eller kostnad i resultaträkningen.

Indexvinster på skulder och fordringar som härrör från näringsverksamheten och har intäktsförts i resultaträkningen utgör intäkt och indexförluster kostnad för det skatteår under vilket pris- eller kostnadsindex eller någon annan jämförelsegrund har förändrats.

27 d §

Vad som bestäms i denna paragraf tillämpas till den del något annat inte följer av bestämmelserna i 5 § 6 a-punkten, 8 § 1 mom. 2 a-punkten och 27 e §.

27 d §

Vad som föreskrivs i denna paragraf tillämpas om inte något annat föreskrivs i 5 § 8—10 och 13 punkten, 8 § 1 mom. 2 a—2 b och 17 punkten eller i 27 e §.

27 e §

De värdestegringar på finansiella instrument som avses i 5 § 6 a-punkten och 8 § 1 mom. 2 a-punkten är skattepliktig inkomst och deras värdenedgångar avdragsgill utgift för det skatteår under vilket posterna har bokförts som intäkter och kostnader. Den vid beskattningen oavskrivna anskaffningsutgiften för ovan avsedda finansiella instrument utgör egendomens ursprungliga anskaffningsutgift ökad och minskad med de ovan avsedda beloppen som vid beskattningen räknas som intäkter eller kostnader.

27 e §

De värdestegringar på finansiella instrument och placeringar som avses i 5 § 8—10 och 13 punkten samt 8 § 1 mom. 2 a—2 c och 17 punkten är skattepliktig inkomst och värdeminskningar på dem avdragsgill utgift för det skatteår under vilket posterna har redovisats som intäkter och kostnader i resultaträkningen. Den vid beskattningen oavskrivna anskaffningsutgiften för ovan avsedda finansiella instrument och placeringar utgör egendomens ursprungliga anskaffningsutgift ökat och minskat med de ovan avsedda beloppen som vid beskattningen räknas som intäkter eller kostnader.

28 §

Anskaffningsutgiften för omsättningstillgångar utgör kostnad för det skatteår, varunder omsättningstillgångarna överlåtits, förbrukats eller förlorats. Anskaffningsutgiften för de omsättningstillgångar, som den skattskyldige innehar vid skatteårets utgång, utgör dock kostnad för skatteåret till den del, varmed den överstiger utgiften för anskaffning av motsvarande omsättningstillgångar vid skatteårets utgång eller det överlåtelsepris, som vid samma tidpunkt sannolikt skulle erhållas för ifrågavarande omsättningstillgångar.

46 §

En depositionsbank samt ett kreditinstitut och en pensionsanstalt får dra av en under skatteåret gjord kreditförlustreservering, vars belopp är högst 0,6 procent av summan av institutets eller anstaltens fordringar vid skatteårets utgång. Det sammanlagda beloppet av oupplösta kreditförlustreserveringar som gjorts under skatteåret eller tidigare får dock inte överstiga 5 procent av summan av institutets eller anstaltens fordringar vid skatteårets utgång. Har en depositionsbank med stöd av affärsbankslagen (1269/90), sparbankslagen (1270/90) eller andelsbankslagen (1271/90) eller ett kreditinstitut med stöd av lagen om finansieringsverksamhet (1544/91) överfört sina kreditförlustreserveringar till en reservfond, får det sammanlagda beloppet av de oupplösta kreditförlustreserveringar som banken eller kreditinstitutet gjort under skatteåret eller tidigare inte överstiga det högsta beloppet av ovan angivna kreditförlustreserveringar minskat med överföringen till reservfonden.

27 f §

Det belopp som enligt 18 § 3 mom. har betalats för egna aktier får dras av det skatteår då de aktier som ska överlåtas till anställda tecknas eller emitteras.

28 §

Anskaffningsutgiften för omsättningstillgångar utgör kostnad för det skatteår, varunder omsättningstillgångarna överlåtits, förbrukats eller förlorats. Anskaffningsutgiften för de omsättningstillgångar som den skattskyldige innehar vid skatteårets utgång utgör dock kostnad för skatteåret till den del varmed den överstiger utgiften för anskaffning av motsvarande omsättningstillgångar vid skatteårets utgång eller det överlåtelsepris som vid samma tidpunkt sannolikt skulle erhållas för ifrågavarande omsättningstillgångar eller det i 7 a kap. 1 § i bokföringslagen avsett nettorealiseringsvärde.

46 §

En depositionsbank samt ett kreditinstitut får dra av en under skatteåret gjord kreditförlustreservering, vars belopp är högst 0,6 procent av summan av institutets eller anstaltens fordringar vid skatteårets utgång. Det sammanlagda beloppet av oupplösta kreditförlustreserveringar som gjorts under skatteåret eller tidigare får dock inte överstiga 5 procent av summan av institutets eller anstaltens fordringar vid skatteårets utgång. Har en depositionsbank med stöd av affärsbankslagen (1269/90), sparbankslagen (1270/90) eller andelsbankslagen (1271/90) eller ett kreditinstitut med stöd av lagen om finansieringsverksamhet (1544/91) överfört sina kreditförlustreserveringar till en reservfond, får det sammanlagda beloppet av de oupplösta kreditförlustreserveringar som banken eller kreditinstitutet gjort under skatteåret eller tidigare inte överstiga det högsta beloppet av ovan angivna kreditförlustreserveringar minskat med överföringen till reservfonden.

En försäkringsanstalt får dra av en kreditförlustreservering som gjorts under skatteåret, om det sammanlagda beloppet av kreditförlustreserveringarna inte överstiger en procent av det sammanlagda beloppet av försäkringsanstaltens andra fordringar än försäkringspremiefordringar eller den sannolika större risk för kreditförluster som den skattskyldige visar föreligga. I fråga om försäkringsanstaltens försäkringspremiefordringar iaktas vad som i 17 § 2 punkten stadgas om avdrag av värdenedgång på försäljningsfordringar vid beskattningen.

(3 och 4 mom. upphävande)

Med avvikelse från 3 mom. får en försäkringsanstalt som bedriver lagbestämd pensionsförsäkring göra en kreditförlustreservering som avses i 1 mom. på basis av andra fordringar än försäkringspremiefordringar. En sådan anstalt får dessutom dra av en kreditförlustreservering som den under skatteåret har gjort på basis av försäkringspremiefordringar, om det sammanlagda beloppet av sådana kreditförlustreserveringar inte överstiger två procent av summan av försäkringspremiefordringarna eller den sannolika större risken för kreditförluster som den skattskyldige påvisar. Bestämmelsen i 17 § 2 punkten tillämpas inte på en försäkringsanstalt som bedriver lagbestämd pensionsförsäkring. Det som bestäms ovan i detta moment gäller dock inte en pensionsanstalt som får dra av en reservering som avses i 48 a §. En sådan pensionsanstalt får inte dra av kreditförlustreservering. Bestämmelsen i 17 § 2 punkten tillämpas på dess försäkringspremiefordringar.

52 a §

Med *fusion* avses arrangemang där

1) ett eller flera aktiebolag (*överlåtande bolag*) genom upplösning utan likvidationsförfarande överför alla sina tillgångar och skulder till ett annat aktiebolag (*övertagande bolag*) och där aktieägarna i det överlåtande bolaget som vederlag får nya aktier, som emitteras av det övertagande bolaget, i förhållande till de aktier de ägde; som vederlag får också lämnas pengar, dock högst 10 procent av det sammanlagda nominella värdet av de aktier som lämnas som vederlag eller, om nominellt värde saknas, av den del av det inbetalade ak-

52 a §

Med *fusion* avses arrangemang där

1) ett eller flera aktiebolag (*överlåtande bolag*) genom upplösning utan likvidationsförfarande överför alla sina tillgångar och skulder till ett annat aktiebolag (*övertagande bolag*) och där aktieägarna i det överlåtande bolaget som vederlag får nya aktier, som emitteras *eller egna aktier som innehas* av det övertagande bolaget, i förhållande till de aktier de ägde; som vederlag får också lämnas pengar, dock högst 10 procent av det sammanlagda nominella värdet av de aktier som lämnas som vederlag eller, om nominellt

tiekapitalet som motsvarar aktierna, eller

värde saknas, av den del av det inbetalade aktiekapitalet som motsvarar aktierna, eller

52 c §

Med *fission* avses arrangemang där

1) ett aktiebolag upplöses utan likvidationsförfarande så att dess tillgångar och skulder överförs till två eller flera aktiebolag (*total fission*), eller

2) ett aktiebolag utan likvidationsförfarande och utan att det upplöses överför en eller flera verksamhetsgrenar som sådana till ett eller flera aktiebolag och lämnar åtminstone en verksamhetsgren i det överlåtande bolaget (*partiell fission*) och där aktieägarna i det överlåtande bolaget, i förhållande till de aktier de ägde, som vederlag får nya aktier som emitteras av vart och ett av de övertagande bolagen; som vederlag får också lämnas pengar, dock högst 10 procent av det nominella värdet av de aktier som lämnas som vederlag eller, om nominellt värde saknas, av den del av det inbetalade aktiekapitalet i bolaget som motsvarar aktierna.

52 c §

Med *fission* avses i 1 och 2 punkten avsett arrangemang där aktieägarna i det överlåtande bolaget, i förhållande till de aktier de ägde, som vederlag får nya aktier som emitteras eller *egna aktier som innehas* av vart och ett av de övertagande bolagen; som vederlag får också lämnas pengar, dock högst 10 procent av det nominella värdet av de aktier som lämnas som vederlag eller, om nominellt värde saknas, av den del av det inbetalade aktiekapitalet i bolaget som motsvarar aktierna och där:

1) ett aktiebolag upplöses utan likvidationsförfarande så att dess tillgångar och skulder överförs till två eller flera aktiebolag (*total fission*), eller

2) ett aktiebolag utan likvidationsförfarande och utan att det upplöses överför en eller flera verksamhetsgrenar som sådana till ett eller flera aktiebolag och lämnar åtminstone en verksamhetsgren i det överlåtande bolaget (*partiell fission*).

52 d §

Med *verksamhetsöverlåtelse* avses ett arrangemang där ett aktiebolag (*överlåtande bolag*) överlåter de tillgångar som hör till antingen alla eller en eller flera verksamhetsgrenar, de skulder som hänför sig till de tillgångar som överförs och de reserver som hänför sig till den verksamhet som överförs till ett aktiebolag (*övertagande bolag*) som fortsätter den överförda verksamheten och som vederlag erhåller nya aktier som emitteras av det övertagande bolaget.

52 d §

Med *verksamhetsöverlåtelse* avses ett arrangemang där ett aktiebolag (*överlåtande bolag*) överlåter de tillgångar som hör till antingen alla eller en eller flera verksamhetsgrenar, de skulder som hänför sig till de tillgångar som överförs och de reserver som hänför sig till den verksamhet som överförs till ett aktiebolag (*övertagande bolag*) som fortsätter den överförda verksamheten och som vederlag erhåller nya aktier som emitteras eller *egna aktier innehas* av det överta-

Vid beskattningen av det överlåtande bolaget räknas som skattepliktigt överlåtelsepris för den överlåtna egendomen den vid beskattningen oavskrivna delen av anskaffningsutgiften *under förutsättning att överlåtelsen har skett enligt värden som inte har avskrivits i bokföringen.*

52 f §

Med *aktiebyte* avses ett arrangemang där ett aktiebolag skaffar en sådan andel av aktierna i ett annat aktiebolag att de aktier det förstnämnda bolaget äger medför mera än hälften av det röstetal som alla aktier i det andra bolaget medför eller, om aktiebolaget redan har mera än hälften av röstetalet, skaffar flera aktier i detta bolag och som vederlag till aktieägarna i det andra bolaget ger nya aktier som det emitterar. Som vederlag får också lämnas pengar, dock inte mera än 10 procent av det nominella värdet av de aktier som givits som vederlag eller, om nominellt värde saknas, av den del av det inbetalade aktiekapitalet som motsvarar aktierna.

gande bolaget.

Vid beskattningen av det överlåtande bolaget räknas som skattepliktigt överlåtelsepris för den överlåtna egendomen den vid beskattningen oavskrivna delen av anskaffningsvärdet.

52 f §

Med *aktiebyte* avses ett arrangemang där ett aktiebolag skaffar en sådan andel av aktierna i ett annat aktiebolag att de aktier det förstnämnda bolaget äger medför mera än hälften av det röstetal som alla aktier i det andra bolaget medför eller, om aktiebolaget redan har mera än hälften av röstetalet, skaffar flera aktier i detta bolag och som vederlag till aktieägarna i det andra bolaget ger nya aktier som det emitterar *eller egna aktier som det innehar*. Som vederlag får också lämnas pengar, dock inte mera än 10 procent av det nominella värdet av de aktier som givits som vederlag eller, om nominellt värde saknas, av den del av det inbetalade aktiekapitalet som motsvarar aktierna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas för första gången vid den beskattning som verkställs för år 2009. Lagen tillämpas på fusion, total fission och partiell fission vars verkställighet har antecknats i handelsregistret den 1 januari 2009 eller därefter. Lagen tillämpas på verksamhetsöverlåtelse och aktiebyte som har skett den 1 januari 2009 eller därefter.

Försäkrings- och pensionsanstalter får skatteåret 2009 dra av utgifter som motsvarar det kumulativa belopp som de i bokföringen avdragna nedskrivningsförlusterna på premiefordringar enligt 17 § 3 mom. uppgår till den 31 december 2008.

Som försäkrings- och pensionsanstalters skattepliktiga inkomster för skatteåret 2009 räknas enligt lagens 46 § sådana före skatteåret 2009 avdragna kreditförlustreserveringar som inte ännu har beaktats som inkomst vid beskattningen.

Sådana kreditförlustreserveringar enligt

4 mom. som den skattskyldige yrkat senast den 31 oktober 2010 ska emellertid i lika stora årliga poster räknas som skattepliktig inkomst för skatteåren 2009—2013 till den del som de kreditförlustreserveringar som räknas som skattepliktig inkomst för skatteåret 2009 överstiger det i enlighet med denna paragrafs 3 mom. avdragbara beloppet.

Det sammanlagda beloppet av kreditförlustreserveringar som dragits av i enlighet med lagens 46 § 1 mom. och som inte ännu beaktats som inkomst vid beskattningen får vid utgången av skatteåren 2009-2013 inte överstiga fem procent av det sammanlagda beloppet av sådana fordringar som en pensionsanstalt har vid skatteårets utgång.

Det sammanlagda beloppet av kreditförlustreserveringar som dragits av i enlighet med lagens 46 § 3 mom. och som inte ännu beaktats som inkomst vid beskattningen får vid utgången av skatteåren 2009—2013 inte överstiga en procent av det sammanlagda beloppet av sådana andra fordringar än premiefordringar som en försäkringsanstalt har vid skatteårets utgång.

Det sammanlagda beloppet av kreditförlustreserveringar som dragits av i enlighet med lagens 46 § 4 mom. och som inte ännu beaktats som inkomst vid beskattningen får vid utgången av skatteåren 2009—2013 inte överstiga fem procent av det sammanlagda beloppet av sådana andra fordringar än premiefordringar som en försäkringsanstalt som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring har vid skatteårets utgång. Det sammanlagda beloppet av anstaltens kreditförlustreserveringar för premiefordringar får inte överstiga två procent av anstaltens sammanlagda premiefordringar vid skatteårets utgång.

Den del av kreditförlustreserveringarna som överskrider maximibeloppet enligt 6—8 mom. ska räknas som skattepliktig inkomst för det skatteår då maximibeloppet överskreds.

Sådana värdestegringar och värdeminskningar på finansiella instrument som avses i 5 § 8—10 punkten samt i 8 § 1 mom. 2 a—2 c punkten samt på säkringar av verkligt värde, vilka redovisats i bokföringen före skatteåret 2009 och inte räknats som skattepliktiga inkomster eller avdragbara utgifter vid beskattningen, ska räknas som skatteplik-

70
Gällande lydelse

RP 176/2008 rd
Föreslagen lydelse

*tiga inkomster och avdragbara utgifter för
skatteåret 2009.*

2.

Lag

om ändring av 45 § i inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 45 § i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992), sådan den lyder
delvis ändrad i lagarna 1734/1995, 980/1999 och 1136/2005, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

45 §

45 §

Skatteplikt för överlåtelsevinst

Skatteplikt för överlåtelsevinst

*Som överlåtelse anses vid beskattningen av
ett aktiebolag inte överlåtelse av egna aktier
som aktiebolaget innehar.*

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen ska första gången tillämpas vid be-
skattningen för 2009.*
